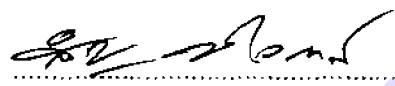

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

พัชรา พราหมณี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

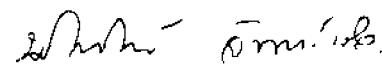
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีอนุมัติ วิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะ
การอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
เสนอโดยนางพัชรา พรหมณี เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาหลักสูตรและการสอน

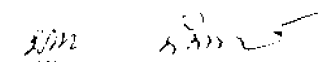
.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สำราญ พงษ์โอภาส)

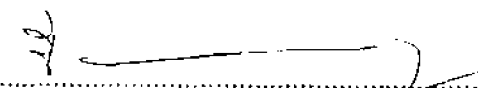
วันที่ 15 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2550

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราโมทย์ จันทร์เรือง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุพา ยิ้มพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุวิทย์ สังโยคะ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(รองศาสตราจารย์ธีรวัฒน์ นาคะบุตร)

ชื่อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ
อาจารย์ที่ปรึกษา	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุพา ยิ้มพงษ์ รองศาสตราจารย์สุวิทย์ สังโยคะ
ชื่อนักศึกษา	พัชรา พรหมณี
สาขา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนกับหลังเรียน 3) ศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนการอ่านภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/8 โรงเรียนสามชุกรัตนโกศลราม อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับสลากมา 1 ห้อง จำนวน 47 คน เป็นกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ และแบบสอบถามวัดเจตคติต่อที่มีต่อการเรียนการอ่านภาษาไทย ข้อมูลที่ได้จากการทดลองนำมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และสถิติทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.14 / 81.64 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80 / 80
2. ความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เจตคติที่มีต่อการเรียนการอ่านจับใจความสำคัญภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ ในภาพรวมอยู่ในระดับชอบมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (mean) เท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เท่ากับ 0.33

Thesis Title	The Development of Reading to Determine the Main Idea Skill Exercises of the Thai Language Learning Substance Group for Mathayomsuksa 1 Students
Thesis Advisors	Asst. Prof. Yupa Yimpong Assoc. Prof. Suwit Sangyoka
Name	Patchara Prammanee
Concentration	Curriculum and Instruction
Academic Year	2006

ABSTRACT

This research aims to 1) develop and determine the efficiency of reading to determining the main idea skill exercises based on the 80/80 hypothetical criterion, 2) compare the students' readability to determine the main idea before and after using the reading for the main idea skill exercises, and 3) study the students' attitudes toward reading Thai to determine the main idea skill exercises. The sample obtained by simple random sampling consisted of 47 Mathayomsuksa 1/8 students of Samchuk Rattanaphokharam School, Samchuk District, Suphan Buri Province, during the second term of the 2006 academic year. The students studied the reading to determine the main idea skill exercises. The instruments used were 1) learning management plans, 2) reading to determine the main idea skill exercises, 3) a reading to determine the main idea achievement test, and 4) a questionnaire surveying students' attitudes on learning to read Thai. The data was analyzed to calculate mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and t-test.

The result of this research indicated that:

1. the percentage of 81.14/81.64 indicated the efficiency of the reading to determine the main idea skill exercises constructed was higher than the hypothetical criterion set.
2. the students' achievement scores after using the reading to determine the main idea skill exercises were significantly higher than prior usage at a level of 0.05 statistical significance.
3. the students' learning attitudes towards reading Thai to determine the main idea after taught were at the highest, i.e. the mean ($\bar{X}$) is 4.39 and the standard deviation (S.D.) is 0.33.

ประกาศคุณประการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจาก ผศ.ยุพา ยิ้มพงษ์ และรศ.สุวิทย์ สังโยคะ ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำ และการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทรเรือง ผศ.ศรินทิพย์ ภูสำลี และคณาจารย์ในสาขาหลักสูตรและการสอนทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและแนวคิดหลายประการซึ่งทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือให้คำปรึกษาจนทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ข้อเสนอแนะและแนวคิดหลายประการซึ่งทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูโรงเรียนสามชุกรัตนโกการาม ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี และขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณธรรมบุญ พราหมณี คุณเบญจา อริยเมธี พี่ น้อง และญาติๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและเป็นกำลังใจในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอบคุณเพื่อนๆ น้องๆ และคุณอนุพร พวงมาลี นักศึกษาสาขาหลักสูตรและการสอน รุ่นที่ 6 ศูนย์เดิมบางฯ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการศึกษาค้นคว้า จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูทดแทนคุณแก่ บิดา มารดา บุรพจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

พัชรา พราหมณี

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	9
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาระดับพื้นฐาน	
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	11
คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน.....	18
การอ่านภาษาไทย.....	18
การอ่านจับใจความสำคัญ.....	30
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก.....	49
แนวคิดในการสร้างแบบวัดเจตคติ.....	61
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
งานวิจัยในประเทศ.....	66
งานวิจัยต่างประเทศ.....	69
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	73
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	73
รูปแบบการวิจัย.....	73
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	74

	หน้า
บทที่ 3 (ต่อ)	
วิธีดำเนินการวิจัย.....	82
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	94
สรุปผลการวิจัย.....	96
อภิปรายผล.....	96
ข้อเสนอแนะ.....	100
บรรณานุกรม.....	102
ภาคผนวก.....	110
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ	
ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	111
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย.....	116
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัย.....	118
ภาคผนวก ง แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ.....	121
ภาคผนวก จ แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ.....	134
ภาคผนวก ฉ วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	269
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	299

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงคะแนนเฉลี่ยร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2547-2548 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3.....	3
ตาราง 2 แสดงผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ แบบรายบุคคล.....	88
ตาราง 3 แสดงผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ แบบกลุ่มเล็ก.....	89
ตาราง 4 แสดงผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ แบบภาคสนาม.....	89
ตาราง 5 แสดงผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	90
ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ การอ่านจับใจความสำคัญก่อนและหลังเรียน.....	90
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แบบวัดเจตคติ ต่อการเรียนการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	91

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ภาพ 2 ผังมโนทัศน์.....	14
ภาพ 3 แสดงขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบฝึก.....	55
ภาพ 4 แสดงขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก.....	56
ภาพ 5 รูปแบบการวิจัย.....	73
ภาพ 6 แสดงขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้.....	75
ภาพ 7 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ.....	79
ภาพ 8 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ.....	80
ภาพ 9 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบวัดเจตคติ.....	82

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ เสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย และภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างมีคุณธรรม ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการทำงาน และการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ช่วยพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคม และเศรษฐกิจ ภาษาไทยเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ทั้งในด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวทัศน์ โลกทัศน์และสุนทรียภาพซึ่งบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์และสืบสาน ให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กรมวิชาการ, 2546 ก, หน้า 1)

จุดมุ่งหมายประการหนึ่ง ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 คือ มุ่งสร้างผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิด รู้จักใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีทักษะในการสื่อสาร ซึ่งทักษะในการสื่อสารนั้นประกอบด้วย ทักษะการส่งสาร และทักษะการรับสาร กล่าวคือผู้เรียนมีความสามารถในการฟัง พูด อ่านและการเขียน เพื่อรับและส่งสารข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ สรุปความ ขยายความ และจัดระบบข้อมูลด้วยวิธีการหรือเครื่องมือในการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ (กรมวิชาการ, 2543, หน้า 22-23) อย่างไรก็ตาม ทักษะในการสื่อสารดังกล่าว การอ่านเป็นทักษะสื่อสารที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษยชาติในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เพราะเป็นยุคข่าวสารวิชาการและเทคโนโลยีต่างๆ เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารก็ยิ่งเพิ่มความสำคัญมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดต่อสื่อสารได้อย่างสะดวกรวดเร็วก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถแทนการอ่านได้ ตรงกันข้ามกลับต้องอาศัยทักษะการอ่านเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 1)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้มุ่งหวังคุณภาพของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลังจากจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้เป็นประเด็นที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสนใจ คือ เมื่อผู้เรียน เรียนจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ต้องมีความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาไทยสื่อสารได้เป็นอย่างดี สามารถใช้ทักษะ

การอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545, หน้า 6-7) นั้นหมายความว่า เมื่อผู้เรียนจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะภาษาไทยด้านการอ่านได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว และสามารถจับใจความของเรื่องหรือข้อความที่อ่านได้ทั้งหมดภายในเวลาจำกัด

ในปี พ.ศ. 2549 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศเป็นปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน โดยมีสาระสรุปได้ดังนี้ คือ มุ่งมั่นสนับสนุนให้เยาวชนของชาติได้รับการศึกษาที่ดี มีทักษะสำคัญ ได้แก่ ด้านการอ่าน การใช้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ ควบคู่คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะเป็นประจักษ์ไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2549) จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่ารัฐได้ให้ความสำคัญในเรื่องการอ่านของนักเรียนเป็นอย่างมากโดยเฉพาะนักเรียน เพราะการอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้าความรู้ และพัฒนาชีวิต ซึ่งนอกจากทำให้เกิดความรู้แล้ว ยังก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้แนวคิดในการดำเนินชีวิต การอ่านจึงเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เรื่องต่างๆ (กรมวิชาการ, 2546 ข, หน้า 188) ดังนั้นการอ่านจึงเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งของชีวิต เพราะการอ่านจะมีส่วนช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ผู้ใดมีความสามารถในการอ่านหนังสือเป็นพิเศษ มักจะมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในอาชีพและชีวิตมากกว่าคนที่อ่านหนังสือได้น้อย เพราะการสื่อสารซึ่งกันและกันในชีวิตประจำวันต้องอาศัยการอ่านเพื่อความเข้าใจกันเป็นส่วนใหญ่ (กานต์มณี ศักดิ์เจริญ, 2543, หน้า 83-97)

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องมีการฝึกฝน เพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้ภาษา เป็นการใช้อย่างอัตโนมัติ ขณะเดียวกันภาษาไทยก็ยังมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งผู้เรียนจะนำกฎเกณฑ์ทางภาษามาฝึกฝน จนสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องตามกฎเกณฑ์อันเป็นลักษณะของภาษาไทยทั้งการอ่าน การฟัง การพูด และการเขียนซึ่งเป็นทักษะการแสดงออกทางภาษา แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้และประสบการณ์ ผู้เขียนจะต้องรู้กฎเกณฑ์การใช้ภาษาอย่างถูกต้อง สามารถเรียบเรียงความคิด ความรู้ และใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องตามความหมาย และถูกต้องกับกาลเทศะและบุคคล อันเป็นมารยาททางสังคม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม (กรมวิชาการ, 2546 ก, หน้า 2-3)

แม้หน่วยงานต่างๆ จะตระหนักและให้ความสำคัญกับภาษาไทยและการใช้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยยังไม่เป็นที่น่าพอใจนักทั้งนี้พิจารณาได้จากสรุปการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2547 และ 2548 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ ดังตารางดังนี้

ตาราง 1 แสดงคะแนนเฉลี่ยร้อยละ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ปีการศึกษา 2547-2548 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3

ปี การศึกษา	จำนวน นักเรียน	คะแนน เฉลี่ย	S.D.	ร้อยละนักเรียนแยกตามเกณฑ์		
				ปรับปรุง	พอใช้	ดี
2547	1,250	39.24	4.72	26.24	71.16	2.60
2548	2594	44.48	5.57	17.34	70.20	12.49

ที่มา : (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3)

จากข้อมูลที่ได้จากวิธีการสุ่มตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3 ในปีการศึกษา 2547, 2548 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 39.24 และ 44.48 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่า ร้อยละ 50

สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันพบว่านักเรียนมีปัญหาในการเรียน เนื่องจากขาดทักษะในการอ่านเป็นสำคัญ ทั้งนี้พิจารณาได้จาก รายงานการวิจัยของกรมวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนพบว่า นักเรียน ไม่มีเวลาอ่าน ร้อยละ 31.36 ไม่ชอบอ่าน ร้อยละ 15.25 ไม่มีหนังสือให้อ่าน ร้อยละ 8.47 หนังสือที่มีอยู่ไม่ถูกใจ ร้อยละ 19.49 อ่านแล้วไม่เข้าใจ ร้อยละ 10.17 และความถี่ในการอ่านหนังสือเรียน 2-3 วันต่อครั้ง ร้อยละ 42.81 อ่านทุกวัน ร้อยละ 31.95 อ่านสัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 12.27 อ่าน 2-3 สัปดาห์ต่อครั้ง ร้อยละ 4.87 อ่านเดือนละครั้ง ร้อยละ 3.24 (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 47) ดังนั้นจะเห็นได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่มีนิสัยรักการอ่านหนังสือต่าง ๆ น้อย ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากนักเรียนจำนวนมากอ่านจับใจความไม่เป็นหรืออ่านได้ช้า ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย และตำราที่เกี่ยวกับการอ่านส่วนใหญ่มักเสนอทฤษฎี หรือหลักการอย่างกว้างๆ ยากต่อการปฏิบัติให้เกิดผล (แววมยุรา เหมือนนิล, 2541, คำนำ) การฝึกทักษะในชั้นเรียนก็น้อย ปัญหาการอ่านในโรงเรียนจึงยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังถึงแม้ว่าการอ่านจะมีความสำคัญมากมาย ทักษะการอ่านมีความสำคัญต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีส่วนสำคัญต่อการเรียนสรรพวิทยาการต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและ ในชีวิตการทำงาน

การอ่านภาษาไทยนั้น ครูควรสอนให้เกิดความเข้าใจธรรมชาติของภาษา ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดชีพ การอ่านเป็นกระบวนการที่เน้นถึงวิธีการมากกว่าการให้ความรู้ ซึ่งจำเป็นต้องฝึกใช้ประโยชน์จากการอ่านหลายลักษณะ เช่น การอ่านเพื่อหาคำตอบ การอ่านเพื่อเข้าใจลำดับเหตุการณ์ การอ่านเพื่อเก็บใจความสำคัญ การอ่านเพื่อถอดโครงเรื่อง ถอดคำประพันธ์ การอ่านพินิจ (บันลือพฤษภาคม, 2538, หน้า 8)

กลวิธีในการพัฒนาคุณภาพการอ่านของนักเรียน ครูจำเป็นต้องพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อการสอนอ่านให้น่าสนใจ มีแบบฝึกที่หลากหลายเพื่อเสริมทักษะการอ่าน ประเมินความสามารถและพัฒนาการในการอ่านของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ครูทราบจุดเด่น จุดด้อย ของนักเรียน ใช้เป็นแนวทางสร้างเสริมทักษะและการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้ จากการศึกษาการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ของธิดารัก ดาบพลอ่อน (2542, บทคัดย่อ) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยการใช้แบบฝึก สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเห็นได้ว่า แบบฝึกเป็นสิ่งที่สามารถช่วยเสริมความรู้และทักษะทางด้านการอ่านให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ชนิษฐา แสงภักดี (2540, หน้า 11) ได้พัฒนาแบบฝึกและกล่าวถึงกรีนและแพตตี้ (Green and Petty) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่า “แบบฝึกเป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้ดีมาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่ทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากนักเรียนมีความสามารถทางภาษาที่แตกต่างกัน และช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้คงทน”

จากปัญหาประสิทธิภาพการอ่านของนักเรียนนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความสำคัญเป็นวิธีการหนึ่งที่จะสามารถแก้ปัญหาได้ ทั้งนี้เนื่องจากแบบฝึกทักษะการอ่านจะช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียน ตีง่ายขึ้นสามารถจดจำเนื้อหาในบทเรียนได้คงทน ทำให้เกิดความสนุกสนานในขณะที่เรียน ทราบความก้าวหน้าของตน สามารถนำแบบฝึกทักษะการอ่านมาทบทวนเนื้อหาเดิมด้วยตนเองได้ และสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการอ่าน มีความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่องได้อย่างรวดเร็วโดยใช้เวลาอย่างจำกัดนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะการอ่าน ที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญระหว่างก่อนเรียน กับหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้แนวทางการพัฒนาแบบฝึกทักษะการจับใจความสำคัญ
2. ความสามารถทางการเรียนการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนมีความสนใจและรักการอ่านมากขึ้น
4. นักเรียนสามารถใช้การอ่านจับใจความสำคัญเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 10 ห้อง จำนวนนักเรียน 474 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 47 คน
3. เนื้อหาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ ได้คัดเลือกมาจากหนังสืออ่านประกอบ ประเภท นิทาน ข่าว บทความ สารคดี บทร้อยกรอง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนภาษาไทย ที่มีเนื้อหาเหมาะสมตรงกับความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมีระดับยากง่ายเหมาะสมกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 4.1 ตัวแปรต้น คือ การสอนอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน
 - 4.2 ตัวแปรตาม คือ
 - 4.2.1 ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ
 - 4.2.2 เจตคติต่อการเรียนการอ่าน
5. การทดลองใช้เวลาทดลอง 12 ชั่วโมงในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โดยเริ่มตั้งแต่ทดสอบก่อนเรียน ทดลองสอน จำนวน 10 แผนการจัดการเรียนรู้ และทดสอบหลังเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ หมายถึง ความก้าวหน้าหรือความเปลี่ยนแปลงด้านการอ่านในจับใจความในทางที่ดีขึ้น สามารถใช้ถ้อยคำสำนวนได้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย มีความรู้ความเข้าใจ ตอบคำถาม และลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่กำหนดให้อ่านจับใจความสำคัญและใจความรองได้ วิเคราะห์แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้ สรุปสาระสำคัญของเรื่องจากงานเขียนทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองจากเรื่องที่กำหนดให้ได้ ซึ่งเป็นความสามารถที่เกิดจากการได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และสามารถวัดการพัฒนาได้จากคะแนนวัดความสามารถการอ่านที่สูงขึ้น

แบบวัดความสามารถในการอ่าน หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยเนื้อเรื่อง และข้อคำถามวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ จำนวน 40 ข้อ เพื่อวัดการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียน และใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ หมายถึง สื่อ สิ่งเข้าหรือกิจกรรมที่ครูสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจ จนเกิดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญและนำความรู้ไปใช้ได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยกำหนดไว้โดยแบ่งเนื้อหาตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กำหนดไว้ 10 แบบฝึก โดยแยกเป็น การอ่านเฉพาะจุด 1 แบบฝึก, การใช้ถ้อยคำและสำนวน 1 แบบฝึก, การอ่านจับใจความสำคัญ 1 แบบฝึก, การอ่านจับใจความสำคัญใจความรอง 1 แบบฝึก, การอ่านเพื่อแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น 1 แบบฝึก, การอ่านจับใจความสำคัญจากนิทาน ข่าว บทความ สารคดี บทร้อยกรองภาษาไทย 5 แบบฝึก

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ หมายถึง การสร้างสื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้ฝึกทักษะการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งการกำหนดเนื้อหาในการสร้างได้มาจากการวิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 ใช้แนวการจัดสาระการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ ของกรมวิชาการ และโดยผ่านขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของแบบฝึก

แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แนวการจัดประสบการณ์การอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 10 แผน สำหรับผู้สอนใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอนตามกระบวนการเรียนภาษามี 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นทำความเข้าใจสื่อสัญลักษณ์ 2) ขั้นสร้างความคิดรวบยอด 3) ขั้นสื่อความหมายความคิด 4) ขั้นพัฒนาความสามารถ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยสาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล

ประสิทธิภาพของแบบฝึก หมายถึง ผลจากการประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญที่ผู้เรียนตอบคำถามได้ร้อยละ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าร้อยละของคะแนน ที่นักเรียนสามารถทำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ระหว่างเรียนได้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 80

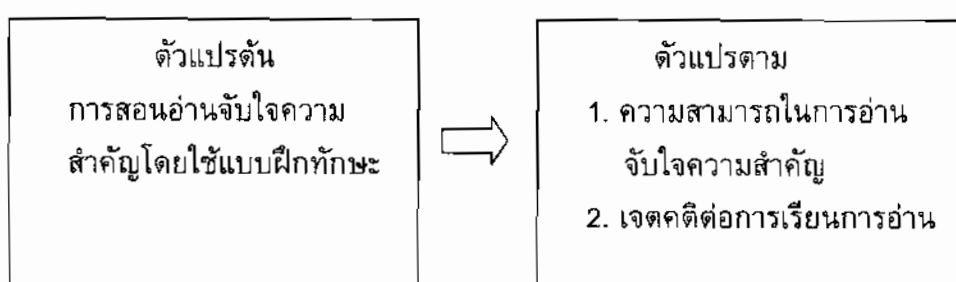
80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าร้อยละของคะแนน ที่นักเรียนสามารถทำแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียน ได้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 80

เจตคติต่อการอ่าน หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นทั้งในทางบวกและทางลบของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการอ่าน ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การอ่านจับใจความสำคัญเป็นทักษะที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เอง จะต้องมีการฝึกฝนซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและนำแนวคิดทฤษฎีการอ่านและการสร้างแบบฝึก เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดในการอ่านของ บลูม (Bloom) (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์, 2547, หน้า 31-32)
2. แนวคิดการสร้างแบบฝึกทางการสอนของซีลส์และกลาสโกว์ (Seels, & Glassgow, 1990, p.50) ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike) (บุญยาพร ปฐมพัฒนา 2543, หน้า 43) และขั้นตอนการฝึกทักษะการอ่านจับใจความของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 191-199)

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียน ศึกษาเจตคติต่อการเรียนการอ่านของนักเรียนที่เรียนการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้แบบฝึกทักษะ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาดำรง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาระดับพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3

1.2 คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

2.1 การอ่านภาษาไทย

2.1.1 ความหมายของการอ่าน

2.1.2 ความสำคัญของการอ่าน

2.1.3 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

2.1.4 จิตวิทยาในการอ่าน

2.1.5 หลักและทฤษฎีการสอนอ่าน

2.2 การอ่านจับใจความสำคัญ

2.2.1 ความหมายของการอ่านจับใจความสำคัญ

2.2.2 ความสำคัญของการอ่านจับใจความสำคัญ

2.2.3 หลักในการอ่านจับใจความสำคัญ

2.2.4 ทักษะของการอ่านจับใจความสำคัญ

2.2.5 แนวการอ่านจับใจความสำคัญ

2.2.6 การสอนอ่านจับใจความสำคัญ

2.2.7 กระบวนการเรียนรู้ในการเรียนการสอน

2.2.8 การวัดผลประเมินผลของการอ่านจับใจความสำคัญ

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

- 3.1 ความหมายของแบบฝึก
- 3.2 ประโยชน์ของแบบฝึก
- 3.3 หลักจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการสร้างแบบฝึก
- 3.4 หลักการสร้างแบบฝึก
- 3.5 ลักษณะของแบบฝึกที่ดี
- 3.6 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึก
- 3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

4. แนวคิดในการสร้างแบบวัดเจตคติ

- 4.1 ความหมายของเจตคติ
- 4.2 ลักษณะที่สำคัญของเจตคติ
- 4.3 องค์ประกอบของเจตคติ
- 4.4 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ
- 4.5 การเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการอ่าน
- 4.6 การวัดเจตคติ

5. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 งานวิจัยในประเทศ
- 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้พัฒนาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22-23) ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมแห่งความเป็นไทยในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ภาษาไทยเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและได้กำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

1. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาระดับพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐาน ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ ๒ การเขียน

มาตรฐาน ท ๒.๒ ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท ๓.๑ สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ พุดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท ๔.๒ สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (กรมวิชาการ, 2546ข, หน้า 3)

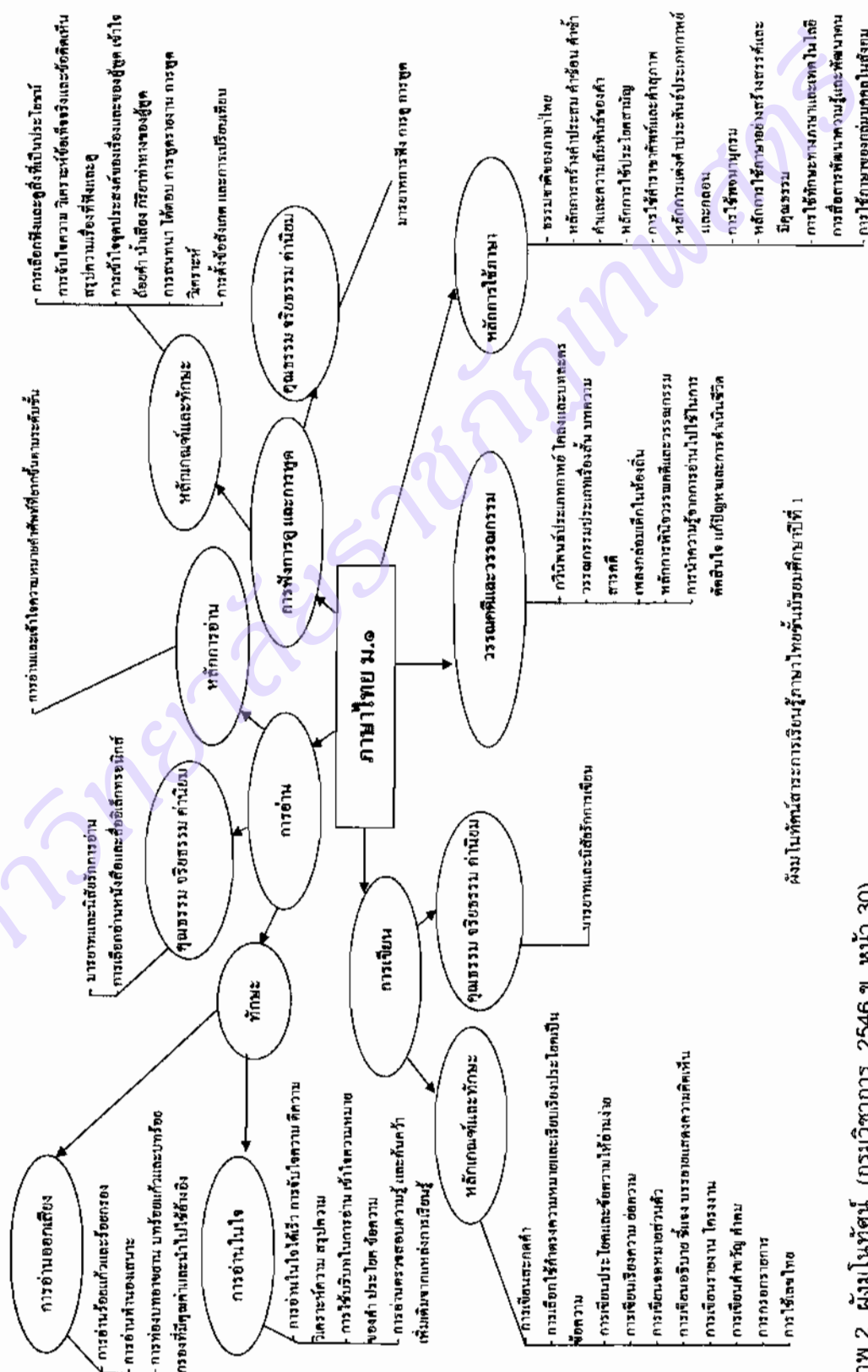
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาระดับพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระ/มาตรฐานการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น (ม.1 – ม.3)
สาระที่ 1 : การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน	1. สามารถอ่านอย่างมีสมรรถภาพและอ่านได้เร็วยิ่งขึ้น เข้าใจวงคำศัพท์กว้างขึ้น เข้าใจสำนวนและโวหาร การบรรยาย การพรรณนา อธิบาย อุปมาและสาธก สามารถใช้บริบทการอ่าน สร้างความเข้าใจการอ่าน และใช้แหล่งความรู้พัฒนาประสบการณ์และความรู้กว้างขวางขึ้น 2. สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาการอ่าน สามารถเล่าเรื่องย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้ 3. สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียง ตามลักษณะคำประพันธ์ที่หลากหลาย และวิเคราะห์คุณค่าด้านภาษา เนื้อหา และสังคม จำบทประพันธ์ที่มีคุณค่านำไปใช้อ้างอิงได้ เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างกว้างขวาง เพื่อพัฒนาด้านความรู้และการทำงาน มีมารยาทการอ่าน และนิสัยรักการอ่าน
สาระที่ 2 : การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนสื่อสารเขียนเรียงความย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษา ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ	1. สามารถเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนอธิบาย ชี้แจง แสดงความคิดเห็น แสดงการโต้แย้ง เขียนรายงาน และเขียนเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน

สาระ/มาตรฐานการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น (ม.1 – ม.3)
	2. มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียน และ การศึกษาค้นคว้า รู้จักเลือกใช้ภาษาเรียบเรียง ข้อความได้อย่างประณีต สนใจการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม บันทึกข้อมูล นำวิธีการของแผนภาพความคิด จัดลำดับความคิด และพัฒนางานเขียนตามขั้นตอน การนำเสนอในรูปแบบของงานเขียนประเภทต่างๆ
สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟัง และดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูด แสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ในโอกาสต่างๆอย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์ สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติ ของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและ พลังของภาษา ภูมิปัญญาทาง ภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็น สมบัติของชาติ	1. สามารถสรุปความ จับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ วิจัยข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และจุดประสงค์ของเรื่อง ที่ฟังและดู สังเกตการใช้น้ำเสียง กิริยาท่าทาง การใช้ ถ้อยคำของผู้พูด และสามารถแสดงทัศนะจากการฟัง และดูสื่อรูปแบบต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ 2. สามารถพูดนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์ และการประเมินเรื่องราวต่างๆ พูดเชิญชวน อวยพร และพูดในโอกาสต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม มีเหตุผล ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน นำฟัง ตามหลักการพูด มีมารยาทการฟัง การดู และการพูด 1. เข้าใจการสร้างคำไทยตามหลักเกณฑ์ของภาษา 2. สามารถใช้ประโยคสามัญและประโยคซับซ้อนใน การสื่อสารได้อย่างชัดเจนและสละสลวย 3. สามารถใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ โน้มน้าวใจ ปฏิเสธ เจรจาต่อรองด้วยภาษาและกิริยา ท่าทางที่สุภาพ ใช้คำราชาศัพท์ได้ถูกต้องตามฐานะ ของบุคคล คิดไตร่ตรองและลำดับความคิดก่อนพูด และเขียน 4. เข้าใจธรรมชาติของภาษา การนำคำภาษาต่างประเทศ มาใช้ในภาษาไทย ทำให้ภาษาไทยมีวงคำศัพท์เพิ่มขึ้น ตามความเจริญทางวิชาการและเทคโนโลยี

สาระ/มาตรฐานการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น (ม.1 – ม.3)
	5. สามารถแต่งบทร้อยกรองประเภท กาพย์ กลอน และ โคลง โดยแสดงความคิดเชิงสร้างสรรค์ 6. สามารถร้องเล่นหรือถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน และ บทกล่อมเด็กในท้องถิ่นอย่างเห็นคุณค่า
มาตรฐาน ท 4.2 สามารถใช้ภาษา แสวงหาความรู้เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน	1. สามารถใช้ทักษะทางภาษาในการแสวงหาความรู้ ระดมความคิด การประชุม การวิเคราะห์ การประเมิน การทำงาน และใช้เทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาความรู้ และใช้ในชีวิตประจำวัน 2. เข้าใจระดับของภาษาที่เป็นทางการและภาษาที่ไม่เป็นทางการ และใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา ใช้ภาษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในการพัฒนาความรู้ เห็นคุณค่าการใช้ตัวเลขไทย 3. ใช้ภาษาสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและพัฒนาบุคลิกภาพสอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ยกย่องผู้ใช้ภาษาไทยอย่างมีคุณธรรมและวัฒนธรรม เข้าใจการใช้ภาษาของกลุ่มบุคคลในวงการต่างๆ ในสังคม
สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	1. สามารถอ่านบทกวีนิพนธ์ ประเภทกลอน โคลง กาพย์ บทละคร บทกวี รวบรวม และวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี บทความ พงศาวดาร และสามารถเลือกอ่านได้ตรงจุดประสงค์ของการอ่าน ใช้หลักการพินิจคุณค่าของวรรณกรรม พิจารณาคุณค่าทั้งด้านวรรณศิลป์ เนื้อหา และคุณค่าทางสังคม และนำไปใช้ในชีวิตจริง

ที่มา : (กรมวิชาการ, 2546 ข, หน้า 4-17)

ภาพ 2 ผังมโนทัศน์ (กรมวิชาการ, 2546 ข, หน้า 30)

2. คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมดังนี้

1. สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี
2. สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดเป็นระบบ
4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และการใช้ภาษาในการพัฒนาตนและสร้างสรรค์งานอาชีพ
5. ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย
6. สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล
7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย
8. มีคุณธรรม จริยธรรม วิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง

เมื่อจบแต่ละช่วงชั้นผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

1. อ่านอย่างมีประสิทธิภาพและอ่านได้เร็วยิ่งขึ้น
2. เข้าใจวงศัพท์ที่กว้างขวางขึ้น สำนวนและโวหารที่ลึกซึ้ง แสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ ประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล
3. เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้ได้กว้างขวางตามจุดประสงค์
4. เขียนเรียงความ ย่อความ และจดหมาย เขียนอธิบาย ชี้แจง รายงาน เขียนแสดงความคิดเห็น แสดงการโต้แย้ง และเขียนเชิงสร้างสรรค์
5. สรุปความ จับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ วิจัยข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดู
6. รู้จักเลือกใช้ภาษาเรียบเรียงข้อความได้อย่างประณีต จัดลำดับความคิด ขั้นตอนในการนำเสนอตามรูปแบบของงานเขียนประเภทต่างๆ
7. พุดนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์ และการประเมินเรื่องราวต่างๆ พุดเชิญชวน อวยพร และพุดในโอกาสต่างๆ อย่างเหมาะสม
8. เข้าใจธรรมชาติของภาษา และการนำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย
9. ใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ โน้มน้าวใจ ปฏิเสธ เจรจาต่อรองด้วยภาษาและกิริยาท่าทางที่สุภาพ

10. ใช้ทักษะทางภาษาในการแสวงหาความรู้ การทำงาน และใช้อย่างสร้างสรรค์เป็นประโยชน์

11. ใช้หลักการพิจารณาคุณค่าและวรรณกรรม พิจารณาคุณค่าและวรรณกรรมให้เห็นคุณค่าและนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

12. แต่งภาพ กอลอน และโคลง

13. ท่องจำบทหรือกรอนที่ไพเราะ และนำไปใช้ในการกล่าวอ้างในการพูดและเขียน

14. ร้องเล่นหรือถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านและบทกลอนเด็กในท้องถิ่น

15. มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด

16. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, หน้า 6)

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

1. อ่านในใจเรื่องที่เป็นการอธิบาย บรรยาย พรรณา โดยอ่านได้คล่องและเร็ว จับใจความสำคัญ ใจความรอง เล่าเรื่อง ย่อเรื่องที่อ่าน ตั้งคำถาม ตอบคำถาม ด้วยการพูดหรือเขียน

2. อ่านออกเสียงและอ่านทำนองเสนาะได้คล่องและเร็วถูกต้องตามลักษณะคำประพันธ์ มีลีลาและท่วงทำนองถูกต้องตามลักษณะของฉันทลักษณ์ และท่องจำคำประพันธ์ที่มีความไพเราะและมีคุณค่า

3. แสดงความเข้าใจคำศัพท์ สำนวน โวหารจากเรื่องที่อ่าน ค้นหาความหมายจากพจนานุกรมหรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ โดยพูดหรือเขียนอธิบายหรือให้คำนิยามศัพท์ถูกต้อง

4. ใช้บริบทสร้างความเข้าใจการอ่านโดยตีความ แปลความ ความหมายของคำ สำนวน และข้อความด้วยการอธิบาย อภิปราย หรือเขียน การตีความ แปลความของตนได้พร้อมให้เหตุผล

5. เขียนเรียงความตามจินตนาการ ย่อความ เขียนอธิบาย เขียนชี้แจง เขียนข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน เขียนรายงาน จดหมายส่วนตัว โดยใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียนและใช้ภาษาเรียบเรียงข้อความอย่างประณีต สละสลวย

6. ใช้การอ่าน การฟัง และการดู พัฒนาประสบการณ์ และความรู้จากแหล่งความรู้อย่างกว้างขวาง และจัดบันทึกความรู้และประสบการณ์จนเป็นนิสัย

7. ใช้แผนภาพแสดงความคิดจัดลำดับความคิดก่อนการเขียนและนำแผนภาพความคิดพัฒนาการเขียนตามกระบวนการเขียน

8. แสดงมารยาทการเขียนด้วยการเขียนลายมือ สวยงาม มีระเบียบ สะอาด ถูกต้อง และใช้ภาษาถูกต้อง สละสลวย

9. แสดงนิสัยรักการเขียนด้วยการจัดบันทึกความรู้ และรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบจากการอ่าน การฟัง และการดู

10. แสดงนิสัยรักการศึกษาค้นคว้าด้วยการอ่าน ฟัง ดู เรื่องราวต่างๆ และจัดบันทึกอย่างเป็นระบบ
11. พุดเล่าเรื่อง เขียนสรุปเรื่องจากการฟัง การดูเรื่องราว เกี่ยวกับเหตุการณ์ ข้อความรู้ด้วยภาษาที่ถูกต้องและชัดเจนและสละสลวย
12. แสดงมารยาทการฟังด้วยการตั้งใจฟัง ไม่พุดคุยขณะฟังในห้องเรียน หรือห้องประชุม ฟังอย่างสงบและจัดบันทึกการฟัง
13. พุดแสดงความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ เรื่องราว สถานการณ์โดยใช้น้ำเสียงชัดเจนนำฟังใช้ภาษาถูกต้อง
14. พุดเชิญชวนโดยใช้ถ้อยคำให้เกิดความคล้อยตาม ถูกต้องตามหลักการพุด
15. แสดงมารยาทการพุดด้วยการใช้ถ้อยคำที่สุภาพ ใช้น้ำเสียงนำฟัง พุดชัดเจน พุดได้ตรงจุดประสงค์ ใช้กิริยาท่าทางประกอบการพุดที่สุภาพ พุดตามความเป็นจริง และพุดในเชิงสร้างสรรค์ไม่ยกตนข่มท่าน
16. แสดงความเข้าใจ คำมูล คำประสม คำซ้ำ คำซ้อน โดยอธิบายหลักการยกตัวอย่างและรวบรวมคำมูล คำประสม คำซ้ำ คำซ้อน เป็นหมวดหมู่ได้ถูกต้อง
17. แต่งประโยคสามัญ (ประโยคความเดียว) โดยใช้คำนาม สรรพนาม กริยา วิเศษณ์ และอุทาน ที่เป็นคำ และกลุ่มคำ แต่งประโยคได้ถูกต้องตามหน้าที่ของคำและกลุ่มคำในประโยคทั้งการพุดและการเขียน
18. ใช้ภาษาในการพุดและเขียน แสดงความคิดเห็นได้ตามจุดมุ่งหมาย และใช้ภาษาอย่างสุภาพ สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
19. ใช้ภาษาในการพุดและเขียนปฏิเสธ และรูปประโยคการปฏิเสธ ด้วยการใช้ถ้อยคำสุภาพ สื่อสารได้ตรงตามจุดประสงค์
20. ใช้คำราชาศัพท์ ที่เป็นคำนามราชาศัพท์ กิริยาราชศัพท์ที่ได้ถูกต้องตามความหมายและหลักการใช้คำราชาศัพท์ในการพุดและเขียนอย่างถูกต้อง
21. ใช้คำศัพท์ทางเทคโนโลยี และคำศัพท์ทางวิชาการในการพุดและเขียนแสดงเรื่องราวทางวิชาการ ได้ถูกต้อง ใช้ตัวเลขไทยในการเขียน
22. แต่งกาพย์ยานี กาพย์ฉบัง ได้ถูกต้องตามหลักฉันทลักษณ์ และเป็นคำประพันธ์ทั้งดงามในความดีและการใช้ถ้อยคำ
23. รวบรวมบทกล่อมเด็ก ศึกษาภาษาถิ่นในรูปโครงการ
24. แสดงความสามารถในการประชุมกลุ่ม หรือการอภิปรายตามหลักการประชุม และการอภิปราย และจัดบันทึกการประชุมถูกต้อง ตามรูปแบบการรายงานการประชุม
25. รวบรวมภาษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการและจัดหมวดหมู่ของระดับภาษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เปรียบเทียบความหมายของการใช้ภาษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในรูปของการอภิปรายและการรายงาน

26. ใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนอย่างสุภาพ และใช้กิริยาท่าทางในการพูด เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ

27. อ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น บันเทิง และใช้หลักการพิจารณาวรรณกรรม พิจารณาคคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ เนื้อเรื่อง สังคม และนำข้อคิดไปใช้ในชีวิตจริง ด้วยการอภิปรายหรือเขียนเป็นบทความแสดงความคิดเห็น

28. อ่านกวีนิพนธ์ประเภทกลอน กาพย์ และใช้หลักการพิจารณาวรรณกรรม พิจารณาคคุณค่าด้านวรรณศิลป์ เนื้อเรื่อง สังคม และนำข้อคิดไปใช้ในชีวิตจริง ด้วยการพูดหรือเขียนเล่าเรื่อง แสดงความคิดเห็น เขียนบทความหรือเขียนข้อสังเกตการดำเนินชีวิตจากข้อคิดในวรรณคดีหรือวรรณกรรม (กรมวิชาการ, 2546 ข, หน้า 71-73)

แนวการจัดทำหลักสูตรยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยกำหนดให้เป็นลักษณะหลักสูตรแกนกลาง มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น และมีจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี มีสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่มวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นๆ ละ 3 ปี สำหรับ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 สาระที่ 1 : การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดไปใช้ ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำรงชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน จะเห็นว่าการอ่านมีความสำคัญเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้และใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

1. การอ่านภาษาไทย

1.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านมีความหมายตามคำอธิบายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, หน้า 1364) ว่า “อ่าน ก. ว่าตามตัวหนังสือ, ถ้าออกเสียงด้วย เรียกว่า อ่านออกเสียง, ถ้าไม่ต้องออกเสียง เรียกว่า อ่านในใจ, สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อความเข้าใจ เช่น อ่านสีหน้า, อ่านริมฝีปาก, อ่านใจ : ตีความ เช่น อ่านรหัส, อ่านลายแทง; คิด นับ (ไทยเดิม). อ่านเล่น ก. เพื่อความเพลิดเพลิน” นอกจากความหมายตามพจนานุกรมนี้แล้ว ยังมีนักการศึกษาที่ให้ ความหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

พูลสุข ญาณไพศาล (2540, หน้า 1) ได้กล่าวว่า การอ่าน คือ การถอดรหัส ความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเพียงเครื่องหมายแทนคำพูด และคำพูดก็เป็นเพียงเสียงใช้แทนของจริง อีกทอดหนึ่ง เพราะฉะนั้นหัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำที่ปรากฏ ในข้อความนั้นๆ

วัฒน์ บุญจับ (2541, หน้า 100) กล่าวว่า การอ่าน คือ การรับรู้ความหมายจากข้อความหรือถ้อยคำที่ดีพิมพ์หรือจารึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรให้ปรากฏ หรือปรากฏในรูปสัญลักษณ์ต่างๆ ที่สามารถแปลความหมายหรือตีความหมายได้

สมุทร เข็นเชาวนิช (2542, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือ การสื่อความหมาย เป็นการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ผู้เขียนพูด ผู้อ่านแสดงปฏิกิริยาตอบโต้กับผู้อ่านด้วย การสื่อความหมายในการอ่านนั้นจะต้องมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ ผู้เขียน ผู้อ่าน และรายงาน (สิ่งที่ได้อ่านมาแล้ว หรือปฏิกิริยาโต้ตอบ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากการอ่านนั้นๆ)

อารีย์ วาสนอำโนย (2545, หน้า 27) กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางความคิดที่สื่อสารกันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร โดยอาศัยความรู้ ความสามารถในการสื่อความหมายจากอักษรที่ปรากฏ ตลอดจนอาศัยประสบการณ์หรือความรู้เดิมเพื่อช่วยในการแปลความหมายให้ชัดเจนขึ้น และหากสิ่งที่อ่านเป็นสิ่งที่ไม่เคยพบมาก่อน ผู้อ่านก็ต้องใช้ความพยายามในการหาความหมายจากสิ่งที่อ่านด้วยการเดา หรือหาตัวบ่งชี้ที่ปรากฏในข้อความมาช่วยให้การอ่านง่ายขึ้น

หนองนิตย์ เดยจอหอ (2547, หน้า 1) การอ่าน คือ ทักษะการใช้ภาษาที่มีบทบาทสำคัญในการรับสารของมนุษย์ที่ช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ สติปัญญาและการแก้ปัญหา ปัจจุบันการอ่านมีความจำเป็นต่อชีวิตยิ่งกว่ายุคที่ผ่านมา เพราะโลกปัจจุบันเป็นโลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วทั้งด้านวัตถุ วิทยาการ เทคโนโลยี และความนึกคิด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์ต้องรักการอ่าน เพื่อให้สามารถติดตามความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้า และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์

อุมาภรณ์ ทองเสมอ (2548, หน้า 23) การอ่าน เป็นกระบวนการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน โดยอาศัยตัวอักษรเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร ซึ่งผู้อ่านต้องใช้ความรู้ ประสบการณ์ และความรู้เดิมเพื่อช่วยในการแปลความหมายให้ชัดเจนขึ้นและหากสิ่งที่อ่านเป็นสิ่งที่ไม่เคยพบมาก่อน ผู้อ่านต้องอาศัยการคาดเดาจากภาษาที่อ่านโดยการบูรณาการทักษะหลายๆ อย่างเข้าด้วยกัน เช่น การมองเห็น การจำแนกความแตกต่าง การวิเคราะห์คำ เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนเขียน และต้องการสื่อความหมายตลอดจนต้องรู้วิธีการเขียน และความคิดของผู้เขียน หรือโครงสร้างของข้อเขียนนั้นๆ ในขณะเดียวกัน ผู้อ่านจะต้องพยายามทำความเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่าน จับใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง พร้อมทั้งสรุปความของเรื่องได้

เดชานท์ (Dechant, 1982, pp. 4-5) กล่าวถึงการอ่านว่า เป็นปฏิกริยาระหว่างการมองเห็นองค์ประกอบในการแปลความหมาย โดยผู้อ่านจะเคลื่อนสายตาไปตามบรรทัดของตัวอักษรจากซ้ายไปขวา หากทำความเข้าใจแล้วรวบรวมเข้าเป็นหน่วยความคิด ผู้อ่านจะ

ตีความหมายสิ่งที่อ่าน โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อประมวลความคิดการพินิจพิจารณาและการสรุปความคิด

คาร์ และคนอื่นๆ (Car, & others 1983, p.27) ให้ความหมายของการอ่านว่าเป็นการตีความเรื่องที่อ่านจากประสบการณ์ของผู้อ่าน โดยใช้ความรู้เดิมในการตีความและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

จากการศึกษาความหมายที่นักการศึกษาที่ได้กล่าวมาข้างต้น แม้ว่า จะมีความแตกต่างกันบ้าง แต่ในสาระสำคัญสามารถสรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางความคิดที่สื่อสารกันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร และเป็นทักษะสำคัญ ในการแสวงหาความรู้ และสร้างภูมิปัญญาในการพัฒนาชีวิต เพื่อการสร้างสรรค์และ ความบันเทิงใจทั้งยังทำให้คนเป็นคนทันโลกทันเหตุการณ์ นอกจากนี้การอ่านยังเป็นพื้นฐานสำคัญของการคิด ทั้งความคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ญาณ การแสดงความคิดเห็น การตีความและการสังเคราะห์ ผู้ศึกษานั้นจึงได้รับความรู้ อย่างสมบูรณ์ สามารถนำไปพัฒนาวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

1.2 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านนอกจากจะเป็นทักษะสำคัญของการแสวงหาความรู้ นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านได้ดังนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 2) การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญ ที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ การรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้อง จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนการอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ทั้งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวาง

สนิท สัตโยภาส (2545, หน้า 93-94) ได้กล่าวว่า

1) การอ่านช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้ มีความรอบรู้ไม่แคบอยู่เฉพาะเรื่องจะทำให้ผู้อ่านเป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก

2) การอ่านจะช่วยพัฒนาความคิด และยกระดับสติปัญญาให้สูงขึ้น เพราะเมื่ออ่านมากย่อมรู้มาก เมื่อรู้มากย่อมก่อให้เกิดสติปัญญาที่แหลมคม ฉลาดปราดเปรื่องและอาจถึงขั้นเชี่ยวชาญในเรื่องที่สนใจและติดตามอ่านได้

3) การอ่านเป็นเครื่องมือของการศึกษา เพราะไม่ว่านักเรียนนักศึกษาจะเรียนวิชาใดๆ ล้วนต้องอาศัยการอ่าน ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียน

4) การอ่านช่วยให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ เพราะการประกอบอาชีพทุกอาชีพ ย่อมอาศัยความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในการทำงาน

5) การอ่านช่วยปรับปรุงบุคลิกภาพให้ดีขึ้น ด้วยเหตุที่มีหนังสือในกลุ่มที่มีเนื้อหา ซึ่งเสนอแนะเกี่ยวกับการวางตัว การพูดจา การเข้าสังคม การแต่งกาย ตลอดจนการแนะนำ การปฏิบัติไปในทางที่เหมาะสมและทันสมัยอยู่มากมาย

6) การอ่านช่วยแก้ปัญหาในใจได้ เพราะปัญหาที่เราประสบในชีวิตประจำวัน อาจมีวิธีแก้ไขก็สามารถนำมาประยุกต์แก้ปัญหาได้

7) การอ่านช่วยให้เกิดความจรรโลงใจ ได้รับความเพลิดเพลิน สนุกสนาน

จากการศึกษาความสำคัญของการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการแสวงหาความรู้ ช่วยพัฒนาความคิด สร้างความจรรโลงใจ และยกระดับสติปัญญาให้สูงขึ้น สามารถนำมา ประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้อ่านเป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ รู้เท่าทันความ เปลี่ยนแปลงสังคมโลก

1.3 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

พินิตนันท์ บุญพามี (2542, หน้า 11-12) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการอ่าน มี 5 ประการ คือ

1) อ่านเพื่อความรู้ ความรู้ที่ได้จากการอ่านมักปรากฏในหลายลักษณะ เช่น วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ฯลฯ การอ่านเพื่อความรู้นี้ เหมาะสำหรับผู้รักความก้าวหน้า และเป็นการส่งเสริมผู้อ่านให้มีความรู้ในเรื่องที่ตนสนใจ การอ่านเพื่อความรู้สามารถแบ่ง วัตถุประสงค์ออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่

1.1) เพื่อหาคำตอบในเรื่องที่ต้องการ หรือเรื่องที่ยังมีข้อสงสัย และเป็น ปัญหาข้อใจ

1.2) เพื่อศึกษาหาความรู้ โดยละเอียด หรือโดยย่อ

1.3) เพื่อรับรู้ข่าวสาร ข้อเท็จจริง เพื่อให้ทราบและเข้าใจเหตุการณ์ปัจจุบัน

1.4) เพื่อศึกษาค้นคว้าเป็นพิเศษ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ทั่วไป และความรู้ ในสาขาวิชาชีพต่างๆ

1.5) เพื่อรวบรวมข้อมูลมาทำรายงาน หรือทำวิจัยเผยแพร่ในหมู่นักวิชาการ อันจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ

2) อ่านเพื่อให้เกิดความคิด ความคิดของคนจะเจริญงอกงามได้ต้องอาศัย การกระตุ้นเตือนให้ฝึกคิด การมองเห็นรอบด้าน ช่วยให้มีทรรศนะกว้างขวางขึ้นช่วยให้ การแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจได้ดี มีข้อบกพร่องน้อย

3) การอ่านเพื่อความเข้าใจแนวคิดที่สำคัญ เป็นการจัดลำดับขั้นแนวคิดของผู้เขียน พร้อมทั้งพิจารณาหาเหตุผล และแรงจูงใจในการเขียนเรื่องนั้นๆ ขึ้นมา ขณะเดียวกันก็เป็น ชวนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในตัวผู้อ่านด้วย

4) อ่านเพื่อความบันเทิง เป็นการอ่านเพื่อการพักผ่อนคลายความเครียดจากงานประจำ ในบางครั้งก็อ่านเพื่อฆ่าเวลาหรือใช้เวลาให้หมดไป มักเป็นจุดมุ่งหมายของการอ่านหนังสือประเภทร้อยกรอง นวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน บทละคร ฯลฯ งานเขียนเหล่านี้มีคุณค่าต่อการพัฒนาความรู้สึก พัฒนาอารมณ์ ตลอดจนความสนใจในระดับต่างๆ

5) อ่านเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ การอ่านช่วยพัฒนาความรู้ สติปัญญา ความคิด และทัศนคติได้ดี โดยเฉพาะการอ่านเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ ผู้รักการอ่านจะเป็นคนทันสมัย มีความรู้กว้างขวาง น่าคบหาสมาคม เพราะมีข่าวสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 5-6) ได้สรุปจุดมุ่งหมายการอ่านของคลิฟฟอร์ดและฮิวบเนอร์ (Clifford, & Huebner 1991, p.167) ไว้ดังนี้

- 1) ตอบสนองอารมณ์ที่ผู้อ่านพอใจ
- 2) ช่วยให้พบความต้องการในชีวิตประจำวัน เพราะการอ่านจะช่วยชดเชยอารมณ์ที่ขาดหายไปและช่วยตอบสนองความต้องการในส่วนของอารมณ์หรือความรู้สึกที่ต้องการ
- 3) ติดตามเรื่องที่ได้รับฟังจากผู้อื่น
- 4) ส่งเสริมให้มีความกระตือรือร้นในการอ่านเรื่องอื่น ๆ เพิ่มขึ้น
- 5) รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 6) ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของสมอง
- 7) ช่วยให้มีความรู้เพิ่มขึ้น สามารถใช้ประกอบการต่างๆ
- 8) รู้จักสถานที่ที่ไม่สามารถเดินทางไปเยือน แต่สามารถหาประสบการณ์ได้จากการอ่าน
- 9) ส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ โดยการอาศัยแนวทางจากเรื่องที่อ่าน
- 10) มีความคิดเป็นอิสระในการเลือกเรื่องที่อ่าน
- 11) มีความเฉลียวฉลาด โดยใช้ความรู้และแนวคิดจากการอ่านไปสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นได้
- 12) เป็นการใช้เวลาในการพักผ่อน
- 13) ช่วยให้เกิดความสนใจในเรื่องใหม่ๆ
- 14) ส่งเสริมการฝึกทักษะการอ่านขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น
- 15) ช่วยให้มีสุขภาพจิตดี
- 16) เปิดเผยความลึกลับในเรื่องราวบางอย่างที่ผู้อ่านยังไม่เคยรู้มาก่อน
- 17) ช่วยให้มีความคิดแตกฉานมากขึ้น
- 18) เป็นการฝึกให้มีระดับความคิดสูงขึ้น
- 19) ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีน้ำใจเป็นนักกีฬา

- 20) นำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเรื่องส่วนตัว
- 21) ส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ร่วมกับผู้เขียน
- 22) ส่งเสริมให้ผู้อ่านสามารถเผชิญหน้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ด้วยความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น
- 23) พัฒนาคุณค่าทางสังคมโดยอาศัยความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ให้กว้างขวางขึ้น
- 24) ช่วยให้อ่านมีหูตากว้างไกลมากยิ่งขึ้น
- ดังนั้นการอ่านของนักการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อ เพิ่มพูนความรู้ พัฒนาความคิด สร้างเสริมสติปัญญา ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และทัศนคติ ให้ความบันเทิง ปลูกฝังการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และมีส่วนช่วยในการพัฒนาบุคลิกภาพ

1.4 จิตวิทยาในการอ่าน

จิตวิทยาในการอ่านเป็นกระบวนการทางด้านสรีรวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ซึ่งนักการศึกษาที่สนใจด้านการอ่านได้กล่าวถึงจิตวิทยาของการอ่านในลักษณะต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านในเรื่องของกระบวนการอ่านขั้นตอนในการอ่าน ความพร้อมในการอ่าน ความสนใจในการอ่าน และเจตคติด้านการอ่าน ดังนี้

1) กระบวนการอ่าน

ในการพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญ ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการอ่านเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ซึ่งกรมวิชาการ ได้ให้นิยามศัพท์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ถึงคำกระบวนการอ่านไว้ดังนี้

การอ่านเป็นกระบวนการซึ่งผู้อ่านสร้างความหมายหรือพัฒนา การตีความ ระหว่างการอ่านผู้อ่านจะต้องรู้หัวข้อเรื่อง รู้จุดประสงค์การอ่าน มีความรู้ทางภาษาที่ใกล้เคียงกับภาษาที่ใช้ในหนังสืออ่าน จะใช้ประสบการณ์เดิมที่เป็นประสบการณ์พื้นฐานทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่านกระบวนการอ่านมีดังนี้

1.1) การเตรียมการอ่าน ผู้อ่านจะต้องอ่านชื่อเรื่อง หัวข้อย่อยจากสารบัญเรื่อง อ่านคำนำให้ทราบจุดมุ่งหมายของหนังสือ ตั้งจุดประสงค์การอ่าน จะอ่านเพื่อความเพลิดเพลินหรืออ่านเพื่อหาความรู้ วางแผนการอ่านโดยอ่านหนังสือตอนใด ตอนหนึ่งว่ามีความยากง่ายอย่างไร หนังสือมีความยาวมากน้อยเพียงใด รูปแบบของหนังสือเป็นอย่างไร เหมาะสมกับผู้ใดบ้างที่จะอ่าน เดาความว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรบ้าง เตรียมสมุด เตรียมดินสอสำหรับจดบันทึกข้อความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญขณะอ่าน

1.2) การอ่าน ผู้อ่านจะอ่านหนังสือให้ตลอดเล่มหรือเฉพาะตอนที่ต้องการอ่าน ขณะอ่านผู้อ่านจะใช้ความรู้จากการอ่านคำ ความหมายของคำมาใช้ในการอ่าน รวมทั้งรู้จักแบ่งวรรคตอนด้วย การอ่านเร็วจะมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ดีกว่าผู้อ่านช้า ซึ่งจะสะกดคำอ่านหรืออ่านย้อนไปย้อนมา ผู้อ่านจะใช้บริบทหรือคำแวดล้อมช่วยในการตีความหมายของคำทำความเข้าใจข้อความที่อ่าน

1.3) ผู้อ่านจะจดบันทึกข้อความที่มีความสำคัญหรือเขียนแสดงความคิดเห็น ดีความ ข้อความที่อ่าน ตอนใดที่ไม่เข้าใจอ่านซ้ำเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง ขยายความคิดจากการอ่าน จับคู่กับเพื่อนสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตั้งข้อสงสัยเกิดจากเรื่องที่อ่านถ้าเป็นการอ่านบทกลอนต้องอ่านทำนองเสนาะดังๆ เพื่อฟังเสียงการอ่านและเกิดจินตนาการ

1.4) การอ่านสำรวจ ผู้อ่านจะต้องอ่านซ้ำ โดยเลือกอ่านตอนใดตอนหนึ่ง ตรวจสอบคำ ภาษาที่ใช้ สำรวจโครงเรื่องของหนังสือ เปรียบเทียบหนังสือที่อ่านกับหนังสือที่เคยอ่าน สำรวจและเชื่อมโยงเหตุการณ์ในเรื่องและการลำดับเรื่อง สำรวจคำสารบัญที่ใช้ในหนังสือ

1.5) การขยายความคิด ผู้อ่านจะสะท้อนความเข้าใจในการอ่าน บันทึกความคิดเห็น คุณค่าของเรื่อง เชื่อมโยงเรื่องราวในเรื่องกับชีวิตจริง ความรู้สึกจากการอ่าน การจัดทำโครงงาน หลักการอ่าน เช่น วาดภาพ เขียนบทละคร เขียนบันทึกรายงานการอ่าน อ่านเรื่องอื่นๆ ที่ผู้เขียนคนเดียวกันแต่ง อ่านเรื่องเพิ่มเติมเรื่องที่เกี่ยวโยงกับเรื่องที่อ่านเพื่อให้ได้ความรู้ที่ชัดเจน และกว้างขวางขึ้น (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 190-191)

กระบวนการอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนเนื่องจากเป็นกระบวนการ ที่เกี่ยวข้องกับความคิด และเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน นักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการอ่านไว้ดังนี้ คือ

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 68) กล่าวว่า การอ่านเป็นการทำงานที่สัมพันธ์กับสองกระบวนการ คือ กระบวนการกลไกซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำสิ่งเร้าเข้าสู่สมอง อีกกระบวนการหนึ่งเป็นการรับรู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแปลความของสิ่งเร้าหลังจากที่เข้าสู่สมองแล้วจะเห็นได้ว่าการอ่านเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของตา หู และสมอง ตาจะจำแนกสิ่งที่มองเห็นแล้วส่งไปสมองเพื่อแปลความ ผู้อ่านจะอ่านเร็ว อ่านช้า หรือมีปัญหาในการอ่านก็ขึ้นอยู่กับ การเคลื่อนไหวตา การมองย้อนกลับและการกวาดสายตา ในแต่ละบรรทัด การพัฒนาการเคลื่อนไหวสายตาคือเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนหูเป็นอวัยวะที่รับฟังหรือได้ยินเสียง หากมีอาการผิดปกติจนไม่สามารถแยกได้ว่าเป็นเสียงอะไรหรือไม่ได้ยินเสียง จะมีผลกระทบต่อการอ่านและการพูดเช่นกัน ประการสุดท้ายคือสมองซึ่งเป็นตัวควบคุมการทำงาน ทำหน้าที่รับรู้ แปลความ หรือสัญลักษณ์ต่างๆ ถ้าสมองไม่พัฒนาไปตามลำดับขั้นจะทำให้เกิดอาการผิดปกติส่งผลกระทบมาถึงการอ่านของเด็กเป็นอย่างมาก

ดังนั้น กระบวนการอ่านจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพทางการอ่านของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง การที่จะให้ผู้เรียนอ่านแล้วเกิดการเรียนรู้ได้นั้นจะต้องคำนึงถึงกระบวนการอ่านที่ประกอบด้วยกระบวนการกลไก ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะที่ใช้ในการอ่าน คือ ตา หู ปาก และสมอง อีกองค์ประกอบหนึ่งก็คือกระบวนการรับรู้ ซึ่งอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างการแปลความหมายสัญลักษณ์ การเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์นั้น แล้วเชื่อมโยงเข้ากับความรู้เดิม ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ใหม่ที่กว้างขวางชัดเจนมากขึ้น

2) ขั้นตอนในการอ่าน

การเตรียมตัวก่อนเริ่มต้นสอนอ่านผู้สอนต้องทราบถึงขั้นตอนในการอ่านเพื่อเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตนเกี่ยวกับการอ่านได้ถูกต้อง

พรทิพย์ ดริสกุลวงษ์ (2544, หน้า 41) ได้จัดลำดับขั้นตอนในการอ่านสำหรับชั้นประถมศึกษาเป็น 5 ขั้น ดังนี้

2.1) การเตรียมการอ่าน เป็นขั้นเริ่มต้นนับตั้งแต่การปฐมนิเทศผู้เรียนเตรียมความพร้อม ตรวจสอบความพร้อมในการอ่าน

2.2) อ่านอย่างง่ายเบื้องต้น ได้แก่ มีหนังสือง่ายๆ ให้อ่าน

2.3) ส่งเสริมการฝึกทักษะให้อ่านได้เร็วขึ้น โดยฝึกอ่านคำแปลกๆ ใหม่ ๆ

2.4) สร้างนิสัยในการอ่านและสนใจอ่าน

2.5) ส่งเสริมการอ่านอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง

ขั้นตอนในการอ่านมีความสำคัญและจำเป็นยิ่งในการที่จะฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตนเกี่ยวกับการอ่านได้ถูกต้องการฝึกอ่านอย่างมีลำดับขั้นตอนจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการอ่านได้เป็นอย่างดี

3) ความพร้อมในการอ่าน

การอ่านจะมีประสิทธิภาพดีหากผู้เรียนมีความพร้อม ครูจะต้องฝึกให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมก่อนการสอนอ่าน ได้แก่ ให้เด็กรู้ประโยชน์ของการอ่าน จัดประสบการณ์ทางภาษาเพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในการอ่านที่เพียงพอ ให้ผู้เรียนมีความหวังว่าตนเองจะอ่านให้ผู้อื่นฟังเข้าใจ ให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีอ่านตามขั้นตอน ให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างและความคล้ายกันของตัวอักษร ให้ผู้เรียนมีความสนใจในการอ่านและ ให้ผู้เรียนรู้จักโครงสร้างของประโยคที่ได้จากนิทานเพื่อเป็นพื้นฐานในการอ่าน นักการศึกษาได้กล่าวถึงความพร้อมในการอ่านไว้ดังนี้

พรทิพย์ ดริสกุลวงษ์ (2544, หน้า 42) ได้กล่าวถึงความพร้อมในการอ่านของผู้เรียนเกิดจากปัจจัย 2 ประการ คือ

1. ตัวผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย ความพร้อมทางร่างกาย ทางสมอง ทางอารมณ์ และทางวิชาการ

2. สิ่งแวดล้อม ได้แก่ อาชีพของบิดามารดา บุคคลแวดล้อม สังคมที่ผู้เรียนอยู่ การสะสมหนังสือ และเหตุการณ์อื่นๆ ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ

อังคณา จุโพทก (2542, หน้า 25) สรุปเรื่องความพร้อมในการอ่าน หมายถึง สภาพทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคมของผู้เรียนที่มีระดับความสามารถเหมาะสม และคล่องตัวในการที่จะอ่านได้อย่างไม่มีอุปสรรค

สรุปได้ว่า ความพร้อมทางการอ่าน เป็นการเตรียมสภาพของผู้เรียนให้พร้อมที่จะอ่านทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมแวดล้อมของผู้อ่านให้ถึงระดับที่จะช่วยให้อ่านได้อย่างไม่มีอุปสรรค ผู้อ่านสามารถจะจำเนื้อหาที่อ่านได้

4) ความสนใจในการอ่าน

สุนันtha มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 13-17) ให้นิยามความสนใจว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ และทำให้บุคคลเอาใจใส่ตลอดจนทำการจนบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น และได้สรุปความสนใจในการอ่านของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยไว้ดังนี้

4.1) อายุ 3-5 ปี ชอบเรื่องจินตนาการ และเรื่องที่อธิบายเหตุผล เพื่อตอบคำถามว่า "ทำไม" และ "อย่างไร"

4.2) อายุ 6-8 ปี ชอบอ่านเรื่องผจญภัย และเริ่มต้นอ่านด้วยตนเอง อย่างมีอิสระ

4.3) อายุ 9-11 ปี ชอบอ่านเรื่องที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ประวัติบุคคล ที่มีชื่อเสียง

4.4) อายุ 12-13 ปี ชอบอ่านหนังสือกีฬา ศาสนา หรือเรื่องที่มีอุดมคติ และมีรสนิยมในการอ่านเพิ่มขึ้น

4.5) อายุ 14-16 ปี เด็กหญิงชอบอ่านเรื่องที่เกี่ยวกับความรัก ส่วนเด็กชายชอบอ่านเรื่องที่เกี่ยวกับกีฬา และวิทยาศาสตร์

ฉะนั้นการจัดกิจกรรม การเรียน การสอนเพื่อส่งเสริมทักษะและการอ่านให้ผู้เรียน ครูต้องมีความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับทฤษฎี การอ่านและจิตวิทยาการอ่าน เป็นอย่างดี สามารถนำไปใช้เป็นหลักหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการอ่านให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนต่อไป

1.5 หลักและทฤษฎีการสอนอ่าน

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่านไว้ ดังนี้

แลปปี้และฟลัด (Lapp, & Flood, 1978, pp. 289-290) ได้รวบรวมทฤษฎีการจัดลำดับข้อความ และวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อความ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มีผลต่อการอ่านไว้ดังนี้

1) ทฤษฎีเน้นการจัดลำดับข้อความ ทฤษฎีนี้เน้นว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับหลักจิตวิทยา คือ การรับรู้ข่าวสาร และเมื่อรับรู้ข่าวสารแล้วนำไปเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิมเป็นความรู้ใหม่ โดยที่ผู้อ่านรับรู้ข่าวสารแล้วนำไปเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิมของจริง หรือภาพไม่ตรงกับข้อความดังกล่าวก็จะอ่านข้อความซ้ำ ถ้าข่าวสารที่อ่านให้ความรู้สึกในทางลบ จะต้องใช้เวลารับรู้มากกว่าข่าวสารให้ความรู้สึกในทางบวก จากนั้นสมองก็จะบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับรูปร่างของคำและความหมายของประโยคได้

2) ทฤษฎีการวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อความ ทฤษฎีนี้เน้นว่าผู้อ่านมีวิธีการที่จะดึงข้อความที่มีความหมายคล้ายกันมาเกี่ยวข้องกัน หรือจัดข้อความที่ไม่ต้องการออก ข้อความที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วจะมีความสัมพันธ์กันทางบวก ความสัมพันธ์ คือ ความเกี่ยวข้องความหมายในแต่ละประโยค

คาร์รอล (Carroll, 1964, p. 188) กล่าวถึงทฤษฎี การอ่าน ควรยึดหลักการอ่าน 3 ประการ คือ

1. การเสริมแรง (reinforcement) เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การวางเงื่อนไขในการเรียนการสอนมีความมั่นคงถาวร ในการอ่านนั้นลำพังแต่การฝึกอ่านอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้ให้นักเรียนอ่านหรือจำคำได้ ต้องอาศัยการเสริมแรงเข้าช่วย ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการใช้การเสริมแรงด้วย

2. การหยั่งเห็น (insight) เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันของเด็ก แต่เกิดหลังจากที่เด็กลองผิดลองถูกมาหลายครั้ง เช่น เด็กเห็นคำว่า “กิน” มาก่อน แล้วพบคำว่า “บิน” เด็กก็จะอ่านว่า “กิน” แต่เมื่อได้รับการสอนหรือไม่ลองสะกดดูเป็นประสบการณ์แก่เด็ก เด็กก็จะอ่าน “บิน” ได้ถูกต้อง

3. ทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจต์ (piaget) กล่าวว่าความรู้คือ ประสบการณ์ที่ได้ การสะสม (cumulative) มาแล้วในอดีต กล่าวคือ เมื่อเด็กมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอกแล้วได้ผลลัพธ์ออกมา ก็จะเก็บสะสมไว้ในตัว เมื่อเด็กพบเหตุการณ์เช่นเดิมอีก เด็กจะคาดหวังทันทีว่าผลลัพธ์ควรจะออกมาเหมือนที่เคยเป็นมาแล้ว เป็นประสบการณ์ที่จะก่อให้เกิดความคิดต่าง ๆ ไปใช้ การทำปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งเร้าที่เด็กพบครั้งต่อไป

ปุนยาพร ปฐมพัฒนา (2543, หน้า 43) รวบรวมทฤษฎีการเชื่อมโยง(connection theory) ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ว่าเป็นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอน อย่างต่อเนื่องโดยอาศัยการเรียนรู้ 3 กฎ

1. กฎแห่งความพร้อม (law of readiness) กฎนี้กล่าวถึงสภาพความพร้อมของผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ถ้าร่างกายเกิดความพร้อมแล้ว การได้กระทำการย่อมเกิดความพึงพอใจ แต่ถ้ายังไม่พร้อมที่จะทำ แล้วถูกบังคับให้กระทำจะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ

2. กฎแห่งการฝึกหัด (law of exercise) กฎนี้กล่าวถึงผลการสร้างความมั่นคงของการเชื่อมโยง ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่ถูกต้อง โดยการฝึกหัดกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้นานและคงทนถาวร

3. กฎแห่งผลที่พอใจ (law of effect) กฎนี้กล่าวถึงผลที่ได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรม การเรียนรู้แล้วว่า ถ้าได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากเรียนรู้ต่อไปอีก แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ ก็ไม่อยากจะเรียนรู้ หรือเกิดความเบื่อหน่าย

การกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ของบลูม (Bloom) ที่เป็นแนวคิดในการอ่าน

การกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ของบลูมนี้ สามารถนำมาใช้ในการอ่านได้เป็นอย่างดี ซึ่งบลูม (Bloom) ได้กำหนดพฤติกรรมไว้ในรูปของอนุกรมวิธาน (taxonomy) แยกเป็น 3 ปริเขต (domains) ดังนี้

1. ด้านสติปัญญา (cognitive domain) เป็นพฤติกรรมในด้านกิจกรรมของตนเอง จำแนกได้เป็นส่วนย่อย 6 ระดับ คือ

1.1 ความรู้ คือ รู้ในข้อเท็จจริงต่างๆ รู้สิ่งที่เฉพาะแนวทาง เจาะลึก แนวโน้ม โครงการ หลักการ และกระบวนการ

1.2 ความเข้าใจ มีความสามารถในการแปลความ ตีความ อธิบาย โยงความสัมพันธ์ แนะนำ บอกแนวโน้มได้

1.3 การประยุกต์ เป็นความสามารถที่สามารถนำหลักการต่างๆ มาใช้ได้อย่างถูกต้อง คือ แก้ปัญหาได้ สรุปความคิดรวบยอดได้

1.4 วิเคราะห์ สามารถจำแนกจากส่วนรวมมาเป็นส่วนย่อยได้ พิจารณาเหตุผล หาความสัมพันธ์ของส่วนย่อยต่างๆ นั้นได้ และมองเห็นโครงสร้างของส่วนต่างๆ ที่ประกอบกันเป็นส่วนใหญ่

1.5 สังเคราะห์ ความสามารถในการรวบรวมประเด็นย่อยต่างๆ ส่วนย่อย อาจมาจากแหล่งต่างๆ กัน เมื่อสังเคราะห์แล้วจะเป็นรูปแบบหรือโครงสร้างใหม่ การสังเคราะห์ เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับความคิดริเริ่ม แต่อาจจะไม่เป็นความคิดริเริ่มที่เสรีทั้งหมด เพราะมีขอบเขตจำกัดของปัญหา หรือขอบข่ายของงานและข้อมูลที่กำหนดไว้

1.6 การประเมินผล เป็นความสามารถในการตัดสินคุณค่า เกณฑ์การตัดสินอาจขึ้นอยู่กับเงื่อนไขภายใน หรือภายนอกตัวบุคคล แล้วแต่จุดหมายปลายทางที่ต้องการ

2. ด้านเจตคติ (affective domain) เป็นพฤติกรรมในด้านความรู้สึก อารมณ์ ทัศนคติที่เป็นผลการเรียนรู้ แยกเป็นส่วนย่อยได้ดังนี้

2.1 การยอมรับ เป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งเร้า เช่น ความพอใจ การยอมรับ การรับฟัง หรือความตั้งใจ

2.2 การตอบสนองคือ การมีปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้า เช่น พอใจในสิ่งที่เรียน ความเต็มใจที่จะร่วมในกิจกรรม

2.3 คุณค่ามีความรู้สึกชื่นชม มีความเชื่อและเห็นคุณค่า การรวบรวมจากการที่พอใจหรือยอมรับ หรือมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียนจะเกิดความคิดรวบยอดเฉพาะตน สามารถจะรวบรวมจัดระบบ ซึ่งตรงกับอุดมคติ หรือความต้องการของตน

2.4 คุณลักษณะเฉพาะตัว เมื่อเกิดความพอใจในการเรียน จะยอมรับเอามาเป็นความคิด ความเชื่อ ซึ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

3. ด้านทักษะ (psychomotor domain) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกที่เห็นได้จากการกระทำ เช่น การรับรู้ (perception) การเลียนแบบ และสามารถเริ่มกระทำด้วยตนเอง หรือเกิดแนวคิดใหม่ ปฏิบัติพลิกแพลงไปจากหลักการเดิมเมื่อได้ทราบถึงพฤติกรรมต่างๆ ในการเรียนรู้ ดังนั้น ในการอ่าน หรือการแกะอ่านจึงต้องตั้งวัตถุประสงค์ไว้ในรูปที่สามารถสังเกตและจัดพฤติกรรมได้ จึงเรียกว่า วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (behavioral or performance objectives) เพราะเป็นวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและวัดกุม สามารถระบุสิ่งที่ต้องการจะประเมินผล การกระทำของผู้เรียนได้ เช่น ตัวอย่างต้องการให้ผู้อ่านทำขนมเค้กเป็น และเมื่อผู้อ่านอ่านหนังสือวิธีทำขนมต่างๆ และหลังจากอ่านแล้ว ผู้อ่านสามารถทำขนมเค้กได้นั้นก็หมายความว่า บรรลุถึงวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมแล้ว (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์, 2547, หน้า 31 - 32)

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 56-59) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการอ่าน สรุปได้ดังนี้

ทฤษฎีการอ่าน

1) ทฤษฎีเน้นความสัมพันธ์ของข้อความ เป็นทฤษฎีที่เน้นใจความสำคัญของสารเป็นหลัก ในข้อความหนึ่งๆ จะมีใจความสำคัญ เมื่อผู้อ่านได้อ่านสารแล้วจะนำใจความสำคัญในแต่ละข้อความมารวมกัน โดยให้ต่อเนื่องแล้วทำความเข้าใจความเหล่านั้นอีกครั้งหนึ่ง

2) ทฤษฎีเน้นการวิเคราะห์ข้อความ เป็นทฤษฎีที่เน้นความสำคัญขององค์ประกอบย่อยของประโยค ได้แก่ ประธาน กริยา กรรม และส่วนขยาย นอกจากนั้นต้องรู้จักคำชนิดต่างๆ เช่น คำนาม สรรพนาม กริยา การเข้าใจหน้าที่และความหมายที่แท้จริงจะช่วยให้เข้าใจความหมายของข้อความหรือเรื่องที่อ่าน

ทั้งสองทฤษฎีนี้มีความสัมพันธ์กับลำดับขั้นของการอ่านของบลูม (Bloom) คือ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ผู้อ่านเข้าใจข่าวสารได้นั้น สมองจะต้องจดจำและทำความเข้าใจความหมายของคำหรือประโยค ซึ่งเป็นขั้นตอนของการจำ ความเข้าใจ และนำมาเปรียบเทียบความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ การเปรียบเทียบต้องอาศัยการวิเคราะห์เพื่อแยกรายละเอียด การสังเคราะห์เพื่อหาความคล้ายคลึงหรือแตกต่างแล้วจึงประเมินค่า เพื่อใช้ในการตัดสินใจ การที่จะหาความสัมพันธ์ของข้อความให้สอดคล้องกับลำดับ ทั้ง 6 ขั้นนั้นต้องอาศัยทฤษฎีการวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อความ

มาประกอบการพิจารณาความสัมพันธ์ ว่ามีความคล้ายคลึงกันมากเพียงไร โดยเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่ หากข้อความใดมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันก็เก็บไว้ใช้ ส่วนข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องกันก็ตัดทิ้ง

2 การอ่านจับใจความสำคัญ

2.1 ความหมายของการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความสำคัญเป็นทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการอ่าน เพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่อง มีนักการศึกษากล่าวถึงความหมายของการอ่านจับใจความสำคัญไว้ ดังนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540, หน้า 88) ให้ความหมายว่า การอ่านจับใจความสำคัญ หมายถึง กระบวนการเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค และข้อความสำคัญของเรื่องตลอดจนแนวคิดของเรื่อง

กองเทพ เคลือบพณิชกุล (2542, หน้า 119) ให้ความหมายของการอ่านจับใจความ คือ การอ่านแล้วสามารถจับประเด็นสำคัญของข้อความนั้นๆ ได้หมดใจความสำคัญเป็นข้อความที่ทำหน้าที่คลุมใจความของข้อความอื่นในตอนนั้นๆ ไว้ทั้งหมด ในแต่ละย่อหน้าใจความสำคัญจะมีเพียงประเด็นเดียวซึ่งอาจอยู่ตอนต้น ตอนกลาง หรือตอนท้ายของแต่ละย่อหน้าก็ได้

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า 45) ได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความ ไว้ว่า “การอ่านจับใจความ คือ การอ่านเข้าใจเนื้อเรื่อง จับใจความสำคัญได้ สามารถสรุปได้ ได้รับความรู้จากสิ่งที่อ่านและสามารถตอบคำถามได้ อีกทั้งสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้”

พรทิพย์ ดริสกุลวงษ์ (2544, หน้า 51) สรุปว่าการอ่านจับใจความหมายถึง การอ่านเรื่องหรือข้อความแล้วสามารถทำความเข้าใจถึงเนื้อเรื่องได้ บอกสาระสำคัญของเรื่อง และจุดมุ่งหมายของเรื่อง สามารถย่อเรื่องหรือตั้งชื่อเรื่อง รวมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล

สุปราณี พัดทอง (2545, หน้า 65) ได้ให้ความหมายการอ่านจับใจความสำคัญไว้ว่า เป็นความคิดสำคัญอันเป็นแก่นหรือหัวใจของเรื่องที่ผู้เขียนมุ่งสื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็นหรืออย่างไรอย่างหนึ่งก็ได้

การอ่านจับใจความสำคัญตามความหมายข้างต้น จึงสรุปได้ว่า หมายถึง กระบวนการเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความสำคัญ ตลอดจนแนวคิดของเรื่อง ใจความสำคัญจึงเป็นข้อความที่ทำหน้าที่คลุมใจความของข้อความอื่นในตอนนั้นๆ ไว้ทั้งหมด ในแต่ละ ย่อหน้าใจความสำคัญจะมีเพียงประเด็นเดียวซึ่งอาจอยู่ตอนต้น ตอนกลาง หรือตอนท้ายของแต่ละย่อหน้าก็ได้

2.2 ความสำคัญของการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความสำคัญเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้ และพัฒนาชีวิต ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความรู้แล้ว ยังก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ได้แนวคิดในการดำเนินชีวิต การอ่านจับใจความสำคัญจึงเป็นหัวใจของการศึกษา ทุกระดับ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เรื่องต่างๆ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียน ด้านความเข้าใจในการอ่านไว้ในทุกช่วงชั้น เช่น ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดให้อ่านแล้ว เข้าใจข้อความที่อ่าน ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 อ่านแล้วจับประเด็นสำคัญ แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ดีความ สรุปความได้ ช่วงชั้นที่ 3 คือ มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 อ่านแล้วแสดงความเห็นเชิงวิเคราะห์ประเมินค่า เรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล และในช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 อ่านแล้วสามารถตีความ แปลความ และขยายความ เรื่องอย่างลึกซึ้ง วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งผู้เรียนจะมีคุณภาพดังกล่าวได้ ต้องมีความสามารถในการอ่านจับใจความและเข้าใจเรื่องราวต่างๆ จากการอ่านได้เป็นอย่างดี (กรมวิชาการ, 2546 ข, หน้า 188)

การอ่านจับใจความสำคัญจึงมีความสำคัญยิ่งไม่ว่าจะเป็น การอ่านเบื้องต้น ได้แก่ การอ่านแบบคร่าวๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อคิดเห็นโดยรวมของเรื่องที่อ่าน การอ่านเพื่อหาข้อมูลรายละเอียดต่างๆ และการอ่านขั้นสูงได้แก่การอ่านเพื่อตีความ และการอ่านเพื่อการวิพากษ์วิจารณ์ การอ่านทั้ง 2 ระดับนี้ เบื้องต้นผู้อ่านต้องจับใจความสำคัญได้ก่อน ซึ่งทักษะ การอ่านจับใจความสำคัญ ประกอบด้วยการรับรู้ที่ลึกซึ้ง ต้องอาศัยประสบการณ์และการฝึกฝนอย่างเพียงพอ จึงจำเป็นต้องวางพื้นฐานการอ่านให้นักเรียนอย่างถูกต้อง

2.3 หลักในการอ่านจับใจความสำคัญ

ในการอ่านจับใจความจะให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงหลักสำคัญในการนำไปปฏิบัติ และใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะเรื่องความสนใจในการอ่านจับใจความ ครูต้องมีความพยายามสร้างความสนใจให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นความสำคัญและคุณค่าของการอ่านจับใจความ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านของนักเรียน ประการสำคัญจะต้องมีการวัดผลผลการอ่านจับใจความอยู่เสมอ เพื่อให้ทราบปัญหา ข้อบกพร่อง ซึ่งครูจะได้นำมาปรับปรุง แก้ไข และให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้น ดังมีผู้ให้หลักในการอ่านจับใจความสำคัญ ไว้ดังนี้

บันลือ พุททะวัน (2530, หน้า 31) ได้ให้หลักการอ่านจับใจความสำคัญที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนสรุปได้ดังนี้

1. ผู้เรียนจะต้องใช้การจำรูปคำและนำไปใช้ในการอ่านได้ดี การอ่านโดยทั่วไปนั้น ผู้อ่านจะต้องใช้การจำรูปคำโดยการกวาดสายตาในการอ่าน เมื่ออ่านคำนั้นแล้วย่อมเข้าใจความหมายโดยทันที

2. อ่านเข้าใจความหมายโดยประโยค วลีหรือแต่ละอนุเจต โดยสรุปใจความสำคัญได้

3. ผู้อ่านควรได้รับการส่งเสริมการใช้การไตร่ตรองคิดทบทวนว่า ความรู้ความเข้าใจ ที่ได้รับจากการอ่านนั้นมาทบทวนดูว่า สอดคล้องกับความคิดของตนเองหรือไม่ ยอมรับหรือเห็นด้วยหรือโต้แย้ง ระยะเวลาผู้อ่านย่อมใช้เหตุผลวิเคราะห์ซึ่งน้ำหนัก เลือกตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้ดี

4. ผู้อ่านย่อมใช้ผลแห่งการวิเคราะห์ไตร่ตรองที่ยอมรับแล้วนั้น มาจัดให้เกิดการประสานสัมพันธ์ระหว่างความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน หากสิ่งที่ได้รับใหม่นั้น ปรับเปรียบเทียบเข้ากับประสบการณ์เดิม เช่น เห็นว่าไร้สาระ หรือได้ประโยชน์ หรือมีความสำคัญ น้อยกว่าความรู้ที่ตนมีอยู่ ผู้อ่านก็จะไม่สนใจในสิ่งที่อ่านนั้น แต่ในลักษณะนี้ผู้อ่านก็ย่อมได้ประสบการณ์ในการใช้วิธีการคิดอย่างเหตุผล คิดโต้แย้ง (ในใจ) อยู่เสมอ และไม่ยอมเชื่อในทุกสิ่งที่อ่านจนกว่าจะผ่าน การวิเคราะห์ ไตร่ตรองอย่างรอบคอบหรือพิสูจน์ให้เห็นจริงหรือมีเหตุผลพอที่จะยอมรับหรือเชื่อในสิ่งนั้น

5. ผู้อ่านย่อมอ่านหนังสือได้เร็ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีสอนอ่าน และกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกของครูผู้สอน เช่น ถ้าครูใช้วิธีสอนแบบสะกดตัวผสมคำแบบเดี่ยว เด็กย่อมอ่านได้ช้า ไม่ได้รับการฝึกกวาดสายตา ถ้าการอ่านโดยวิธีอ่านเป็นคำ เป็นประโยค ทีละประโยค ย่อมช่วยฝึกสายตาในการอ่าน

6. การปรับประโยชน์ให้สอดคล้องสนองจุดประสงค์ ของการอ่าน ในแต่ละลักษณะ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของบทเรียนที่ใช้ในการฝึกอ่านเป็นอย่างมาก แต่ในบางลักษณะ ก็ขึ้นอยู่กับกำหนดยุทธวิธีของครูผู้สอนด้วยเช่นกัน เช่น สลากยา ผู้อ่านย่อมอ่านเพื่อที่จะใช้นั้นได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย การใช้ประโยชน์ทางการอ่าน ผู้เรียนควรได้รับการฝึกอ่านให้ใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางและเห็นคุณค่าของการอ่าน

ผอบ โปษกฤษณะ (2537, หน้า 111-112) กล่าวถึงหลักสำคัญ ในการอ่านจับใจความสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. หนังสือต่างๆ ย่อมมีสารบัญเป็นโครงเรื่อง ดังนั้นควรอ่านสารบัญให้ละเอียดเสียก่อน เท่ากับทราบโครงเรื่องอย่างย่อๆ อยู่แล้ว แล้วเก็บใจความสำคัญเฉพาะตอนที่ต้องการ

2. ต้องจับใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าให้ได้ ซึ่งจะอยู่ตอนต้นหรือตอนท้ายของแต่ละย่อหน้า

3. เมื่อได้ประโยคใจความสำคัญแล้ว จะเขียนไว้เป็นประโยคๆ เพื่อเป็นกฎเกณฑ์ใจความสำคัญต่อไป แล้วจึงจับใจความสำคัญ แยกใจความสำคัญออกจากพลความ

4. นำใจความสำคัญมาเรียบเรียงเป็นสำนวนของตนเอง

5. ข้อสำคัญในการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญนี้ ผู้สอนควรจะได้รู้ก่อนว่าจะอ่านอะไร เรื่องแบบไหน และต้องการจะทำอะไร อ่านเพื่อให้รู้หรือต้องการค้นคว้าหาหลักฐานความประสक्तिในการอ่านเป็นข้อสำคัญข้อหนึ่งที่จะคำนึงถึง เมื่อต้องการบันทึกข้อความสำคัญที่อ่าน

จริยา จารีประสิทธิ์ (2544) ได้กล่าวถึงการอ่านจับใจความสำคัญว่าเป็นการอ่านที่มุ่งค้นหาสาระสำคัญของเรื่องหรือสิ่งที่อ่าน ผู้อ่านจะต้องทราบว่าเป็นใจความสำคัญ ส่วนใดเป็นส่วนที่ขยายใจความสำคัญเพื่อให้เรื่องชัดเจนขึ้น การอ่านจับใจความสำคัญจึงเป็นหัวใจของการอ่านสื่อทุกประเภท การอ่านจับใจความมีหลักว่า ผู้อ่านต้องสังเกตองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ คำและความหมาย การเรียงลำดับคำ ประโยค ใจความสำคัญ รายละเอียดหรือส่วนขยาย ตลอดจนแนวคิดหลักหรือแนวคิดสำคัญของย่อหน้าหรือใจความที่อ่าน การอ่านจับใจความสำคัญควรเป็นการอ่านในใจ เพราะมุ่งจับสาระสำคัญของสิ่งที่อ่านให้เร็วที่สุด จึงควรมีการตั้งคำถามและตอบ คำถามเพื่อดูว่าจำได้แค่ไหน เข้าใจ เพียงใด ถ้าตั้งคำถามได้ถูกก็จะได้คำตอบที่ต้องการ และถ้าตอบคำถามได้ถูกต้องก็จะทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงกันกับความคิดที่ผู้เขียนต้องการสื่อถึงผู้อ่าน เทคนิคการฝึกอ่านจับใจความสำคัญวิธีหนึ่ง คือการตั้งคำถามและคิดหาคำตอบ เมื่ออ่านสื่อหรือข้อความแล้ว ให้ตอบคำถามว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร เพื่อดูความเข้าใจ เมื่อตอบได้ถูกต้องแสดงว่าเข้าใจเรื่องที่อ่านแล้วอาจเพิ่มคำถามประเภท ทำไม และถ้า เพื่อดูความสามารถในการวิเคราะห์ นำไปใช้ สังเคราะห์และประเมินค่า นอกจากฝึกตอบคำถามแล้ว อาจจะฝึกตั้งคำถามจากคำตอบที่ให้ไว้ได้อีกด้วย เพื่อฝึกการใช้ภาษาในการถาม เพื่อให้ได้คำตอบ ที่ต้องการ การฝึกตอบคำถามและตั้งคำถามนี้ ควรให้เขียนเป็นประโยคสมบูรณ์ เพื่อฝึกทักษะในการเขียนให้ถูกต้องด้วย เนื้อเรื่องที่นำมาให้อ่านควรให้เหมาะสมกับวัย และความสนใจของผู้เรียน และให้ผู้เรียนหาเนื้อความหรือหัวข้อที่ตนเองสนใจมาได้อเองด้วย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรม เมื่อฝึกบ่อยๆ จนเป็นนิสัยแล้วจะทำให้ผู้เรียนจับใจความสำคัญจากสื่อที่อ่านได้รวดเร็ว และเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันต่อไป

พรทิพย์ ตรีสกุลวงษ์ (2544, หน้า 53) ได้กล่าวถึงหลักการอ่านจับใจความสำคัญไว้ว่า

...ในการอ่านแต่ละครั้ง ควรรู้จุดมุ่งหมายว่า ต้องการอะไรจากเรื่องที่อ่าน เพื่อจะได้ไปสู่จุดนั้นได้เร็วขึ้น แล้วจึงอ่านข้อความให้จบอย่างรวดเร็วๆ เพื่อที่ว่าเรื่องที่อ่านเกี่ยวกับอะไร ถ้าเป็นหนังสือทั้งเล่มควรอ่านที่สารบัญก่อน ขึ้นต่อไปก็อ่านโดยละเอียดตลอดทั้งเรื่อง ในขณะที่อ่าน พยายามตั้งคำถามขึ้นในใจว่า เรื่องที่อ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร

อย่างไร้ นักเขียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการเสนอเรื่องนี้ และประการสำคัญ ควรฝึกการอ่านจับใจความสำคัญอยู่เสมอจะช่วยให้อ่านหนังสือได้เร็วและจับใจความสำคัญได้ดี

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักการอ่านจับใจความสำคัญ คือ การที่ผู้อ่านสามารถบอกได้ว่าตนมีจุดมุ่งหมายใดในการอ่าน และคอยตั้งคำถาม ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร ทั้งยังสามารถบอกจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง ลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง แล้วสรุปสาระสำคัญของเรื่องนั้นได้

2.4 การฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

ขั้นตอนการฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความสำคัญ เป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน ซึ่งมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. ขั้นการเตรียมความพร้อมในการอ่าน มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ให้นักเรียนฝึกการใช้ท่าทางและปฏิบัติตนในการอ่านในใจอย่างถูกต้อง และการมีสมาธิในการอ่าน

1.2 ให้นักเรียนฝึกอ่านแบบเคลื่อนสายตาตามแนวขวางและแนวนอน โดยใช้อักษรเดี่ยว คำเดี่ยว กลุ่มอักษร และคำที่มีความหมายเดียวกันกับคำที่กำหนด โดยเปรียบเทียบเวลาในการอ่านแต่ละเที่ยว และตอบคำถามได้ถูกต้อง

1.3 ให้นักเรียนฝึกจำคำต่าง ๆ ซึ่งเป็นการฝึกขั้นพื้นฐาน ในการอ่านจับใจความสำคัญ ทำให้นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำได้ถูกต้อง รู้จักคำมากขึ้น รู้ความแตกต่าง และความหมายของคำที่หลากหลายมากขึ้น

1.4 ให้นักเรียนฝึกอ่านเป็นวลี เพื่อเก็บหน่วยความคิด แล้วรวบรวมหน่วยความคิดเหล่านั้นเป็นความเข้าใจเรื่องที่อ่าน

1.5 ให้นักเรียนฝึกอ่านแบบเจาะจง เป็นการฝึกทักษะในการกวาดสายตาในการอ่านบรรทัดอย่างรวดเร็ว เพื่อค้นหาคำตอบ ค้นหาตำแหน่ง ค้นหาความหมายของคำ ข้อสรุป หรือข้อเท็จจริงเฉพาะอย่าง

1.6 ให้นักเรียนฝึกอ่านข้ามคำ โดยการข้ามคำหรือวลีที่ไม่สำคัญ และอ่านเฉพาะวลี ประโยคที่สำคัญ เพื่ออ่านได้อย่างรวดเร็วและจับใจความสำคัญได้

การฝึกในขั้นเตรียมความพร้อมนี้ ครูควรจะต้องจัดทำหรือจัดหาแบบฝึกมาให้ให้นักเรียนอ่านอย่างหลากหลาย โดยเริ่มจากง่ายไปหายาก

2. ขั้นการสร้างคำศัพท์ การรู้คำศัพท์มาก ทำให้อ่านเรื่องและเขียนเรื่องได้ดี มีวิธีการฝึก คือ

2.1 ให้นักเรียนฝึกการใช้บริบท ซึ่งได้แก่คำหรือข้อความแวดล้อม เพื่อช่วยให้เข้าใจความหมาย

2.2 ให้นักเรียนฝึกการใช้ร่องรอยที่เห็นได้ เช่น รูปภาพ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ ที่จะช่วยให้รู้ความหมายของเรื่องที่ย่านได้ง่ายขึ้น

2.3 ให้นักเรียนฝึกการหาความหมายจากส่วนของคำ คำที่เป็นคำประสม ถ้า นักเรียนรู้ความหมายของคำหนึ่ง ก็จะสามารถเชื่อมโยงไปสู่อีกความหมายคำอีกคำหนึ่งได้ การฝึกสังเกตคำที่มีส่วนของคำประสมกันอยู่ จะทำให้สร้างคำศัพท์ และรู้ความหมายของ คำศัพท์มากขึ้น

2.4 ให้นักเรียนฝึกหาคำที่มีหลายความหมาย คำบางคำเขียนเหมือนกัน ออกเสียงเหมือนกัน แต่ความหมายต่างกัน แล้วแต่จะนำไปประกอบกับคำใด การฝึกหาคำ ที่มีหลายความหมายมารวบรวมไว้ จะทำให้สร้างคำศัพท์ได้มาก และเป็นประโยชน์ต่อการอ่าน จับใจความสำคัญ

2.5 ให้นักเรียนฝึกการหาความหมายจากพจนานุกรม พจนานุกรมช่วยให้ รู้ความหมายของคำ ที่มาของคำ ชนิดของคำ การสะกด การออกเสียง ดังนั้นการเปิด พจนานุกรมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการอ่านและการเขียน เพื่อให้เกิดความมั่นใจ ในการใช้ ภาษาไทยมากยิ่งขึ้น

2.6 ให้นักเรียนฝึกการจดบันทึก และรวบรวมคำที่ได้ศึกษา จดบันทึกไว้ จะช่วยให้รู้จักคำหลากหลาย และรู้ความหมายของคำศัพท์มากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อการอ่านและการเขียน ทำให้เลือกใช้คำที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.7 การวัดและการประเมินผล โดยใช้วิธีการวัดผลจากความสนใจใน การอ่านและจากกิจกรรมต่างๆ ที่นักเรียนได้ฝึกตามลำดับขั้น ส่วนการประเมินผลให้ประเมิน จากแบบประเมินความเข้าใจในการอ่าน

3. ขั้นการใช้เครื่องช่วยอ่าน เครื่องช่วยอ่านมิใช่เครื่องกลไกใดๆ หากแต่เป็น เทคนิคหรือวิธีการที่จะช่วยให้การอ่านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการฝึกดังนี้

3.1 ฝึกให้นักเรียนดูส่วนต่างๆ ของหนังสือ เช่น ชื่อเรื่อง (ชื่อหนังสือ) คำนำ สารบัญ ฯลฯ

3.2 ฝึกให้นักเรียนพิจารณาบทความ หรือเนื้อหาแต่ละบท ได้แก่ ชื่อเรื่อง หัวข้อย่อย ภาพ แผนภูมิ แผนภาพ ตาราง ประโยคแรกของแต่ละย่อหน้า ย่อหน้าแรก คำถาม ท้ายบท เรื่องย่อหน้าท้ายบท ฯลฯ

3.3 ฝึกให้นักเรียนเตรียมอ่านโดยจดบันทึกความรู้เดิม ทำแผนภาพคำระดม สมอง และเขียนอิสระ เป็นต้น

3.4 ฝึกให้นักเรียนใช้ส่วนอื่นๆ ของหนังสือ เป็นเครื่องช่วยอ่าน เช่น ตาราง ภาพ แผนภูมิ กราฟ ฯลฯ

3.5 การวัดผล เช่น

1) ตรวจผลงานนักเรียน

2) สังเกตความตั้งใจในการทำงาน

3) สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการทำงาน

4. ขั้นการหาความคิดหลัก ขั้นนี้เป็นการฝึกหาประเด็นสำคัญของเรื่อง โดยการอ่านจับใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าให้ถูกต้อง ซึ่งใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าจะอยู่ในส่วนต่าง ๆ เช่น ตอนต้น ตอนกลาง หรือตอนท้ายของย่อหน้า แต่บางครั้งก็ไม่ปรากฏข้อความสำคัญ ซึ่งผู้อ่านต้องสรุปเอง

ส่วนการวัดผลก็จะมีลักษณะเช่นเดียวกับขั้นการใช้เครื่องช่วยอ่านเช่นกัน คือ การตรวจผลงานจากกิจกรรม การสังเกต ความตั้งใจ และสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

5. ขั้นการหาข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ขั้นนี้เป็นการฝึกอ่านแล้ววิเคราะห์ให้ได้ว่า ส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง และส่วนใดเป็นข้อคิดเห็น

การวัดผลการอ่านเพื่อหาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นก็คือ การตรวจผลงาน การสังเกตความตั้งใจ และพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน

6. ขั้นการอธิบายความและการหาข้อสรุป การฝึกขั้นนี้ให้นักเรียนฝึกทำความเข้าใจในคำอธิบายความของผู้เขียนว่า มีความคิดเห็นหรือรายละเอียดอย่างไร และแปลความให้ได้ว่า ความคิดสำคัญหรือรายละเอียดของข้อความ เป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นความคิดเห็น แล้วจึงหาข้อสรุป

ส่วนการวัดก็คือการตรวจผลงานและแบบฝึกหัดต่างๆ จากครู

7. ขั้นการอ่านสู่การเขียน ขั้นนี้ให้นักเรียนฝึกจดบันทึกใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน แล้วเรียบเรียงให้เป็นข้อความที่สละสลวยด้วยสำนวนภาษาของตนเอง ส่วนการวัดผลก็ใช้วิธีการตรวจผลงานการจดบันทึก ส่วนการประเมินผลควรประเมินจากคุณภาพผลงาน และพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน (กรมวิชาการ, 2546 ข, หน้า 191-199)

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 83-84) กล่าวว่าทักษะของการอ่านจับใจความสำคัญ เป็นความชำนาญหรือเชี่ยวชาญในการอ่านที่ผู้อ่านสามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง ทักษะการอ่านจับใจความไม่สามารถเกิดขึ้นได้เองจะต้องมีการฝึกฝนโดยในขั้นต้นผู้อ่านจะทำความเข้าใจความคุ้นเคยกับสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนได้กำหนดขึ้น ต่อจากนั้นผู้อ่านจะตอบสนองด้วยการทำความเข้าใจความหมาย แล้วจึงใช้ความคิดของตนช่วยตัดสินใจ ในการเลือกใจความสำคัญ ในขั้นนี้ ผู้อ่านจะทำความรู้จักกับความคิดของผู้เขียน โดยอาศัยการแปลความของภาษาที่ปรากฏเป็นสัญลักษณ์ หากจะเปรียบเทียบ ก็มีลักษณะคล้ายกับการแปลความคิดของผู้เขียนสู่ความคิดของผู้อ่านจะตรงกันหรือไม่ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางภาษาของทั้งสองฝ่าย ขั้นสุดท้ายเป็นกระบวนการคิดของผู้อ่าน ในขณะที่ทำความเข้าใจสัญลักษณ์ ผู้อ่านจะรับไว้ได้มากหรือน้อย จำเป็นต้องมีการประเมิน ซึ่งอาจใช้แบบทดสอบวัดผลตามวัตถุประสงค์ต่อไป อย่างไรก็ตาม ทักษะของการอ่านจับใจความสำคัญที่ครูควรฝึกฝนให้เกิดขึ้นกับนักเรียนมีดังนี้

- 1 ทักษะขั้นพื้นฐาน
- 2 ทักษะพิเศษที่ควรฝึกในการอ่านจับใจความสำคัญ
- 3 การเพิ่มความคิดให้กับผู้อ่าน

ทักษะขั้นพื้นฐาน

การอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เป็นการทำงานประสานกันระหว่างการมองเห็น การได้ยิน และการแปลความของสมอง ดังนั้น ทักษะการอ่านขั้นพื้นฐานจึงเกี่ยวข้องกับลำดับขั้นของการคิด นักจิตวิทยาการอ่านได้นำหลักของบลูม (Bloom) มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ทางการอ่านมี 6 ชั้น คือ จำ เข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ผู้ที่มีทักษะการอ่านขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องมีพฤติกรรม การอ่านทั้งหมดขั้นนี้จึงจะถือว่าเป็นผู้บรรลุเป้าหมายของการอ่าน

ขั้นที่ 1 จำ เป็นขั้นเริ่มแรกของการอ่านที่สมองจะต้องจำเรื่องราวให้ได้ จำความหมายของคำ ให้คำจำกัดความของคำยาก จำชื่อตัวละครและเหตุการณ์สำคัญ การที่ครูจะรู้ว่านักเรียนมีความจำเรื่องที่อ่านได้มากหรือน้อย ก็ใช้วิธีการตั้งคำถามเรื่องที่อ่าน หรืออาจใช้สะกดคำ บอกความหมาย และบอกคำจำกัดความ

ขั้นที่ 2 เข้าใจ เป็นขั้นที่ผู้อ่านสามารถเล่าเรื่องที่อ่านด้วยคำพูดของตนเองได้ เข้าใจความคิด ถ้อยคำ ประโยค และข้อความที่ให้คิดสนใจ สรุปเรื่องเป็นแนวคิดโดยใช้คำพูดของตนเอง ดังนั้น การที่ครูจะประเมินว่านักเรียนมีความเข้าใจมากหรือน้อย ควรตั้งเป็นคำถามด้วยการให้เล่าเรื่อง สรุปเรื่อง และเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง

ขั้นที่ 3 นำไปใช้ เป็นขั้นที่ผู้อ่านมีการฝึกนำถ้อยคำ ประโยค และเหตุการณ์ที่ได้จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นใหม่ หรือนำไปใช้แก้ปัญหาในวิชาอื่นๆ ดังนั้นคำถามที่ใช้จึงมักจะกำหนดเป็นสถานการณ์ให้ผู้อ่านพิจารณาในการนำความรู้มาใช้ประโยชน์

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ เป็นขั้นที่ให้อ่านแยกองค์ประกอบย่อยของแนวคิดที่ได้จากการอ่านการรู้จักแยกความหมายของคำที่มีความหมายหลายอย่าง สามารถบอกได้ว่าองค์ประกอบใดมีความสัมพันธ์กันหรือไม่เกี่ยวข้องกันเลย

ขั้นที่ 5 สังเคราะห์ เป็นขั้นที่ให้อ่านรู้จักสรุปแนวคิดของเรื่อง ค้นหาลักษณะโครงเรื่องที่คล้ายคลึงกับเรื่องที่เคยอ่าน สุภาษิตหรือคำพังเพยที่มีความหมายเปรียบเทียบแล้วใกล้เคียงกัน อีกทั้งยังสามารถสรุปแนวคิดที่เหมือนกันและต่างกันได้ด้วย

ขั้นที่ 6 ประเมินค่า เป็นขั้นสูงสุดของการคิดที่ให้อ่านรู้จักตัดสินเรื่องที่อ่านว่าอะไรคือส่วนที่เป็นจริง และอะไรคือส่วนที่เป็นเท็จ พิจารณาและค้นหาคุณค่าที่ปรากฏในเรื่อง ได้แก่ ความรัก ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ รวมถึงความเป็นเหตุเป็นผล เพื่อฝึกให้อ่านรู้จัก

สังเกต การใช้ถ้อยคำ การบรรยายที่ทำให้เกิดภาพพจน์ ตลอดจนความประทับใจอื่นๆ ที่ได้จากการอ่านเรื่อง

ดังนั้นในการสอนของครูจึงควรฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายตั้งแต่ขั้นที่ 1- 6 ได้แก่ ขั้นจำ เข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะ การอ่านจับใจความสำคัญของตนเองได้ โดยใช้เทคนิคการใช้คำถาม การใช้แผนผังความคิด หาข้อสรุป และการค้นหาคำตอบที่ต้องการ (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2545, หน้า 83-84)

ทักษะพิเศษที่ควรฝึกในการอ่านจับใจความสำคัญ

โดยทั่วไป ผู้อ่านเรียนรู้คำศัพท์ต่างๆ เพิ่มขึ้นจากการเรียนวิชาต่างๆ ทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน คำเหล่านั้นเป็นประสบการณ์ทางภาษาที่สามารถจะนำมาใช้ในการพัฒนาการอ่านจับใจความให้สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้การสอนอ่านจับใจความในขั้นเริ่มต้นจึงมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ ให้ผู้อ่านที่เป็นนักเรียน นิสิต และนักศึกษา พัฒนาด้านคำศัพท์ให้มากที่สุด เพื่อเป็นพื้นฐานในการอ่านเรื่องที่ยากขึ้นและเร็วขึ้น ดังนั้นเมื่อนักเรียนอ่านเรื่องจบครูจึงควรถามว่ารู้จักคำอะไรบ้าง คำนั้นมีความหมายว่าอะไร และเป็นคำประเภทใด นอกจากนี้นักเรียนจะเรียนรู้จำนวนคำใหม่เพิ่มขึ้นแล้ว ทักษะพิเศษที่ครูควรฝึกเพิ่มเติมให้นักเรียนในการสอนอ่านจับใจความ มีดังนี้

1. การค้นหาใจความสำคัญที่มีอยู่ในข้อความแต่ละตอนของเรื่องที่อ่าน ครูอาจแนะนำด้วยการตั้งคำถาม ถ้าเป็นนักเรียนในระดับประถมศึกษา ควรถามจากเนื้อเรื่อง เช่น "ทำไมกระรอกจึงชอบกินลูกนัท" ถ้าเป็นระดับชั้นที่สูงขึ้น คำถามอาจจะเปลี่ยนเป็นลักษณะที่ต้องคิด เช่น "ทำไมผู้เขียนจึงให้ความสำคัญของตัวละครเช่นนั้น" หรือ "อะไรคือจุดสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนเสนอเนื้อเรื่องเช่นนี้" ต่อจากนั้นครูควรให้นักเรียนช่วยกันคิดหาคำตอบโดยอ่านข้อความแต่ละตอนอย่างพิถีพิถันพิจารณาเพื่อหาประโยคสำคัญที่จะมาตอบคำถามให้ถูกต้องต่อไป

2. การค้นหาส่วนปลีกย่อยที่ให้ความรู้ นอกเหนือจากใจความสำคัญในแต่ละตอนรายละเอียดส่วนปลีกย่อยนี้เป็นส่วนเสริมที่ช่วยให้นักเรียนสามารถมองเห็นใจความสำคัญได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น "สหรัฐอเมริกาชื่อ Alaska เมื่อใด" คำตอบควรเป็น ปี ค.ศ. ที่ชื่อซึ่งไม่ใช่เป็นใจความสำคัญ แต่เป็นส่วนปลีกย่อยที่ช่วยให้นักเรียนมีความรู้พิเศษเพิ่มขึ้นนั่นเอง

3. การสังเกตเหตุการณ์ที่เรียงลำดับ โดยพิจารณาเวลา เหตุการณ์ ความจริง ตลอดจนความคิดอื่นๆ โดยเฉพาะคำสำคัญที่มีส่วนช่วยให้นักเรียนได้รู้ว่าเหตุการณ์มาก่อนหรือมาหลัง เช่น วันที่ เดือน พ.ศ. และตัวเลขที่ใช้ นอกจากนั้น อาจสังเกตคำหรือกลุ่มคำ เช่น "ประการแรก" ... "ประการสุดท้าย" เหล่านี้เป็นต้น การแนะนำให้รู้จักพิจารณาสังเกต

สิ่งเหล่านี้ จะช่วยในการเรียงลำดับเหตุการณ์ ซึ่งใช้ประโยชน์ในการจดจำวิชาต่างๆ ที่นักเรียนเรียนหลายวิชาด้วย

4. การให้รู้จักทำนายผล ครูเป็นผู้สมมุติ เหตุการณ์ว่า ถ้าเกิดเหตุเช่นนั้นแล้ว ผลจะออกมาเป็นอย่างไร ครูอาจอาศัยตอนจบของเนื้อเรื่องเป็นแนวทางในการตั้งคำถาม แล้วให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นต่อไป

5. การค้นหาถ้อยคำหรือประโยคที่ทำให้ความรู้สึกประทับใจ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้แน่ใจว่า นักเรียนเข้าใจ จนเกิดเป็นความจำ โดยสมองจะบันทึกเพื่อเก็บไว้ ครูให้นักเรียนหาถ้อยคำ หรือประโยคที่ก่อให้เกิดความรู้สึก เช่น “ขาวเหมือนนุ่น” “นึ่มเหมือนสำลี” “หยาบเหมือนกระต่ายทราย” “กรอบเหมือนข้าวเกรียบ” ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มคำ หรือวลี ที่ให้ความรู้สึกทางรสชาติ เช่น “เปรี้ยวเหมือนมะนาว” “หวานเหมือนน้ำผึ้ง” กลุ่มคำเหล่านี้ จะก่อให้เกิดความประทับใจ เกิดความรู้สึก และทำให้เกิดภาพพจน์ในสมอง การค้นหากลุ่มคำ ประโยคที่ทำให้ความรู้สึกประทับใจ เท่ากับเป็นการจัดเตรียมประสบการณ์การอ่านให้เกิดขึ้นกับนักเรียน อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานในการที่นักเรียนจะรู้สึกสังเกตคำดังกล่าว เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการอ่านจับใจความต่อไป

6. การเกิดอารมณ์ร่วมกับผู้เขียน นักเรียนจะจำเหตุการณ์ต่างๆ ได้เมื่อเกิดอารมณ์หรือความรู้สึกต่อเหตุการณ์นั้น เช่น จำวันเกิดของตนได้ เพราะมีคนนำของขวัญมาให้ หรือเห็นฝนตก เห็นรถชนคน เหล่านี้เป็นต้น อารมณ์จะเกิดขึ้นเมื่ออ่านเหตุการณ์ในเรื่อง ได้แก่ ความเศร้า ความสุข ความตื่นเต้น และความกลัว เหตุการณ์ที่จะทำให้นักเรียนเกิดอารมณ์ จังหวะขึ้นอยู่กับการใช้ถ้อยคำของผู้เขียน ครูจึงควรให้นักเรียนรู้จักสังเกตข้อความแต่ละตอนว่ามีส่วนใดบ้างที่สร้างอารมณ์ แล้วช่วยกันอภิปราย นอกจากการอ่านจะช่วยทำให้เกิดอารมณ์แล้ว การฟังดนตรี การดูภาพ และการท่องเที่ยว สามารถช่วยสร้างอารมณ์และความรู้สึกได้เช่นกัน ทั้งยังเป็นการสร้างจินตนาการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนด้วย การติดตามทิศทางดำเนินเรื่อง เป็นกิจกรรมสำคัญ ที่นักเรียนจะต้องทำจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ครูสามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบ จึงจะรู้ว่านักเรียนติดตาม การดำเนินเรื่องได้อย่างไร เมื่อเริ่มต้นอ่าน ถ้ามีความเข้าใจและรู้ความหมายของคำศัพท์เกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนคำศัพท์ทั้งหมดที่มีอยู่ในเรื่องนั้นก็จะสามารถติดตามและเข้าใจเรื่องได้ตลอด ดังนั้นการให้นักเรียนอ่านเรื่องที่ตนสนใจก็เป็นทางหนึ่งที่จะสะดวกสำหรับการติดตามเรื่องราวในการสอนอ่าน ครูจึงควรให้นักเรียนดูชื่อเรื่อง แนะนำตอนที่ตื่นเต้นของเรื่อง จะเป็นทางหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจและอยากที่จะอ่านต่อไป

7. การหาข้อความตามการใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นเทคนิคการใช้ห้องสมุด เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้ บัตรรายการ อ่านสารบัญ กราฟ แผนภูมิ รวมทั้งอ่านในวิชาต่างๆ เช่น การอ่านคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และวิชาอื่นๆ ซึ่งแต่ละวิชา จะมีศิลปะในการอ่านที่แตกต่างกัน

8. การให้รู้จักสรุปเรื่องที่อ่าน นักเรียนอ่านหนังสือโดยสามารถเข้าใจและติดตามทิศทางการดำเนินเรื่องได้ควรรู้จักวิธีการสรุปเรื่องที่อ่าน ซึ่งเป็นการย่อเรื่อง อีกทั้งสะดวกต่อการจดจำ ดังนั้น ครูควรฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักจับประเด็นสำคัญของเรื่อง ด้วยการตั้งคำถาม ดังนี้

- ผู้เขียนได้เสนอเหตุการณ์สำคัญอะไรที่ควรสรุปจากเรื่องนี้
- นักเรียนเห็นด้วยกับข้อสรุปของผู้เขียนหรือไม่ ลองตรวจดูจากเนื้อเรื่องอีกครั้งหนึ่ง

- อะไร คือ ประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนนำเข้ามาสู่ข้อสรุป ฯลฯ

คำถามของครูจะช่วยให้แนวทางในการคิดหาคำตอบของนักเรียน ข้อสรุปที่สั้นและได้ใจความ เป็นที่เข้าใจของผู้อ่านถือว่าเป็นข้อสรุปที่ดี

9. การวิเคราะห์โครงสร้างระหว่างการอ่าน นักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นที่สูงขึ้น จะมีความพร้อมในการวิเคราะห์โครงสร้างของสาร ในขณะที่อ่านและติดตามการดำเนินเรื่อง นักเรียนจะเริ่มคิดและเห็นประเด็นสำคัญ รวมทั้งส่วนประกอบของเรื่องซึ่งนักเรียนจะถ่ายทอดสิ่งที่อ่าน ในส่วนที่เป็นความรู้เก็บไว้ในสมอง ช่วยให้มีความรู้ในโครงสร้างของสารเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นยังจะพบส่วนที่ดีและส่วนที่บกพร่องในขณะที่อ่าน และมีความตื่นตัวต่อการใช้คำของผู้เขียน สิ่งเหล่านี้จะเป็นส่วนดีที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านการอ่านในระดับสูงของนักเรียนนั่นเอง

10. การศึกษารูปแบบของหนังสือหรือเรื่องที่อ่าน สำหรับนักเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น ครูควรแนะนำให้รู้จักรูปแบบของการเขียน การกำหนดหัวข้อ การให้คำจำกัดความ การเสนอความคิด ภาพ และบทสรุป จะสังเกตได้ว่า ในหนังสือแบบเรียน ผู้เขียนจะเสนอเนื้อหาเรียงตามลำดับจากง่ายไปหายาก จากที่อยู่ใกล้ตัวไปหาสิ่งที่ไกลตัว ดังนั้นครูควรแนะนำให้ นักเรียนได้ค้นพบรูปแบบการเขียนที่มีลักษณะคล้ายกันและต่างกัน เช่น พรรณนาโวหาร บรรยายโวหาร สาธกโวหาร และเทศนาโวหาร นอกจากนั้นครูควรแนะนำการเขียนที่มีลักษณะเป็น ตำรา บทความ สารคดี นิทาน บันทึก เหล่านี้เป็นต้น โดยให้นักเรียนพิจารณา ความแตกต่าง พร้อมทั้งทำความเข้าใจความคิดสำคัญที่ได้จากการอ่านด้วย

11. การประเมินเนื้อเรื่อง เมื่อนักเรียนมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้น ครูควรให้นักเรียนรู้จักประเมินเนื้อเรื่อง เช่น การเสนอเนื้อเรื่องและความคิดของผู้เขียนให้รู้จักตัดสินผลที่ได้ จากการอ่าน โดยเปรียบเทียบกับประสบการณ์ที่เคยอ่านเรื่องต่าง ๆ ผ่านมาแล้ว หรือ อาจจะใช้ลักษณะของตัวเองเปรียบเทียบกับตัวละครในเรื่อง นอกจากนั้น อาจใช้เหตุการณ์ของบิดา มารดา และญาติพี่น้องมาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในเรื่องที่อ่าน เพื่อเป็นการสร้างความคิดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

12. การสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวให้ผูกพันกับเรื่องที่อ่าน โดยให้นักเรียนติดตามอ่านเรื่องจากหนังสือหรือวารสารต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น

การเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีปลูกไม้ดอกไม้ประดับ การเลี้ยงสัตว์ วิธีการเลี้ยงน้อง การดูแลทำความสะอาดบ้าน วิธีทำอาหารอย่างง่าย ตลอดจนงานอื่นๆ ดังนั้น การอ่านเรื่องราวต่างๆ แล้วนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้ จึงเป็นการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างเรื่องกับการนำไปใช้ นักเรียนจะติดตามว่าเมื่อใช้แล้วมีข้อบกพร่องหรือข้อดีอย่างไร ทำให้ต้องกลับไปค้นคว้าเพิ่มเติม

13. การรู้จักเปรียบเทียบความรู้ที่ได้รับจากการอ่านเรื่องเดียว แต่มาจากหนังสือหลายเล่ม นักเรียนจะพบว่า ทำไมหนังสือภูมิศาสตร์จึงรายงานจำนวนประชากรของประเทศแตกต่างกันทั้งๆ ที่เป็นประเทศเดียวกัน หรือทำไมนิทานเรื่องเดียวกัน และมาจากแหล่งเดียวกัน จึงมีเนื้อเรื่องที่ไม่เหมือนกัน ข้อแตกต่างเหล่านี้จะได้จากการเปรียบเทียบ ซึ่งนักเรียนต้องอ่านหนังสือหลายๆ เล่ม ในเรื่องเดียวกัน จึงจะสามารถมองเห็นความแตกต่าง ทักษะนี้จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาในการอ่านและการคิดมากขึ้น

14. การค้นคว้าหาแหล่งที่อ้างอิงของผู้เขียน ข้อเท็จจริงจะเชื่อถือได้ต้องมีเอกสารอ้างอิง ครูควรแนะนำให้นักเรียนได้รู้จักค้นคว้าแหล่งที่ผู้เขียนนำข้อเท็จจริงมาเสนอ การเขียนอย่างเลื่อนลอยโดยไม่มีเอกสารอ้างอิงจึงเป็นการยากที่จะเชื่อ การฝึกให้นักเรียนศึกษาข้อเท็จจริงจากหนังสืออ้างอิงที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้นั้น ช่วยให้นักเรียนได้อ่านเอกสารที่เป็นปฐมภูมิ (primary sources) โดยตรง และจะได้พิจารณาด้วยว่าส่วนที่ผู้เขียนนำมาอ้างอิงถูกต้องหรือไม่

15. การหาแนวทางหรือจุดมุ่งหมายของผู้เขียน โดยครูควรตั้งคำถามให้นักเรียนรู้จักคิด เช่น

- ทำไมผู้เขียนจึงเขียนเรื่องเช่นนั้น
- อะไรที่ผู้เขียนพยายามจะบอกให้นักเรียนเข้าใจ
- อะไรคือจุดสำคัญที่ให้คุณค่าแก่นักเรียน

ฯลฯ

จากคำถามเหล่านี้ ครูให้นักเรียนหาคำตอบด้วยการอ่านเนื้อเรื่อง ว่าผู้เขียนต้องการอะไร หรือหาคำตอบได้ตรงส่วนที่เป็นคำนำ ครูให้นักเรียนอ่านหน้าคำนำให้ละเอียดจนเข้าใจจุดมุ่งหมายแท้จริงของผู้เขียน เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องได้

16. การพิจารณาข้อความในส่วนที่อาจแทรกการโฆษณา การโฆษณา มีอยู่ทั่วไป นักเรียนจะพบเห็นในชีวิตประจำวันอยู่เสมอ เช่น ข้อความโฆษณาจากโทรทัศน์ วิทยุ หรือตามป้ายประกาศต่างๆ ก็จะมีแผ่นโฆษณาติดไว้ ดังนั้นทักษะการอ่านจะช่วยให้พิจารณาได้ว่าควรเชื่อหรือไม่ นักเรียนจะรู้จักตัดสินใจโดยใช้ความคิดของตน ครูจึงควรแนะนำให้พิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

- จุดมุ่งหมายของผู้เขียนว่าต้องการเสนอแนวคิดอะไร
- พื้นฐานความรู้และความคุ้นเคยของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องนั้น
- แหล่งที่ใช้อ้างอิงเพื่อรวบรวมข้อมูลมีลักษณะน่าเชื่อถือหรือไม่
- การยอมรับหรือการปฏิเสธขึ้นอยู่กับเหตุผลทั้งสามข้อแรก และให้นักเรียน

เป็นผู้ตัดสินใจเอง (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2545, หน้า 85-88)

การฝึกและการประเมินผลทักษะพิเศษ ดังที่กล่าวมานี้ ควรแทรกในกิจกรรม การสอนอ่านจับใจความสำคัญ และควรมีการประเมินผลความก้าวหน้าทุกสัปดาห์ เพื่อศึกษาความก้าวหน้าในการใช้ทักษะเหล่านั้น วิธีการประเมินส่วนมากจะใช้แบบสังเกตให้ครู เป็นผู้รอกภายหลังสิ้นสุดการอ่านในแต่ละครั้ง หรือแต่ละสัปดาห์ ขึ้นอยู่กับการกำหนดของครู

การเพิ่มความคิดให้กับผู้อ่าน

เมื่อผู้อ่านเรียนอยู่ชั้นสูงขึ้น จำเป็นต้องอ่านสารหลายประเภททั้งหนังสือ แบบเรียน ตำรา หนังสือพิมพ์ วารสาร และหนังสืออื่นๆ อีกหลายอย่าง สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ ผู้อ่านมีพัฒนาการด้านความคิดสูงขึ้น ผู้อ่านที่เป็นนักเรียนในระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาก็ต้องอ่านข้อสอบตามวิชาที่ตนได้เรียน ข้อสอบเหล่านั้น มีจุดมุ่งหมายของการ วัดผลที่แตกต่างกัน และมีระดับความคิดที่แตกต่างกัน นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการคิดข้อสรุป ต่าง ๆ จากการอ่านโดยอัตโนมัติ นอกจากนั้น ควรรู้จักวิธีการพิจารณาและตัดสินใจว่า ผู้เขียนมี ความลำเอียงหรือไม่ สำหรับทักษะในการประเมินความคิดของผู้เขียน ครูควรเริ่มต้นให้นักเรียน ได้มีการแสดงความรู้สึกในข้อเขียน เช่น ความรู้สึกที่ได้รับจากการอ่าน การมีอารมณ์ขัน อารมณ์สะเทือน ความรื่นเริง ความสดชื่น และความรู้สึกอื่นๆ เหล่านี้จะเป็นขั้นตอนของการ นำไปสู่การประเมินค่าในเรื่องที่อ่านทั้งยังเป็นการเพิ่มความคิดให้สูงขึ้น

ดังนั้นทักษะของการอ่านจับใจความที่ครูควรฝึกฝนนักเรียน คือ ทักษะ ขั้นพื้นฐาน ทักษะพิเศษ และการเพิ่มความคิด สำหรับทักษะพื้นฐาน ได้แก่ จำ เข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ส่วนทักษะพิเศษนั้นเป็นการค้นหาส่วนปลีกย่อย วิเคราะห์ โครงสร้างทางภาษา การใช้ถ้อยคำ รวมทั้งองค์ประกอบอื่นๆ ที่แฝงอยู่ในเรื่อง ประการสุดท้าย คือ การเพิ่มความคิดให้กับนักเรียนด้วยการแนะนำให้อ่านหนังสือประเภทต่างๆ เพื่อให้ความรู้ และความคิดกว้างขวางขึ้น (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2545, หน้า 90)

2.5 แนวการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความ คือ การอ่านที่มุ่งค้นหาสาระของเรื่องหรือของหนังสือแต่ละ เล่มที่เป็นส่วนใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญของเรื่อง

ใจความสำคัญของเรื่อง คือ ข้อความที่มีสาระคลุมข้อความอื่นๆ ในย่อหน้านั้น หรือเรื่องนั้นทั้งหมด ข้อความอื่นๆ เป็นเพียงส่วนขยายใจความสำคัญเท่านั้น ข้อความหนึ่งหรือ

ตอนหนึ่งจะมีใจความสำคัญที่สุดเพียงหนึ่งเดียว นอกนั้นเป็นใจความรอง คำว่าใจความสำคัญนี้ ผู้รู้ได้เรียกไว้เป็นหลายอย่าง เช่น ข้อคิดสำคัญของเรื่อง แก่นของเรื่อง หรือความคิดหลักของเรื่อง แต่จะอย่างไรก็ตาม ใจความสำคัญก็คือสิ่งที่เป็สาระสำคัญที่สุดของเรื่องนั่นเอง

ใจความสำคัญส่วนมากจะมีลักษณะเป็นประโยค ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในส่วนใดส่วนหนึ่งของย่อหน้าก็ได้

จุดที่พบใจความสำคัญของเรื่องในแต่ละย่อหน้ามากที่สุด คือ ประโยค ที่อยู่ตอนต้นย่อหน้า เพราะผู้เขียนมักบอกประเด็นสำคัญไว้ก่อน แล้วจึงขยายรายละเอียดให้ชัดเจน รองลงมาคือประโยคตอนท้ายย่อหน้า โดยผู้เขียนจะบอกรายละเอียดหรือประเด็นย่อยก่อน แล้วจึงสรุปด้วยประโยคที่เป็นประเด็นไว้ภายหลัง สำหรับจุดที่พบใจความสำคัญยากขึ้นก็คือ ประโยคตอนกลาง ย่อหน้า ซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้ความสังเกตและพิจารณาให้ดี ส่วนจุดที่หาใจความสำคัญยากที่สุด คือ ย่อหน้าที่ไม่มีประโยคใจความสำคัญปรากฏชัดเจนอาจมีหลายประโยค หรืออาจอยู่รวมๆ กันในย่อหน้าก็ได้ ซึ่งผู้อ่านจะต้องสรุปออกมาเอง

การอ่านจับใจความให้บรรลุจุดประสงค์ มีแนวทางดังนี้

ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านได้ชัดเจน เช่น อ่านเพื่อหาความรู้ เพื่อความเพลิดเพลิน หรือเพื่อบอกเจตนาของผู้เขียน เพราะจะเป็นแนวทางให้กำหนดการอ่านได้อย่างเหมาะสม และจับใจความหรือคำตอบได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

1) สํารวจส่วนประกอบของหนังสืออย่างคร่าวๆ เช่น ชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญ คำชี้แจงการใช้หนังสือ ภาคผนวก ฯลฯ เพราะส่วนประกอบของหนังสือจะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหรือหนังสือที่อ่านได้กว้างขวางและรวดเร็ว

2) ทำความเข้าใจลักษณะของหนังสือว่าประเภทใด เช่น สารคดี ตำรา บทความ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้มีแนวทางอ่านจับใจความสำคัญได้ง่าย

3) ใช้ความสามารถทางภาษาในด้านการแปลความหมายของคำ ประโยคและข้อความต่าง ๆ อย่างถูกต้อง รวดเร็ว

4) ใช้ประสบการณ์หรือภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านมาประกอบ จะทำให้เข้าใจและจับใจความที่อ่านได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น (กรมวิชาการ, 2546 ข, หน้า 189)

แนวปฏิบัติในการอ่านจับใจความสำคัญ

แววมยุรา เหมือนนิล (2541, หน้า 14-16) ได้แนะนำวิธีปฏิบัติในการอ่านจับใจความสำคัญให้เข้าใจง่ายและรวดเร็ว ดังนี้

1) สํารวจส่วนประกอบของหนังสืออย่างคร่าวๆ เพราะส่วนประกอบของหนังสือ เช่น ชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญ คำชี้แจงการใช้หนังสือก็มีส่วนทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับหนังสือได้อย่างกว้างขวาง

2) ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านให้ชัดเจน การกำหนดเป้าหมาย ในการอ่านหนังสือ ทุกครั้งว่า เราจะอ่านเพื่ออะไร

3) มีความสามารถทางภาษา คือ ต้องเข้าใจความหมายของคำศัพท์เป็นเบื้องต้น ก่อน หากไม่เข้าใจความหมายของคำย่อไม่สามารถจับใจความสำคัญได้เลย

4) มีประสบการณ์หรือภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านย่อมทำให้เข้าใจกันและ จับใจความสำคัญเรื่องที่อ่านง่ายขึ้น

5) ความเข้าใจลักษณะของหนังสือ หนังสือแต่ละประเภทมีรูปแบบการแต่งและ เป้าหมายของเรื่องแตกต่างกัน เช่น สารคดี ตำรา มุ่งให้ความรู้ หรือความคิดแก่ผู้อ่านมากกว่า ลักษณะรูปแบบของหนังสือ ตลอดจนต้องมีจุดมุ่งหมายในการอ่าน ซึ่งครูควรแนะนำแนวปฏิบัติ ในการอ่านก่อนเสมอ

ดังนั้น เพื่อให้การอ่านจับใจความสำคัญเข้าใจง่ายขึ้น ผู้อ่านจึงควรรู้จัก ส่วนประกอบของหนังสือ ลักษณะรูปแบบของหนังสือ เข้าใจความหมายของคำศัพท์เป็นเบื้องต้น มีประสบการณ์ หรือภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และต้องมีจุดมุ่งหมายในการอ่านที่ชัดเจน ซึ่งครูควรแนะนำแนวปฏิบัติในการอ่านก่อนเสมอ

2.6 การสอนอ่านจับใจความสำคัญ

การฝึกผู้เรียนให้มีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญนั้น ครูต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ หลายๆ ด้าน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้เสนอ หลักและแนวทางในการสอนอ่านจับใจความสำคัญไว้ดังต่อไปนี้

ทัศนีย์ สุกเมธี (2534, หน้า 38) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญของการสอนอ่าน จับใจความสำคัญนั้น ครูควรจะแนะนำให้นักเรียนตั้งคำถาม ถามตัวเองจากเรื่องที่อ่านว่าเป็น เรื่อง เกี่ยวกับอะไร เกิดขึ้นที่ไหน อย่างไร ฯลฯ และในการสอนของครูควรแนะแนวทางก่อนเพื่อ จะช่วยให้การอ่านจับใจความสำคัญได้ผลดี เช่น

1) อธิบายคำบางคำที่มีความหมายพิเศษ หรือคำที่ควรทราบก่อน เพื่อไม่ให้มี ปัญหาในการเข้าใจความหมายในขณะอ่านจับใจความสำคัญ

2) ให้นักเรียนรู้จุดมุ่งหมายในการอ่าน หรืออาจตั้งข้อคำถามเพื่อให้ค้นหาคำตอบ ช่วยให้นักเรียนอ่านจับใจความสำคัญได้ดีขึ้น

3) มีการสนทนาเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่องที่จะให้อ่านก่อน หรือสนทนาเกี่ยวกับภาพ หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องที่จะให้อ่าน

4) กำหนดเนื้อหาและเวลาที่ให้อ่านได้อย่างเหมาะสมกับระดับวัย และ ความสามารถ

5) ควรมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องหลังจากการอ่าน เช่น ให้ตอบคำถามหรือให้เขียน สรุปเรื่องราวเพื่อทดสอบความเข้าใจ หรืออาจให้อ่านออกเสียงซ้ำในเนื้อหานั้นอีกครั้งก็ได้

สนม ครูทเมือง (2539 ,หน้า 176–177) เสนอแนะแนวทางในการสอนอ่านไว้ดังนี้

- 1) สร้างความสนใจให้กับนักเรียนโดยการสนทนาซักถาม แสดงอุปกรณ์ประกอบ และเลือกเรื่องที่นักเรียนสนใจ
 - 2) ครูต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล คำนึงถึงจิตวิทยาในการสอนอย่าให้นักเรียนรู้สึกว่ามีปมด้อย
 - 3) ก่อนที่จะให้นักเรียนอ่าน ครูควรบอกจุดมุ่งหมายในการอ่านก่อน
 - 4) ครูต้องอ่านหนังสือที่จะสอนให้จบก่อน ครูต้องมีความกระตือรือร้นในการสอนหาวิธีใหม่ๆ แปลกๆ มาสอนให้นักเรียนอ่านอย่างเข้าใจและสนุกสนาน
 - 5) สอนให้นักเรียนวิเคราะห์หนังสือที่อ่านว่าหนังสือแต่ละประเภทมีเนื้อหาสาระต่างกัน
 - 6) การอ่านที่ดีผู้อ่านต้องมีสมาธิ ขณะที่อ่านพยายามตั้งคำถามทบทวนอยู่ทุกระยะว่า ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร
 - 7) ฝึกให้นักเรียนอ่านหนังสือที่ดีมีประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งเข้าใจดีศิลปะการแต่งหนังสือแต่ละประเภท
 - 8) ฝึกอัตราความเร็วในการอ่าน
 - 9) จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอยู่เสมอ
 - 10) ต้องคำนึงถึงลักษณะการอ่านที่ดี เช่น การอ่านในใจต้องอ่านให้เร็ว จับใจความได้ การอ่านออกเสียง จะต้องมึลักษณะการอ่านอย่างคล่องแคล่ว ชัดเจน ถูกต้อง
 - 11) ควรฝึกใช้สายตาให้เป็นประโยชน์ต่อการอ่าน ฝึกเคลื่อนสายตาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง
 - 12) ควรให้ผู้ปกครอง ญาติและครูทุกแขนงวิชา รวมทั้งครูบรรณารักษ์ส่งเสริมการอ่าน
 - 13) ควรประเมินผลการอ่านอยู่เสมอ
- การฝึกผู้เรียนให้มีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญนั้นครูต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายๆ ด้าน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้เสนอหลักและแนวทางในการสอนอ่านจับใจความสำคัญไว้ดังนี้

พรทิพย์ ตรีสกุลวงษ์ (2544, หน้า 56) สรุปการสอนอ่านจับใจความสำคัญได้ว่าการที่จะสามารถอ่านและจับใจความสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องหลายประการ ครูผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ต้องวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านหลักการและจิตวิทยาในการอ่าน หลักการสอน เทคนิคในการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความสามารถและความสนใจของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการด้านการคิด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความมากขึ้น

ปัญหาที่ครูมักจะพบในการสอนอ่านจับใจความ

จุไร วรศักดิ์โยธิน (2549) ได้กล่าวถึงปัญหาในการสอนอ่านจับใจความสำคัญ และข้อเสนอแนะทางในการสอน

1. นักเรียนไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ ทำให้ส่งผลถึงความไม่เข้าใจเรื่องด้วย

2. อ่านประโยคความซ้อนแล้วไม่สามารถบอกได้ว่า ประโยคใดเป็นประโยคหลัก หรือประโยคเนื้อความสำคัญ

จากประสบการณ์ในการสอนอ่านจับใจความสำคัญ จึงขอเสนอแนะทางในการสอนอ่านจับใจความสำคัญเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ต่อไปนี้

1). ให้นักเรียนหาความหมายของคำศัพท์ยากในข้อความที่อ่าน หรือแนะนำให้นักเรียนรู้จักทำความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ โดยใช้ข้อความ ที่อยู่แวดล้อมคำศัพท์ยากนั้น (บริบท) ช่วยในการทำความเข้าใจความหมาย ครูต้องพยายามวางพื้นฐานในด้านความรู้ในคำศัพท์ของเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กมีพื้นฐานที่ดีในการทำความเข้าใจในเรื่องราวที่อ่าน

2). ฝึกฝนวิธีสังเกตเนื้อความสำคัญจากประโยคความซ้อน เพื่อเป็นแนวทางที่จะสามารถแยกประโยคหลักออกจากเนื้อความที่แสดงรายละเอียดได้

3). ฝึกการอ่านพิจารณาทีละย่อหน้า เพื่อหาประโยคความที่มาขยายให้ข้อความนั้น มีรายละเอียดชัดเจนขึ้น

4). เมื่อเด็กสามารถพิจารณาประโยคใจความสำคัญได้คล่องแคล่วแล้ว จึงฝึกอ่านเป็นเรื่องราวสั้น ๆ แล้วจึงยาวขึ้นตามลำดับ เพื่อฝึกหาประโยคใจความสำคัญจากแต่ละย่อหน้า แล้วมาเขียนเรียบเรียงเป็นใจความสำคัญของเรื่องได้ การฝึกในข้อความนี้ จะช่วยให้ได้ประโยชน์ในเรื่องการจำเหตุการณ์สำคัญ และลำดับเรื่องราวได้ ไม่สับสน สำหรับเรื่องราวที่มีเหตุการณ์ต่อเนื่องกันได้อีกด้วย

5). ฝึกการแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่มก่อน แล้วต่อมาจึงทำเป็นรายบุคคล เริ่มจากเรื่อง สั้น ๆ ง่าย ๆ ก่อน แล้วจึงเลือกเรื่องที่ยากขึ้นตามลำดับ

6) ฝึกการอ่านเพื่อเน้นอัตราเร็ว ด้วยการกำหนดเวลาในการอ่าน
ความสามารถในอ่านและจับใจความสำคัญให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีองค์ประกอบ ที่เกี่ยวข้องหลายประการ ครูผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ต้องวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านหลักการและจิตวิทยาในการอ่าน หลักการสอน เทคนิคในการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความสามารถและความสนใจของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการด้านการคิด และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านและมีการประเมินผลการอ่านอย่างสม่ำเสมอ

2.7 กระบวนการเรียนรู้ในการเรียนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษาและกรมการศึกษาเอกชน ได้สนับสนุนให้มีการพิจารณานำกระบวนการเรียนรู้แบบต่างๆ ไปใช้ในการเรียนการสอน โดยเสนอแนะกระบวนการที่ควรใช้ 12 กระบวนการด้วยกัน ดังนี้

- 1) ทักษะกระบวนการ (9 ขั้น)
- 2) กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด
- 3) กระบวนการคิดวิจารณ์ญาณ
- 4) กระบวนการแก้ปัญหา
- 5) กระบวนการสร้างความตระหนัก
- 6) กระบวนการปฏิบัติ
- 7) กระบวนการคณิตศาสตร์
- 8) กระบวนการเรียนภาษา
- 9) กระบวนการกลุ่ม
- 10) กระบวนการสร้างเจตคติ
- 11) กระบวนการสร้างค่านิยม
- 12) กระบวนการเรียนรู้ความเข้าใจ

กระบวนการต่างๆ ยังมีอีกมาก แต่ละกระบวนการไม่ได้กำหนดขั้นตอนไว้ตายตัว สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยสามารถเลือกกระบวนการรู้ได้ตามความเหมาะสม ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยขอกล่าวเพียงกระบวนการเรียนภาษาเพื่อให้กระบวนการดังกล่าวมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นที่จะต้องมีส่วนตอนเอาไว้เป็นแนวทางดังนี้

กระบวนการเรียนภาษา เป็นกระบวนการที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาทักษะทางภาษามีขั้นตอนดังนี้

- 1) ทำความเข้าใจสัญลักษณ์ สื่อ รูปภาพ รูปแบบ เครื่องหมาย

ผู้เรียนรับรู้เกี่ยวกับความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยคและถ้อยคำ ส่วนต่างๆ

- 2) สร้างความคิดรวบยอด

ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์ มาสู่ความเข้าใจและเกิดภาพรวมเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนด้วยตนเอง

- 3) สื่อความหมาย ความคิด

ผู้เรียนถ่ายทอดทางภาษา ให้ผู้อื่นเข้าใจได้

- 4) พัฒนาความสามารถ

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามขั้นตอนคือความรู้ความจำ เข้าใจ นำไปใช้วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าได้ (ทิตนา แหมมณี, 2545, หน้า 312)

2.8 การวัดผลประเมินผลการอ่านจับใจความสำคัญ

การวัดและประเมินผลในการอ่านจะช่วยให้ทราบถึงระดับความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนแต่ละคนได้ ทำให้ครูผู้สอนสามารถวางแผนทางในการพัฒนาทักษะการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้อธิบายถึงการประเมินผลด้านความเข้าใจในการอ่านไว้ดังนี้

รัตนกร สายคำทอน (2546, หน้า 40) อธิบายว่าการวัดผลประเมินผลการอ่านจับใจความสำคัญ เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กำหนดไว้ 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านสติปัญญา สิ่งที่จะต้องวัดมี 6 ด้าน คือ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการประเมินผล

2) ด้านทักษะ ได้แก่ การอ่านออกเสียง และการอ่านในใจ แล้วสามารถจับใจความสำคัญของสิ่งที่กำหนดได้

3) ด้านเจตคติ ใช้การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การแสดงออกถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การสนทนา สัมภาษณ์ และแบบประเมินค่าความสนใจการยอมรับในเรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ

อำไพ ลัคนาอนุสรณ์ (2545, หน้า 25) ได้สรุปแนวคิดของฮาฟเนอร์และจอลลี (Hafner, & jolly, 1972, p.174) ว่าการประเมินผลความเข้าใจในการอ่านและการอ่านจับใจความสำคัญ ดูได้จากความสามารถ ดังนี้

- 1) ตอบคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่างๆ จากเรื่องที่อ่านได้
- 2) เข้าใจคำชี้แจง สามารถปฏิบัติตามคำชี้แจงหรือคำแนะนำที่เขียนอธิบายไว้ได้
- 3) จดจำและสามารถบรรยายสิ่งที่อ่านเป็นคำพูดของตัวเองได้
- 4) ลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง
- 5) แยกได้ว่ารายละเอียดตอนไหนสำคัญ ตอนไหนไม่สำคัญ
- 6) บอกได้ว่าตัวอย่างหรือคำอธิบายประกอบต่างๆ มีความสัมพันธ์กับเนื้อความสำคัญตอนไหน
- 7) บอกได้ว่าประโยคใดแสดงใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน
- 8) บอกได้ว่าเนื้อหาที่อ่านมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาในบทความอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 9) แสดงข้อสรุปของบทความที่อ่านได้อย่างถูกต้อง
- 10) บอกได้ว่าผู้เขียนยึดแนวอะไรในการจัดเรียบเรียง เช่น เวลา สถานที่ หรือสาเหตุและผล เป็นต้น
- 11) บอกได้ว่าอะไรคือความหมายที่ซ่อนเร้นที่ไม่ได้แสดงไว้ในบทความ
- 12) บอกได้ว่า เรื่องที่อ่านมีแนวการดำเนินเรื่องหรือให้อารมณ์อย่างไร

- 13) บอกวัตถุประสงค์ในการเขียน ซึ่งผู้เขียนไม่ได้แสดงไว้ตรงๆ ได้
 - 14) บอกได้ว่าตอนใดผู้เขียนใช้ถ้อยคำเปรียบเทียบอย่างไรมีความหมายอย่างไร
- จากการศึกษา การวัดผลประเมินผลการอ่านจับใจความของนักการศึกษา เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรกำหนดวัดทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา ด้านทักษะ ด้านเจตคติ และประเมินความเข้าใจในการอ่าน ดูได้จากความสามารถของผู้เรียนในดังนี้
- 1) เข้าใจคำชี้แจง สามารถปฏิบัติตามคำชี้แจงหรือคำแนะนำที่เขียนอธิบายไว้ได้ถูกต้อง
 - 2) บอกวัตถุประสงค์ในการเขียน ซึ่งผู้เขียนไม่ได้แสดงไว้ตรงๆ ได้
 - 3) บอกได้ว่าตัวอย่างหรือคำอธิบายประกอบต่างๆ มีความสัมพันธ์กับเนื้อความสำคัญตอนไหน
 - 4) บอกได้ว่าประโยคใดแสดงใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน
 - 5) ตอบคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่างๆ จากเรื่องที่อ่านได้
 - 6) ลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง
 - 7) บอกได้ว่าอะไรคือความหมายที่ซ่อนเร้นที่ไม่ได้แสดงไว้ในบทอ่าน
 - 8) แสดงข้อสรุปของบทความที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

1. ความหมายของแบบฝึก

แบบฝึกมีความจำเป็นต่อการเรียนการสอน และสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้แก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนด้วยการฝึกฝนจากแบบฝึกที่ครูสร้างขึ้น จึงมีผู้กล่าวถึงความหมายของแบบฝึกไว้ดังนี้

กันต์दनัย วรจิตติพล (2542, หน้า 42) ให้ความหมายของแบบฝึกสรุปได้ว่าแบบฝึก คือ เครื่องมือทางการเรียนอย่างหนึ่งของนักเรียนที่มุ่งให้นักเรียนฝึกทำด้วยตนเอง เพื่อจะได้มีทักษะหรือความชำนาญเพิ่มขึ้น หลังจากที่ได้เรียนรู้ในภาคทฤษฎีหรือด้านเนื้อหาแล้ว และในแบบฝึกควรประกอบด้วย คำแนะนำในการทำข้อคำถามหรือกิจกรรม และช่องว่างให้นักเรียนตอบคำถาม

ประไพ ปลายเนตร (2543, หน้า 25) ให้ความหมายว่า แบบฝึก หมายถึง สื่อหรือสิ่งเร้าทางการเรียนที่สร้างขึ้นเพื่อเสริมทักษะให้แก่นักเรียน มีลักษณะเป็นแบบฝึกหัดที่มีกิจกรรมให้นักเรียนกระทำ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนแบบฝึกหัด จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการเรียนการสอน เพราะช่วยให้นักเรียนได้แก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนด้วยการใช้แบบฝึกที่ครูสร้างขึ้น

รัตนา ดีศาลา (2544, หน้า 6) ได้กล่าวถึงความหมายของแบบฝึกว่า เป็นสื่อสิ่งเร้า หรือกิจกรรมที่ครูสร้างขึ้นเพื่อเสริมทักษะให้แก่นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อทบทวนเนื้อหา

ความรู้ต่างๆ ที่เรียนไปแล้ว จนกระทั่งสามารถนำความรู้ไปใช้โดยอัตโนมัติ ถูกต้อง คล่องแคล่ว แม่นยำ แบบฝึกจึงเป็นสิ่งที่มีความหมายกับผู้เรียน และยังช่วยให้นักเรียนแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนด้วยการฝึกฝนจากแบบฝึกที่ครูสร้างขึ้น

อารีย์ วาสน์อำนวย (2545, หน้า 48) ได้กล่าวว่าแบบฝึกคืออุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างหนึ่งอันประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจที่จะนำมาใช้ เพื่อให้ได้ฝึกฝนปฏิบัติเพิ่มเติมขึ้นเพื่อจะได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เกิดความคล่องแคล่ว ความชำนาญ ตลอดจนเกิดความแม่นยำ ซึ่งเป็นไปโดยอัตโนมัติ ด้วยการทบทวนเนื้อหาความรู้ต่างๆ ที่เรียนไปแล้วอย่างมีทิศทาง

จากการให้ความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า แบบฝึก หมายถึง สื่อ สิ่งเร้า หรือ กิจกรรมที่ครูสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจ ฝึกฝนควบคู่กับการเรียน จนเกิดทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และนำความรู้ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง แม่นยำและคล่องแคล่ว ฉะนั้นแบบฝึกจึงมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน เพราะช่วยพัฒนาความสามารถของนักเรียน ตรวจสอบความ เข้าใจและแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนด้วยการฝึกปฏิบัติ

2. ประโยชน์ของแบบฝึก

การสร้างแบบฝึกนั้น นอกจากจะใช้เป็นการฝึกฝนทักษะต่างๆ แล้วยังมีประโยชน์อื่นๆ อีกมากไม่ว่าจะใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผลหรือการแก้ไขข้อบกพร่องของการเรียนการสอนแล้วประโยชน์ของแบบฝึกยังมีอีกมากซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

กาญจนา คุณานุรักษ์ (2539, หน้า 8-10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังนี้

- 1) ช่วยลดเวลาการสอนของครูและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี
- 2) เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้เรียน เพราะเป็นการเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งถ้าครูเพิกเฉยต่อแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของนักเรียนแต่ละบุคคลจะทำให้เกิดประสิทธิภาพการสอนไม่เกิดผลเท่าที่ควร แบบฝึกจึงเหมาะสมกับเอกลักษณ์ของผู้เรียนแต่ละคน

3) ประโยชน์ต่อการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินแบบอิงเกณฑ์ โดยประเมินผู้เรียนแต่ละคนเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้หรือเปรียบเทียบกับจุดประสงค์

กันต์ดนัย วรจิตติพล (2542, หน้า 37) กล่าวว่า แบบฝึกช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการใช้ภาษา และมีทักษะทางภาษาที่คงทน ช่วยให้ครูประหยัดเวลาในการที่ต้องเตรียมแบบฝึกหัดอยู่ตลอดเวลา และทราบถึงปัญหาต่างๆ ของนักเรียนได้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้แบบฝึกยังช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วได้ด้วยตนเอง และทราบถึงความก้าวหน้าในการเรียนของตน

เซาวณี คำเลิศลักษณ์ (2542, หน้า 37) กล่าวว่า แบบฝึกมีส่วนช่วยให้นักเรียนฝึกฝนเพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้ทักษะทางภาษา อีกทั้งนักเรียนจะมีทักษะทางภาษาที่คงทน เนื่องจากการได้รับการฝึกเสริมเพิ่มเติมจากแบบฝึกที่มีอยู่ในแบบเรียนจะช่วยครูผู้สอนให้รับรู้ระดับความสามารถของผู้เรียนและปัญหาของผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น

ประไพ ปลายเนตร (2543, หน้า 30-31) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกตามแนวคิดของเพ็ตตี (Petty) ไว้ว่า

- 1) เป็นส่วนเพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ
- 2) ช่วยเสริมทักษะทางการใช้ภาษา แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กฝึกทักษะการใช้ภาษาดีขึ้น แต่ต้องอาศัยการส่งเสริมและเอาใจใส่จากครูผู้สอน
- 3) ช่วยในเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา จะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จด้านจิตใจมากขึ้น
- 4) แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน โดยกระทำดังนี้
 - 4.1) ฝึกทันทีหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องนั้น ๆ แล้ว
 - 4.2) ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
 - 4.3) เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการฝึก
- 5) แบบฝึกจะใช้เป็นเครื่องมือวัดผลทางการเรียนหลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
- 6) แบบฝึกที่จัดทำขึ้นเป็นรูปเล่ม นักเรียนสามารถเก็บรักษาไว้ใช้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนด้วยตนเองได้ต่อไป
- 7) การให้นักเรียนทำแบบฝึก ช่วยให้ครูเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่างๆ ของนักเรียนได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้นได้ทันเวลาที่
- 8) แบบฝึกที่จัดทำขึ้นนอกเหนือจากที่อยู่ในหนังสือเรียนจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนเต็มที่
- 9) แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อย จะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลาที่จะต้องเตรียมแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาลอกแบบฝึกจากตำราเรียน ทำให้มีโอกาสฝึกฝนทักษะต่างๆ ได้อย่างเต็มที่มากขึ้น
- 10) แบบฝึกจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่มที่แน่นอน ย่อมลงทุนต่ำกว่าที่จะพิมพ์ในกระดาษไขทุกครั้ง และผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็น ความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างเป็นระบบระเบียบ

กลีนพยอม สุระกาย (2544, หน้า 56) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ตามแนวคิดของกรีนและแพตตี (Green and Petty) ดังต่อไปนี้

- 1) ใช้เสริมหนังสือแบบเรียนในการเรียนทักษะต่างๆ
- 2) เป็นสื่อการสอนที่ช่วยแบ่งเบาภาระของครู เพราะเป็นแบบฝึกหัดที่ได้จัดทำขึ้นอย่างมีระบบ
- 3) เป็นเครื่องมือที่ช่วยฝึกฝนและส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องได้รับการดูแลและเอาใจใส่จากครูด้วย
- 4) เป็นเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากจบบทเรียนแต่ละครั้ง
- 5) แบบฝึกที่จัดทำเป็นรูปเล่มจะอำนวยความสะดวกแก่นักเรียน ในการเก็บรักษาไว้เพื่อทบทวนด้วยตนเองได้
- 6) ช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาและข้อบกพร่องในการสอน ตลอดจนทราบถึงปัญหาและข้อบกพร่องและจุดอ่อนของนักเรียน ช่วยให้ครูสามารถแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้ง
- 7) ช่วยให้เด็กมีโอกาฝึกทักษะอย่างเต็มที่
- 8) แบบฝึกทักษะต่างๆ ที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้วจะช่วยครูประหยัดเวลา และแรงงานในการสอน การเตรียมการสอนและช่วยให้นักเรียนประหยัดเวลาในการลอกโจทย์แบบฝึกหัด

จากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประโยชน์ของแบบฝึก สรุปได้ว่าแบบฝึกเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ครูนำไปใช้เพื่อตรวจสอบความเข้าใจและฝึกนักเรียนได้ใช้ความคิดการสร้างแบบฝึกจึงจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถภาพสมองของมนุษย์ให้มากที่สุด การกระทำดังกล่าวจะช่วยให้ครูสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการสร้างแบบฝึกได้ ยังเป็นประโยชน์สำหรับครูในการลดเวลาและแรงงานในการเตรียมการสอนให้น้อยลง ส่วนนักเรียนนั้น เมื่อมีแบบฝึกสำเร็จรูปแล้ว ก็ไม่ต้องเสียเวลาในการคัดลอก นอกจากนี้ครูยังใช้แบบฝึกในการประเมินผลการเรียนของนักเรียนและจุดบกพร่องของการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

3. หลักจิตวิทยาที่นำมาใช้สร้างแบบฝึก

ในการสร้างแบบฝึกเพื่อให้มีคุณภาพ ต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยา เพราะการเรียนการสอนจะได้ผลดี ควรใช้แบบฝึกทักษะที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ใช้แนวทางทฤษฎีและจิตวิทยาการเรียนรู้เป็นพื้นฐานในการสร้างแบบฝึกที่มีความสอดคล้องกับทฤษฎีที่สำคัญ

ประไพ ปลายเนตร (2543, หน้า 29) กล่าวว่าหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ในการสร้างแบบฝึกและการใช้แบบฝึกนั้น ครูผู้สอนควรมีจุดมุ่งหมายในการใช้แบบฝึก แบบฝึกต้องตรงตามจุดประสงค์ของเนื้อหาที่เรียน ด้านเนื้อหาของแบบฝึกก็ควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับวุฒิภาวะและความสามารถของผู้เรียน มีกิจกรรมมากๆ เพื่อความสนุกสนานควรมีแบบฝึก

ที่มากพอที่เด็กเก่งและเด็กอ่อนจะเลือกทำได้ นอกจากนี้ควรมีการเปรียบเทียบการสอนโดยใช้แบบฝึกกับเครื่องมือ อื่นๆ และควรมีการประเมินผลหลังการใช้แบบฝึกด้วย

รัตนา ดีศาลา (2544, หน้า 7- 8) กล่าวว่า หลักจิตวิทยาทำให้ทราบว่าในการสร้างแบบฝึกหัดที่ดีนั้นจะต้องคำนึงถึงจิตวิทยาเพื่อให้แบบฝึกที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียนและยังเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจ ที่จะเรียนแบบฝึก ได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือกระทำด้วยตนเองและเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพและได้รวบรวม แนวทางการสร้างแบบฝึกของ สุจิตต์ เพียรชอบและสายใจ อินทร์พรรย์ ที่กล่าวถึงการสร้างแบบฝึกว่า ต้องยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบฝึก ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างบรรยากาศและสภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1) ความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual difference) นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจทางภาษาแตกต่างกัน ก่อนสอนควรมีการทดสอบ ความสามารถทางภาษาของเด็กเสียก่อน เด็กคนใดมีความสามารถสูงก็ให้การสนับสนุนให้มีทักษะสูงยิ่งขึ้นไปอีก ส่วนเด็กคนใดมีทักษะต่ำควรพยายามสอนซ่อมเสริมให้เป็นพิเศษ

2) การเรียนรู้โดยการกระทำ (learning by doing) นักเรียนสามารถเรียนรู้ทักษะการเขียนได้คล่องแคล่ว ชำนาญก็เพราะมีประสบการณ์ตรงจากการลงมือฝึกกระทำด้วยตนเอง จึงเป็นโอกาสที่จะได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้มากที่สุด

3) การเรียนรู้จากการฝึกฝน (law of exercise) การฝึกฝนเป็นกฎการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา ชื่อ ธอร์นไดค์ (Thorndike) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อได้ฝึกฝน หรือกระทำซ้ำ ผู้เรียนจะมีทักษะทางภาษาดีมีความรู้ ความเข้าใจและเกิดทัศนคติที่ดี ถ้าผู้เรียนได้ฝึกฝนได้ทำแบบฝึกหัดได้ใช้ภาษามากเท่าใดก็จะช่วยให้มีทักษะดีมากขึ้นเท่านั้น

4) กฎแห่งผล (law of effect) นักเรียนได้เรียนแล้วย่อมต้องการทราบผล การเรียนของตนว่าเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นเมื่อมีงานให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ครูควรรีบตรวจและคืนนักเรียนโดยเร็วผู้เรียนจะมีความพึงพอใจที่ได้รับผลการเรียน

5) กฎการใช้และไม่ใช้ (law of Use and Disuse) ภาษาเป็นวิชาทักษะต้องมีการใช้ ฝึกฝนอยู่เสมอ จึงจะคล่องแคล่วและชำนาญในการใช้ภาษา ถ้าหากเรียนแล้วไม่ได้ใช้นาน ๆ ก็ลืมไปหมด หรือมีทักษะไม่ดีเท่าที่ควร

6) แรงจูงใจ (motivation) เป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะเป็นสิ่งเร้าเพื่อจูงใจให้นักเรียนสนใจเรียน ตั้งใจฝึกฝนทักษะและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

กลินพยอม สุระคาย (2544, หน้า 60–61) กล่าวว่า หลักจิตวิทยาในการสร้างแบบฝึกนั้นต้องคำนึงถึงการนำสิ่งที่กลุ่มเป้าหมายพอใจมาเป็นสิ่งเร้าเพื่อให้เกิดการตอบสนองและเกิดการเรียนรู้ โดยการฝึกทำกิจกรรมซ้ำๆ อยู่เสมอ จึงจะเกิดความแม่นยำและทักษะขึ้น หลังจากฝึกทำกิจกรรมแล้วต้องให้นักเรียนทราบถึงผลแห่งการกระทำของตนด้วย นอกจากนี้ยังต้องนำหลักการจูงใจมาใช้ เพื่อเป็นการเสริมกำลังใจแก่นักเรียนอีกด้วย เช่น เรียงเนื้อหาจากง่ายไปหายากหรือนำภาพมาเป็นสิ่งเร้าความสนใจนอกจากจะคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้แล้วควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนด้วย และได้รวบรวมแนวคิดของ พรณี ชูทัย (2528, หน้า 167) ที่ควรนำมาใช้ในการสร้างแบบฝึก คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ ได้แก่

1) หลักการใกล้ชิด (contiguity) คือ การใช้สิ่งเร้า และการตอบสนองที่เกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน จะสร้างความพึงพอใจแก่นักเรียน

2) หลักการฝึกหัด (practice) คือ การให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมซ้ำๆ เพื่อช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจที่แม่นยำ

3) กฎแห่งผล (law of effect) คือ การให้นักเรียนทราบผลการทำงานของตน ได้แก่ การเฉลยคำตอบให้นักเรียนทราบผลการทำงานอย่างรวดเร็วซึ่งเป็นการสร้างความพอใจแก่นักเรียน

4) การจูงใจผู้เรียน (motivation) ได้แก่ การเรียงลำดับแบบฝึกหัดจากง่ายไปยาก และเนื้อเรื่องที่นำมาสร้างเป็นแบบฝึกควรมีหลากหลายรูปแบบ และควรมีภาพประกอบเพื่อสร้างความสนใจของนักเรียนมากขึ้น

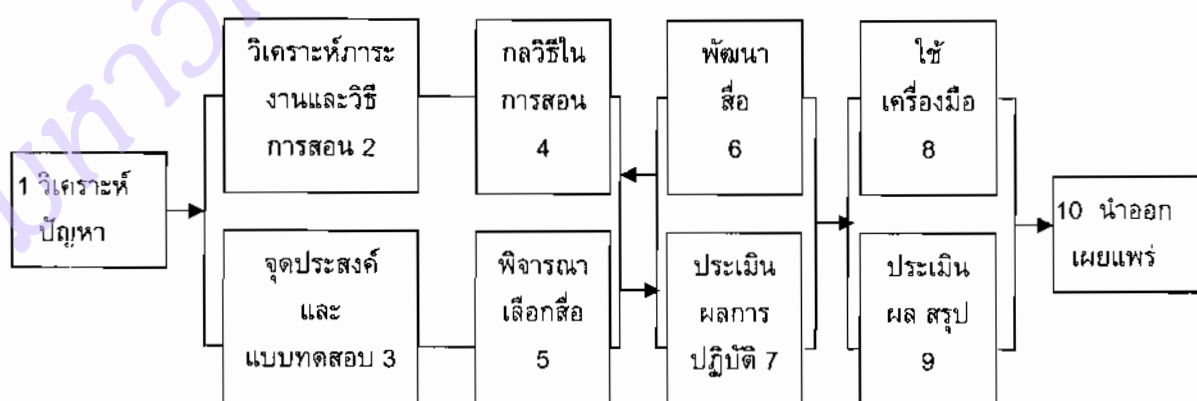
จากการศึกษาหลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก จึงสรุปได้ว่าการสร้างแบบฝึก สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ หลักจิตวิทยาการศึกษา กล่าวคือ ความเข้าใจในหลักจิตวิทยาจะช่วยให้แบบฝึกที่สร้างขึ้นมีความสมบูรณ์ เหมาะสมที่จะนำไปใช้กับนักเรียนให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความสามารถของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน ควรมีแบบฝึกที่เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก และมีแบบฝึกมากพอที่เด็กเก่งและเด็กอ่อนจะเลือกทำได้ แบบฝึกนั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้และควรมีการประเมินผลก่อนและหลังการใช้แบบฝึกด้วย

4. หลักการสร้างแบบฝึก

แบบฝึกเป็นสิ่งสำคัญของการเรียนภาษาไทย นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะความชำนาญแล้ว ยังช่วยให้สามารถจำบทเรียนได้นาน แบบฝึกที่ดีและประสิทธิภาพนั้นต้องมีความหมายต่อผู้เรียน ดังนั้น การสร้างแบบฝึกจึงต้องหลักยึดว่า แบบฝึกที่สร้างขึ้น ควรมีแนวทางไปในทางใดเพื่อสอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียน การสร้างแบบฝึกที่ดีควรมีหลักในการจัดทำดังนี้

สำหรับขั้นตอนของการสร้างแบบฝึกทางการสอนของ ซีลส์และกลาสโกว์ (Seels, & Glassgow, 1990, p. 50) นั้นประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

- 1) วิเคราะห์ปัญหา กำหนดปัญหาการสอน โดยรวบรวมปัญหาจากการประเมินความต้องการของผู้เรียน
- 2) วิเคราะห์ภาระงาน โดยรวบรวมข้อมูลจากทักษะต่างๆ รวมไปถึงพฤติกรรมทางเรียนการเรียนและทัศนคติ จากนั้นจึงวิเคราะห์วิธีการสอนเพื่อกำหนดวิธีที่ต้องการ
- 3) เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และกำหนดเกณฑ์การทดสอบเพื่อให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์
- 4) กำหนดกลวิธีการสอนหรือส่วนประกอบของการสอน เช่น ชี้นำเสนอเนื้อหาหรือขั้นการฝึกปฏิบัติ
- 5) เลือกรูปแบบการสอนและสื่อที่นำมาสร้างเป็นแบบฝึก
- 6) วางแผนผลิต พัฒนาสื่อ ตรวจสอบขั้นตอนในการพัฒนาสื่อเพื่อให้สอดคล้องกับโครงการสอน
- 7) วางแผนและกำหนดกลวิธีที่จะใช้ในการประเมินผล ขั้นปฏิบัติการรวบรวมข้อมูลในขั้นการวัดผลการเรียนรู้รายจุดประสงค์ เพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุงหรืออาจมีการทดสอบใหม่
- 8) วางแผนขั้นตอนในการใช้เครื่องมือ
- 9) ดำเนินการประเมินผลขั้นสรุป
- 10) นำแบบฝึกที่ผลิตออกเผยแพร่

ภาพ 3 แสดงการสร้างและพัฒนาแบบฝึก

ในการสร้างแบบฝึกการสอนโดยทั่วๆ ไปนั้น ซีลส์และกลาสโกว์ (Seele, & Glassgow, 1990, p. 30) ได้ยกตัวอย่างให้เห็นว่าประกอบด้วยขั้นตอนดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพ 4 แสดงขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก

ที่มา : (Seels, & Glassgow, 1990, p. 30)

จากภาพจะเห็นว่า ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วๆ ไปเกี่ยวกับตัวผู้เรียน และลักษณะเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องการ เพื่อจะได้เลือกสื่อที่มีความเหมาะสม (ขั้นที่ 1) จากนั้นก็จะสร้างหรือกำหนดรูปแบบการสอน (ขั้นที่ 2) ก่อนที่จะนำแบบฝึกออกไปใช้ ควรมีการปรับปรุง แก้ไขหรืออาจรวมไปถึงการปรับปรุงขั้นตอนและวิธีสอนเพื่อให้มีความเหมาะสม (ขั้นที่ 3) จากนั้นจึงทำการทดลองใช้แบบฝึก (ขั้นที่ 4) และประเมินผลเพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ (ขั้นที่ 5)

ริชาร์ดและโรเจอร์ (Richards, & Rogers, 1991, p. 20) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกนั้น ถือเป็นระดับของการวิเคราะห์รูปแบบทางการสอน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

- 1) วัตถุประสงค์ของการสอน
- 2) ทำอย่างไรจึงจะเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้สอน และการจัดเตรียมรูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร
- 3) ลักษณะของภาระงานและกิจกรรมการสอนสอดคล้องกับรูปแบบการสอนหรือไม่

- 4) คำนึงถึงบทบาทของผู้เรียน
- 5) บทบาทของครู
- 6) บทบาทของสื่อการสอน

อารีย์ บัวคุ้มภัย (2540, หน้า 21-22) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกควรมีหลักในการสร้าง ดังนี้

- 1) ยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้และการพัฒนาการของนักเรียนในแต่ละวัย
- 2) ต้องตั้งจุดประสงค์ที่แน่นอนว่าจะฝึกทักษะด้านใด เพื่อจัดเนื้อหาให้ตรงกับจุดประสงค์

3) ต้องมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของนักเรียนและเรียงลำดับความง่ายไปหายาก

4) ต้องมีคำชี้แจงที่เข้าใจง่ายและควรมีตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น

5) ต้องมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้กว้างขวาง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย

6) ต้องมีความถูกต้องด้านเนื้อหา ซึ่งทำได้โดยการตรวจสอบหรือทดลองใช้ก่อนที่จะนำไปใช้จริง ต้องมีรูปภาพประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน

7) ต้องให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าในการทำแบบฝึกทักษะของตนเพื่อเป็นการจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ในโอกาสต่อไป

กลิ่นพยอม สุระกาย (2544, หน้า 62–63) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักการสร้างแบบฝึกมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง ดังนี้

1) ต้องมีการนำเอาหลักจิตวิทยามาใช้เพื่อหาวิธีดึงดูดความสนใจของนักเรียนตามวัย

2) ตั้งจุดประสงค์ให้แน่นอน และมีการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้วย

3) เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก และเป็นแบบสั้นๆ ง่ายๆ ใช้เวลาในการฝึกไม่มาก

4) แบบฝึกควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อป้องกันความเบื่อหน่าย

5) เนื้อหาที่คัดเลือกมาต้องอ้างอิงจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยมีความยากง่ายที่เหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของนักเรียน

6) มีการนำเทคโนโลยี อุปกรณ์หรือภาพประกอบมาใช้อย่างเหมาะสมในแต่ละตอน

7) กำหนดเวลาให้เหมาะสม

8) ให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าในการทำแบบฝึกของตน

9) มีการทดสอบใช้ก่อนนำไปใช้จริง

10) มีการประเมินผล โดยอิงจุดประสงค์การเรียนรู้

รัตนา ดีศาลา (2544, หน้า 9) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกที่ใช้ฝึกทักษะทางภาษานั้นมีหลายรูปแบบ ต้องมีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ผู้สร้างควรคำนึงถึงความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์ที่วางไว้ มีลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ ควรจัดทำให้ง่ายเป็นเรื่องราว รวมทั้งมีการประเมินผลโดยแจ้งผลความก้าวหน้าในการฝึก ให้นักเรียนทราบทันทีทุกครั้ง นอกจากนี้ นักเรียนจะได้รับประโยชน์หรือคุณค่าจากการฝึกหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับความเข้าใจ และรวมทั้งการดูแลจากครูผู้ฝึกเป็นสำคัญ จะเห็นได้ว่าหลักในการสร้างแบบฝึกมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงมากมายพอสรุปได้ดังนี้

- 1) ก่อนที่จะสร้างแบบฝึกต้องกำหนดโครงสร้างไว้คร่าวๆ
- 2) ศึกษาปัญหาข้อบกพร่องของเด็กในการเรียนการสอน
- 3) ศึกษาหลักจิตวิทยาเพื่อนำมาสร้างแบบฝึกให้เหมาะกับวัย
- 4) ศึกษาเนื้อหาวิชา
- 5) ตั้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหา
- 6) นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้แบบฝึกมีประสิทธิภาพ
- 7) แบบฝึกควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น เกม ทำแบบฝึกหัดเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวาง
- 8) มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียนโดยเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก
- 9) มีภาพประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน
- 10) มีการทดลองใช้ก่อนไปใช้จริง และมีการประเมินผลก่อนและหลังเรียน

5. ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

ในการสร้างแบบฝึกสำหรับเด็กมีองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของแบบฝึกหัดที่ดีไว้ ดังต่อไปนี้

กรรณิการ์ พวงเกษม (2540, หน้า 8-9) กล่าวว่าแบบฝึกที่จะทำให้เด็กเกิดทักษะที่ดีและถูกต้อง ควรมีลักษณะดังนี้

- 1) ควรมีความชัดเจนทั้งคำสั่งและวิธีทำ คำสั่งหรือตัวอย่างไม่ควรยาวเกินไป เพราะจะทำให้เข้าใจยาก ควรปรับให้เหมาะสมกับผู้ใช้นี้ เพื่อให้เด็กสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง
- 2) ควรมีความหมายต่อผู้เรียนและตรงจุดมุ่งหมายของการฝึก ลงทุนน้อย ใช้ได้นาน และทันสมัยอยู่เสมอ
- 3) ภาษาและภาพที่ใช้มีความเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ของนักเรียน
- 4) ควรแยกฝึกเป็นเรื่องๆ แต่ละเรื่องไม่ควรยาวเกินไป ควรมีกิจกรรมหลายรูปแบบ เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจและไม่เบื่อในการทำ และเพื่อฝึกทักษะด้านใดด้านหนึ่งจนเกิดความชำนาญ
- 5) ควรมีทั้งกำหนดคำตอบและแบบให้ตอบโดยเสรี การเลือกใช้คำ ข้อความหรือรูปภาพในแบบฝึก ควรเป็นสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคย และตรงกับความสนใจ
- 6) ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ให้รู้จักค้นคว้า รวบรวมสิ่งที่พบเห็นบ่อยๆ จะทำให้นักเรียนเข้าใจในเรื่องนั้นๆ ได้ดี ใช้ได้อย่างถูกต้องมีหลักเกณฑ์ และมองสิ่งที่เขาได้รับการฝึกฝนนั้นมีความหมายต่อผู้ฝึกตลอดไป

7) มีผลตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในหลายๆ ด้าน เช่น ความต้องการ ความสนใจ ความพร้อม ระดับสติปัญญาและประสบการณ์ ฉะนั้นการจัดทำแบบฝึกควรจัดทำให้มากพอและควรมีทุกระดับตั้งแต่ง่ายปานกลางจนถึงระดับค่อนข้างยาก เพื่อที่ว่าเด็กทั้งปานกลางและอ่อนจะได้ทำตามความสามารถ เพื่อให้เด็กนักเรียนทุกคนได้ประสบความสำเร็จในการทำแบบฝึก

8) ควรสร้างความสนใจตั้งแต่กิจกรรมแรกถึงกิจกรรมสุดท้าย

9) ควรได้รับการปรับปรุงควบคู่ไปกับหนังสือแบบเรียนอยู่เสมอ และควรใช้ได้ดีทั้งในห้องและนอกห้องเรียน

10) ควรเป็นแบบฝึกที่ครูสร้างให้นักเรียนได้ฝึกหัด แล้วสามารถประเมินจำแนกความเจริญของงานของเด็กได้ด้วย

ประไพ ปลายเนตร (2543, หน้า 30) กล่าวถึง ลักษณะของแบบฝึกที่ดีจะต้องเป็นแบบฝึกสั้นๆ มีหลายรูปแบบ ฝึกเพียงเรื่องเดียว ในแบบฝึกนั้นๆ มีคำอธิบายชัดเจน ใช้ภาษาง่าย ใช้เวลาฝึกไม่นานเกินไป และสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง

รัตนา ดีศาลา (2544, หน้า 11) ได้ให้ข้อเสนอแนะลักษณะของแบบฝึกที่ดีว่า จะต้องเป็น แบบฝึกสั้นๆ ฝึกหลายๆ ครั้ง มีหลายรูปแบบ มีความสำคัญในการฝึกให้เกิดความชำนาญ ควรฝึกเพียงเรื่องเดียวในการฝึกนั้นๆ มีคำอธิบายที่ชัดเจน ใช้ภาษาง่าย ใช้เวลาฝึกไม่นานเกินไป และสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง เมื่อผู้เรียนได้รับการฝึกแล้วก็สามารถพัฒนาตนเองได้ดีขึ้น จึงจะนับได้ว่าเป็นแบบฝึกที่ดีและมีประโยชน์คุ้มค่าต่อผู้สอนและผู้เรียน เพื่อใช้แก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนที่มีปัญหาได้

ลักษณะของแบบฝึกที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

- 1) มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว
- 2) มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของนักเรียน
- 3) มีคำชี้แจงสั้นๆ อธิบายชัดเจน ทำให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
- 4) ใช้เวลาเหมาะสม คือ ไม่ใช้เวลาน้อยหรือมากจนเกินไป
- 5) แบบฝึกควรเป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ
- 6) ลักษณะของแบบฝึกควรมีที่หลากหลายรูปแบบ
- 7) ควรฝึกให้นักเรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้แล้วในชีวิตประจำวัน
- 8) แบบฝึกควรมีลักษณะที่นักเรียนสามารถเรียนด้วยตนเองได้

6. การหาประสิทธิภาพของแบบฝึก

รัตนา ดีศาลา (2544, หน้า 11-12) ได้รวบรวมกล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอน หรือแบบฝึกตามข้อเสนอแนะของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, และคนอื่นๆ (2537, หน้า 479-798) ดังนี้ คือ

สำหรับหน่วยงานผลิตแบบฝึก เป็นการประกันคุณภาพของแบบฝึกว่าอยู่ในขั้นสูง เหมาะสมที่จะผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก หากไม่มีการทดสอบประสิทธิภาพเสียก่อนแล้วผลิตออกมาใช้ประโยชน์ไม่ได้ดีก็จะต้องทำใหม่ เป็นการสิ้นเปลืองเวลาและเงินทอง

สำหรับผู้ที่ใช้แบบฝึก แบบฝึกจะทำหน้าที่สอน โดยที่ช่วยสร้างสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่มุ่งหมาย ดังนั้น ก่อนนำแบบฝึกมาใช้ จึงควรมั่นใจว่าแบบฝึกนั้นมีประสิทธิภาพในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จริง การทดสอบประสิทธิภาพตามลำดับขั้น จะช่วยให้มีคุณภาพทางการสอนจริงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สำหรับผู้ผลิตแบบฝึก การทดสอบประสิทธิภาพจะทำให้ผู้ผลิตมั่นใจได้ว่าเนื้อหาสาระ ที่บรรจุลงในชุดแบบฝึกง่ายต่อการเข้าใจ อันจะช่วยให้ผู้ผลิตมีความชำนาญสูงขึ้น

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพทำได้โดยการประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพ E_1 เป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ และ E_2 เป็นประสิทธิภาพของผลลัพธ์ กำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงพอใจ โดยกำหนดให้เป็นเปอร์เซ็นต์ของผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงาน และการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของผล การทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมดนั้นคือ E_1/E_2 ใช้เกณฑ์ในเนื้อหาทักษะไว้ 80/80

ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพ เมื่อผลิตแบบฝึกเป็นต้นแบบแล้ว ต้องนำแบบฝึกไปทดสอบประสิทธิภาพตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) ขั้นหาประสิทธิภาพ 1 : 1 แบบเดี่ยว (individual tryout 1)

เป็นการทดลองกับผู้เรียนกลุ่มละ 1 คน โดยใช้เด็กอ่อน ปานกลาง และเด็กเก่ง เพื่อค้นหาข้อบกพร่องต่าง ๆ เช่น ลักษณะของแบบฝึก จำนวนแบบฝึก ความสนใจของนักเรียนและความเหมาะสมในด้านเวลา เสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น

2) ขั้นหาประสิทธิภาพ 1 : 10 แบบกลุ่ม (small group tryout1)

เป็นการทดลองกับผู้เรียน 6-10 คน (ละผู้เรียนเก่งกับอ่อน) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต ตรวจผลงาน สัมภาษณ์ เพื่อค้นหาข้อบกพร่องแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจและปรับปรุงจนได้ตามเกณฑ์

3) ขั้นหาประสิทธิภาพ 1 : 100 ภาคสนาม (field tryout 1)

เป็นการทดลองกับผู้เรียน 40-100 คน ให้นักเรียนละกันทั้งเก่งและอ่อน คำนวณหาประสิทธิภาพของแบบฝึก ผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับที่ตั้งไว้จากเกณฑ์พิจารณาประสิทธิภาพของแบบฝึกดังกล่าว

แนวคิดในการสร้างแบบวัดเจตคติ

1. ความหมายของเจตคติ

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ดังนี้

กัญจนา ทองสิงห์ (2540, หน้า 36) ให้ความหมายของเจตคติว่าเป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามสภาพการณ์ เมื่อบุคคลนั้นได้รับความรู้ ประสบการณ์ ก็จะแสดงออกให้รู้ถึงความคิดของตน เจตคติสามารถสร้างขึ้นได้และเปลี่ยนแปลงได้

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543, หน้า 54) กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึกเชื่อ ศรัทธาต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดจนเกิดความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้เจตคดียังไม่เป็นพฤติกรรมแต่เป็นตัวการที่ทำให้เกิดพฤติกรรม

วิภาวี แป้นเรือง (2546, หน้า 37) กล่าวว่า เจตคติหมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นและความพร้อมที่จะกระทำต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกในทางชอบหรือไม่ชอบ เป็นการบอกแนวโน้มทางจิตใจของบุคคลเมื่อปะทะสัมพันธ์กับสิ่งของ บุคคล ประเพณี หรือสถานการณ์ใดๆ ซึ่งมีผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา เจตคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งสามารถสร้างขึ้น และเปลี่ยนแปลงได้

กู๊ด (Good, 1973, p. 59) ให้ความหมายของเจตคติว่า หมายถึงความเอนเอียงหรือความชอบของบุคคลที่แสดงผลเฉพาะไปสู่วัตถุ สิ่งของ สถานการณ์หรือคุณค่า ตามปกติจะประกอบไปด้วยความรู้สึกและอารมณ์

ไอเคน (Aiken, 1985, p. 290) กล่าวว่าไว้ว่าเจตคติหมายถึง ความโน้มเอียงที่เกิดจากการเรียนรู้ในการตอบสนองเชิงบวกหรือเชิงลบ ต่อวัตถุ สถานการณ์ สถาบันหรือบุคคลอื่นๆ

อนาสตาซี (Anastasi, 1986, p. 541) กล่าวว่าเจตคติหมายถึงความโน้มเอียงที่จะแสดงออกว่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้นๆ เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี เชื้อชาติ และสถาบันต่างๆ

จากความหมายของเจตคติที่กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า เจตคติหมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ หรือศรัทธา ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดจนเกิดความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาใน เชิงบวกหรือเชิงลบ ต่อวัตถุ สถานการณ์ สถาบันหรือบุคคลอื่นๆ

2. ลักษณะที่สำคัญของเจตคติ

จิรวรรณ ชำนาญช่าง (2544, หน้า 12) ได้รวบรวมลักษณะของเจตคติไว้ดังนี้

1. เป็นผลหรือขึ้นอยู่กับบุคคลประเมินผลสิ่งเร้าแล้วเปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกภายในที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรม
2. เจตคติแปรค่าได้ทั้งความเข้มข้นและทิศทาง
3. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง

4. เจตคติขึ้นอยู่กับเป้าเจตคติหรือสิ่งเร้าเฉพาะอย่างทางสังคม
 5. เจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าที่เป็นกลุ่มเดียวกันอาจสัมพันธ์กัน
 6. เจตคติเป็นการเตรียมความพร้อมภายในของจิตในการตอบสนองสิ่งเร้าในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งเร้านั้นๆ
 7. สภาวะความพร้อมจะตอบสนองในลักษณะซับซ้อนที่บุคคลจะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่างๆ และจะเกี่ยวข้องกับอารมณ์
 8. เจตคติไม่ใช่พฤติกรรมแต่เป็นสภาวะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด และเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรม
 9. เจตคติไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมา เพื่อเป็นแนวทางในการทำนายหรืออธิบายเจตคติได้
 10. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ บุคคลจะมีเจตคติในเรื่องเดียวกัน แตกต่างกันได้ ด้วยสาเหตุหลายประการ ทั้งสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับอายุและเชาวน์ปัญญา
 11. เจตคติมีความคงที่และแน่นอนพอสมควร แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้เมื่อประสบกับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมที่แตกต่างไปจากเดิม
- สรุปได้ว่า เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการที่บุคคลได้ผ่านการเรียนรู้และประสบการณ์มานานมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของบุคคลที่จะยอมรับหรือปฏิเสธต่อสิ่งต่างๆ เจตคติสามารถสร้างขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากอิทธิพลของสังคมและสภาพแวดล้อมที่ต่างจากเดิม

3. องค์ประกอบของเจตคติ

- กรวีร์ เมฆหมอก (2542, หน้า 27) ได้รวบรวมองค์ประกอบของเจตคติไว้ดังนี้
1. องค์ประกอบด้านความรู้ (cognitive component) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวกับวัตถุหรือเหตุการณ์ต่างๆ รวมทั้งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งเหล่านั้นด้วย
 2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (affective component) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งที่ได้รับรู้ อาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใดก็จะชอบสิ่งนั้น ถ้ามีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งใด ก็จะไม่ชอบสิ่งนั้น
 3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (behavioral component) หมายถึง ความโน้มเอียงของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนเอง คือการที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ยอมปฏิบัติหรือไม่ยอมปฏิบัติ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของเจตคติมี 3 ประการ คือ องค์ประกอบทางด้านความรู้ ทางด้านความรู้สึก และทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามนี้มีความสัมพันธ์ต่อกัน จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทางด้านความรู้สึก เป็นผลเนื่องมาจากการรับรู้ของบุคคล

และจะส่งผลไปถึงพฤติกรรมกระทำของบุคคล และสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ต่างๆ

4. การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

กัญจนา ทองสิงห์ (2540, หน้า 39) กล่าวถึงวิธีการเปลี่ยนแปลงเจตคติอย่างเป็นทางการว่า เป็นวิธีการที่อาศัยพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้และเชื่อว่ามนุษย์เป็นบุคคลที่มีเหตุผล สามารถคิด สามารถถูกกระตุ้นเพื่อให้เกิดภาวะรับการชักจูงให้สนใจข่าวสารต่างๆ สามารถเรียนรู้เนื้อหาของข่าวสารและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการปฏิบัติได้ ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงเจตคติจะเป็นแบบวิธีการที่เป็นทางการ มีการสื่อความหมายที่เป็นทางการและมีรูปแบบมีการวางแผนอย่างรอบคอบ

นอกจากนี้ กัญจนา ทองสิงห์ ยังได้รวบรวมทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับสังคม (the Social judgment theory of attitude change) เจ้าของทฤษฎี คือ มูซาเฟอร์ เซอร์ฟ และคาร์ล ไฮโฮฟแลนด์ (Muzaffer Sherif and Carl I. Hoveland) หลักการของทฤษฎีนี้มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลนั้น จะเกิดขึ้นภายหลังจากที่บุคคลได้เลือกตัดสินใจที่จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพราะโดยปกติบุคคลจะใช้สติปัญญาในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเสมอ บางครั้งบุคคลจะปรับตัวเองเข้ากับสิ่งแวดล้อม และบางครั้งจะปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับตนเอง ในกรณีที่จะต้องปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยที่เจตคติของบุคคลนั้นยังไม่สอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมหรือสังคม บุคคลนั้นจะต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติเพื่อ การปรับตัวให้เข้ากับสังคมเสมอ

2. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการกระทำ (active participation theory) เจ้าของทฤษฎี คือ เคอร์ท เลวิน (Kurt Lewin) หลักการของทฤษฎีนี้มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลให้เป็นในรูปใด จะต้องให้เขามีส่วนร่วมในกลุ่มบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทฤษฎีความสอดคล้องทางความคิด (cognitive consonance theory) เจ้าของทฤษฎี คือ ฟรีทซ์ ไฮเดอร์ (Fritz Heider) หลักการของทฤษฎีนี้มีการ ถ้าสมาชิกในสังคมหรือกลุ่มใดๆ ก็ตาม มีความรู้สึกหรือท่าทีเป็นไปในแนวที่สอดคล้องกันก็จะอยู่ด้วยกันได้ แต่ถ้ามีความคิดหรือความรู้สึกแตกต่างไปจากสังคมหรือกลุ่ม ก็จะต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติให้เหมือนกันหรือสอดคล้องกันต่อไป

4. ทฤษฎีความไม่สอดคล้องทางความคิด (cognitive dissonance theory) เจ้าของทฤษฎี คือ ลีออน เฟสทิงเจอร์ (Leon Festinger) หลักการของทฤษฎีนี้มีการ เมื่อบุคคลเกิดความขัดแย้งขึ้นเป็นสองทาง แต่ละทางไม่ลงรอยกัน ก็จะพยายามขจัดความขัดแย้งให้หมดไป ไม่ว่าจะขัดแย้งกับบุคคล วัตถุ หรือสถานการณ์ วิธีขจัดความขัดแย้งโดยปรับความรู้สึกจากชอบหรือไม่ชอบ ให้เป็นไปในทางตรงกันข้ามจะเปลี่ยนแปลงเจตคติได้

การเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลนั้นสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวมีอิทธิพลเป็นอย่างยิ่ง
 วิชาวิ แพ้นเรื่อง (2546, หน้า 39) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่สำคัญมี
 ดังนี้

1. บิดา มารดา การที่บิดามารดามีเจตคติต่อสิ่งใดในลักษณะหนึ่งลักษณะใด
 ย่อมมีอิทธิพลต่อบุตรให้มีเจตคติในทางเดียวกับบิดามารดา
2. วัฒนธรรมภายในสังคม คนที่มีอาชีพต่างกันหรืออยู่ในชั้นของสังคมต่างกัน
 หรือคนที่มีนิกายศาสนาต่างกัน ย่อมมีเจตคติต่างกัน
3. บุคลิกภาพของแต่ละคนย่อมมีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติต่อสิ่งต่างๆ ด้วย เช่น
 คนที่มีบุคลิกภาพไม่เหมือนคนอื่น อาจรู้สึกมีปมด้อย มองโลกในแง่ร้าย เป็นต้น
4. การศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียน กิจกรรมของโรงเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อเด็ก
 มากกว่าสถาบันอื่นๆ ในสังคม ฉะนั้น หากโรงเรียนมีครูดี มีตำราเรียนที่ดี และมีการปกครอง
 ที่ดี สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นส่วนสำคัญในการสร้างเจตคติของเด็กไปในทางที่ดีที่ควร
5. การพักผ่อนหย่อนใจ การแสวงหาความบันเทิงมีหลายด้านด้วยกันซึ่งแต่ละ
 ด้านล้วนมีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติของบุคคล

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าเจตคติของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงไปตาม
 สถานการณ์ต่างๆ ได้ โดยสิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นสิ่งที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติของ
 บุคคลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5. การเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการอ่าน

บันลือ พฤกษ์วัน (2532, หน้า 8-10) กล่าวว่า เจตคติที่ดีต่อการอ่านเป็นสิ่ง
 สำคัญ ถ้าผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน ย่อมจะมีนิสัยรักการอ่าน และยังช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้
 เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นอกเหนือจากการเรียนและการเล่น การเสริมสร้างเจตคติ
 ทำได้ดังนี้

1. การสอนอ่านต้องระลึกลักษณะที่สมควรมองว่า จะต้องให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้
 โดยง่าย เพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจที่จะอ่าน อาจใช้ภาพและเทคนิคการสอนของครูเข้าช่วย
2. ส่งเสริมให้นำสิ่งที่เรียนไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้ผู้เรียนเล็งเห็นประโยชน์และ
 คุณค่าของการอ่าน จากคำที่อ่านได้ไปเรียนรู้เรื่องราวใหม่ได้หรือร้องเพลงได้ การเล็งเห็น
 ประโยชน์และคุณค่าของสิ่งที่อ่านนอกจากจะช่วยฝึกทักษะได้ดีแล้ว ยังก่อให้เกิดเจตคติที่ดี
 ต่อการอ่านอีกด้วย
3. การเรียนการอ่าน จะต้องส่งเสริมผู้เรียนให้ได้เรียนอย่างสนุกสนานและ
 เพลิดเพลินควรพิจารณาในสิ่งต่อไปนี้

3.1 จะต้องพิจารณาว่า สิ่งที่เรียน ควรตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ลักษณะการเรียนอ่านเป็นความต้องการ เป็นสิ่งท้าทาย ยั่วยุให้ผู้เรียนต้องการที่จะอ่านมากกว่าการบังคับ

3.2 ในการสอนอ่านหรือจัดกิจกรรมการอ่าน ครูต้องสร้างบรรยากาศในการสอนให้อบอุ่น สนุกสนาน มีความเป็นกันเอง ทั้งรักและเมตตาเด็ก คอยให้กำลังใจ หาทางช่วยเหลือและแก้ไข

ดังนั้นการเสริมสร้างเจตคติให้เกิดกับผู้เรียนทั้งในด้านการเรียนและการอ่าน จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะครูต้องทำหน้าที่ในการเสริมสร้างเจตคติที่ดีให้เกิดกับผู้เรียนด้วยการสร้างบรรยากาศในการสอนให้รู้สึกอบอุ่น สนุกสนาน มีความเป็นกันเอง คอยให้กำลังใจและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีต่างๆ

6. การวัดเจตคติ

เจตคติเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก และอารมณ์ จึงเป็นเรื่องยากในการวัด เพราะผู้ตอบจะต้องประเมินความรู้สึกของตนเองว่า ฟังพอใจหรือมองเห็นคุณค่าต่อสิ่งนั้นๆ มากน้อยเพียงใด ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสร้างแบบทดสอบวัดเจตคติตามวิธีของ ลิเคอร์ท (Likert's scale) ซึ่ง พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2547, หน้า 224–226) ได้อธิบายลำดับขั้นตอนการสร้างไว้ดังนี้

มาตรการการสร้างแบบวิธีของลิเคอร์ท แบ่งการกำหนดช่วงความรู้สึกของคนเป็น 5 ช่วง หรือ 5 ระดับ คือ

- ระดับที่ 1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ระดับที่ 2 เห็นด้วย
- ระดับที่ 3 ไม่แน่ใจ
- ระดับที่ 4 ไม่เห็นด้วย
- ระดับที่ 5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

กำหนดการให้คะแนนการตอบของแต่ละตัวเลือกโดยทั่วไป จะกำหนดคะแนนข้อความทางบวกเป็น 5 4 3 2 1 (หรือ 4 3 2 1 0) และข้อความทางลบเป็น 1 2 3 4 5 (หรือ 0 1 2 3 4)

ข้อความที่บรรจุลงในมาตรการวัดประกอบด้วยข้อความแสดงความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบ โดยทั่วไปมีจำนวนข้อความตั้งแต่ 20 ข้อขึ้นไป การกำหนดน้ำหนักคะแนนตอบแต่ละตัวเลือก กระทำต่อเมื่อได้รวบรวมข้อมูลมาแล้ว โดยกำหนดตามวิธีที่กำหนดค่าคะแนนซึ่งนิยมใช้กันมากมีขั้นตอน ดังนี้

1. พิจารณาว่าต้องการจะวัดเจตคติของใคร ที่มีต่อใคร และให้ความหมายของสิ่งที่วัดให้แน่นอน

2. เมื่อตีความหมายของสิ่งที่จะวัดแน่นอนแล้ว ก็สร้างข้อความในแต่ละหัวข้อ โดยให้คลุมเนื้อหาในหัวข้อเหล่านั้น ข้อความนี้อาจเขียนขึ้นเองหรือนำมาจากที่อื่นก็ได้ เช่น จากผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ เป็นต้น แต่จะต้องมีลักษณะดังนี้

2.1 ต้องเป็นข้อความที่เขียนในแง่ความรู้สึก ความเชื่อหรือความตั้งใจ ที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ใช่ข้อเท็จจริง

2.2 ข้อความที่บรรจุลงในสเกล จะต้องประกอบด้วยข้อความที่เป็นบวก และเป็นลบละกัน หลีกเลี่ยงการใช้คำคุณศัพท์หรือกริยาวิเศษณ์ เช่น เสมอๆ บ่อยๆ ทั้งหมด เป็นต้น

2.3 ข้อความแต่ละข้อความจะต้องสั้น เข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่กำกวม จำนวน ข้อที่สร้างขึ้นในครั้งแรกควรมีประมาณ 30 ข้อความขึ้นไป เพราะจะต้องเลือกข้อความ ให้เหลือ ประมาณ 20-25 ข้อความในแต่ละเรื่องที่จะวัด

3. เมื่อได้ข้อความเพียงพอแล้วก็บรรจุลงในสเกล โดยให้มีตัวเลือก 5 ตัวเลือก ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. นำข้อความที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องนั้นๆ ตรวจสอบโดยพิจารณา ด้านคุณลักษณะและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ตลอดจนการตอบกับข้อความว่าสอดคล้อง กันเพียงใด

5. ทำการทดลองขึ้นต้นก่อนนำไปใช้จริง โดยนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อความ และภาษาที่ใช้อีกครั้ง และตรวจสอบคุณภาพด้านอื่นๆ ได้แก่ ความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของมาตราวัดเจตคติ

การวัดเจตคติ เป็นเรื่องราวเกี่ยวจับจิตใจ ความรู้สึก และความเชื่อมั่น จึงเป็นเรื่องยากในการวัด เพราะผู้ตอบจะต้องประเมินความรู้สึกของตนเองว่าพึงพอใจ หรือเห็นคุณค่า ต่อสิ่งนั้นๆ มากน้อยเพียงใดและสามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบวัดเจตคติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ชนิษฐา แสงภักดี (2540, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้ว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหมอ "พัฒนานุกูล" จังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 40 คน โดยใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะ การเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้ว ประกอบแผนการสอน จำนวน 10 แผน ใช้สอน 10 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความ บทร้อยแก้ว มีประสิทธิภาพ 80.51/80.92 และคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กิตติมาพร ตัญหล้า (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2541 ตามเกณฑ์ 80 / 80 เพื่อสร้างและวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบทดสอบ รายชื่อและเพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า การนำแบบฝึกไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้จัดอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางในการฝึกและกำหนดวันในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละขั้นตอน การอบรมครั้งนี้มีคณะครูเข้าร่วมอบรมจำนวน 51 คน มีนักเรียนที่ใช้แบบฝึกจากการวิจัยครั้งนี้จำนวน 828 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการอ่าน คือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภาวิณี ทอนสูงเนิน (2543, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนประถมปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองหมาก จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยใช้แผนการสอนจำนวน 12 แผน แบบฝึกเสริมทักษะคำศัพท์ภาษาอังกฤษจำนวน 12 ชุด แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียนแบบสัมภาระณ์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน ร้อยละ 93.35 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ 70) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนนักเรียนทั้งชั้นคิดเป็น ร้อยละ 79.42

พิสมัย ยิวชัย (2544, หน้า 56) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความโดยใช้แบบฝึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2543 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แบบฝึกทักษะทางการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างแรงจูงใจให้เกิดกับผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจ พอใจนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดี ทำให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ทั้งนี้เนื่องมาจากแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80

สุนทร มาตจรรย์ (2545, หน้า 59) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ชุดการสอน เพื่อเสริมทักษะการอ่านจับใจความ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนชุมชนยอดแก่งสงเคราะห์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนาма จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ชุดการสอนการอ่านจับใจความใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น การศึกษาครั้งนี้เห็นว่าประโยชน์ต่อครูและนักเรียน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทางการจัดการศึกษา ในการนำชุดการสอนนี้ไปใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษาไทย

กลิ่นพะยอม สุระคาย (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่มีภาพการ์ตูนประกอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกการอ่านเพื่อความเข้าใจที่มีภาพการ์ตูนประกอบมีค่า 62.75 / 41.58 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังจากการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อกิจกรรมแบบฝึกการอ่าน

จินตอาภา ผลบุญรักษ์ (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกการอ่านเพื่อการสื่อสารโดยใช้เอกสารจริงจากอินเทอร์เน็ต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเบญจมราชูทิศราชบุรี ผลปรากฏว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกการอ่านเพื่อการสื่อสารโดยใช้เอกสารจริงจากอินเทอร์เน็ตมีค่า 75.11/75.75 ด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการฝึกอ่านโดยใช้แบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อแบบฝึกการอ่านโดยใช้เอกสารจริงจากอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับสูง

ลมโซย ด้านขุนทด (2544, หน้า 47) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การอ่านสูงขึ้นแสดงให้เห็นว่าในการเรียนการสอน แบบฝึกทักษะการอ่าน สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนได้เป็นอย่างดีและจากผลการวิจัยได้รับการยอมรับแล้วว่า แบบฝึกเป็นสื่อ ที่มีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่มีความหลากหลาย ได้รับความสนใจ ท้าทายความสามารถผู้เรียน ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นอย่างดี และยังสามารถทราบผลการฝึกได้ทันทีทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะการอ่านได้ด้วยตนเอง

สุรีย์มาศ บุญฤทธิ์รุ่งโรจน์ (2544, หน้า 111) ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างมี 53 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ ทดลองใช้แบบฝึกและประเมิน ปรับปรุงแก้ไขแบบฝึก เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบฝึก แบบทดสอบ แผนการสอน และแบบสอบถามความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.17/85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มณฑนา บุญปุ (2545, หน้า 54) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ผลการวิจัยพบว่า

ประสิทธิภาพของแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ เพื่อเสริมประสบการณ์วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ที่ระดับความน่าจะเป็นเท่ากับ .05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าน่าจะมีผลมาจากการเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับความสนใจ ตามพัฒนาการของผู้เรียน และเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของ ผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อเสริมประสบการณ์ให้กับผู้เรียน

ธีรญา เจริญมจูล (2547, หน้า 58) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 ผลการวิจัย พบว่าแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.07/81.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ สูงกว่าก่อนเรียนรู้ที่ระดับความน่าจะเป็นเท่ากับ .05 และผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

อุมาภรณ์ ทองเสมอ (2548, หน้า 92) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้นิทาน และรูปภาพ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2546 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 ผลการวิจัย พบว่า ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ของแบบฝึกทักษะการอ่าน โดยใช้นิทานและรูปภาพ คือ 90.63 / 91.70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80 / 80 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อ ความเข้าใจ ของนักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้นิทานและรูปภาพ ก่อนการทดลองและหลัง การทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้นิทานและรูปภาพ มีผลสัมฤทธิ์ ทางการอ่านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

2. งานวิจัยต่างประเทศ

อีเลน มาริค ฟิทซ์แพทริก (Elaine Maric Fitzpatrick, 1970, p. 2789A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายด้านการอ่านข้ามคำและการอ่านเฉพาะจุด โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองใช้แบบฝึกสำหรับการอ่านข้ามคำ และแบบฝึกการอ่านที่เน้นทักษะการเคลื่อนสายตา การอ่านข้ามคำเพื่อหาข้อเท็จจริง หรือคำตอบ การอ่านข้ามคำ เพื่อจับใจความสำคัญ กลุ่มควบคุมเรียนตามหลักสูตรปกติไม่ได้ใช้แบบฝึก ผลการศึกษารูปได้ว่า กลุ่มทดลองสามารถอ่านได้เร็วกว่า และมีความเข้าใจในการอ่านดีกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แนนซี ดอดด์ ฮาร์ริงตัน (Nanncy Dodd Harrington, 1971, p. 5666A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแบบฝึกการสอนอ่านข้ามคำสำหรับนักเรียนเกรด 6 โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม

คือ กลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอน อ่านตามปกติ กลุ่มทดลองที่ 1 เป็นกลุ่มที่ได้รับการสอนให้รู้วิธีอ่านข้ามคำ กลุ่มทดลองที่ 2 เป็นกลุ่มที่ได้รับการสอนให้รู้วิธีอ่านข้ามคำ และฝึกด้วยแบบฝึกที่เน้นการอ่านข้ามคำ ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเน้นการอ่านข้ามคำมีความสามารถในการอ่านข้ามคำและอ่านเร็วมากที่สุด

แมคพีค (McPeake, 2001, p. 1799-A) ได้ทำการวิจัยในเรื่องผลการเรียนจากแบบฝึกอย่างเป็นระบบ เพศของนักเรียนส่งผลต่อความสามารถในการอ่านและสะกดคำ ผลการวิจัยพบว่า การใช้แบบฝึกมีส่วนช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน การสะกดคำของนักเรียนทุกกลุ่ม นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ในการสะกดคำสูงขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหญิงสูงกว่านักเรียนชาย นอกจากนี้ยังพบว่าการอ่านยังมีความสัมพันธ์ต่อความสามารถในการสะกดคำของนักเรียน

เกย์ และกา แล็กเจอร์ (Gay, & Gallagher, 2001, pp. 51-61) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิธีสอนโดยให้นักเรียนทำแบบฝึกอย่างสม่ำเสมอ ในช่วงเวลาของการเรียนการสอนเรื่องนั้นๆ กับการสอนโดยมีการทดสอบย่อยระหว่างการเรียนการสอนในเรื่องเดียวกัน ปรากฏว่า กลุ่มนักเรียนที่เรียนโดยมีการทดสอบย่อยขณะเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียน โดยฝึกทักษะด้วยการทำแบบฝึกเพียงอย่างเดียว

ลอว์รี่ (Lawrey, 2001, p. 817-A) ได้ศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะกับนักเรียนระดับ 1 ถึงระดับ 3 จำนวน 87 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนการทดสอบหลังการทำแบบฝึกมากกว่าคะแนนก่อนทำแบบฝึก และนักเรียนทำแบบทดสอบหลังการฝึกทักษะแล้วได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 89.8 นั่นคือ แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องช่วยให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

แคลนตัน (Clanton, 2002, pp. 2690-2691-A) ได้ศึกษาถึงผลของวิธีการตัดอักษรตามวิธีสะกดคำ โดยให้นักเรียนทำแบบฝึกชนิดที่ลบอักษรออกจากคำ แล้วให้นักเรียนเติมอักษรที่หายไป ทำการทดลอง 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 แบบฝึก โดยทดลองกับนักเรียนระดับ 6 และ 7 จำนวน 194 คน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนการทดสอบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน แต่คะแนนกลุ่มทดลองหลังการฝึกสูงกว่าก่อนการฝึก

ชเวนดิเกอร์ (Schwendiger, 2002, p.51) ได้ศึกษาผลการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 503 คน โดยใช้แบบฝึกที่รูปภาพเหมือนของจริง แบบเขียนตามคำบอกและทดสอบการเขียนสะกดคำ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกที่มีรูปภาพเหมือนจริง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสะกดคำสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ได้ใช้รูปภาพเหมือนจริง

เชน (Chen, 2003, pp. 64-06-A) ได้ศึกษาผลการใช้แบบฝึกของครูและการสอนในชั้นก่อนอ่านที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษ โดยการสอนในชั้นก่อนอ่านถูกแบบเพื่อสร้างความสนใจ สร้างพื้นฐานความรู้ ทำให้ทราบเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนและประสบการณ์ก่อน

การทำงาน ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต บทเรียนจากเทป การสัมภาษณ์และการอ่าน ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การสร้างความสนใจและการสร้างความรู้ในขั้นก่อนอ่าน โดยการเรียงลำดับก่อนหลัง ซึ่งเชื่อมโยงระหว่างหนังสือและประสบการณ์ของผู้เรียน การใช้แบบฝึกหัดก่อนการอ่าน โดยการตั้งวัตถุประสงค์ของการอ่าน ช่วยให้นักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเข้าใจมากยิ่งขึ้น และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านดีขึ้น

ยามาดะ (Yamada, 2003 , pp. 65-04 A) ได้ศึกษาผลของการสอนโดยใช้รูปแบบคำเหมือนในการอ่านภาษาที่ 2 ผู้วิจัยได้จัดรวบรวมคำที่มีความหมายเหมือนกันและคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาจัดทำเป็นแบบฝึกหัดเกี่ยวกับการอ่าน โดยใช้กลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง ซึ่งทั้งสองกลุ่มจะเรียนโดยใช้เอกสารเดียวกันเป็นเวลา 5 สัปดาห์ กลุ่มทดลองจะได้รับการสอน โดยการมอบภาระงานให้หาคำที่มีความหมายเหมือนกัน หลังจากนั้นจึงแปลบทความนั้น แต่กลุ่มควบคุมจะอ่านแล้ว แปลเอกสาร เมื่อทำการทดสอบหลังเรียน พบว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถด้านไวยากรณ์ คำศัพท์และการอ่านเพิ่มขึ้น นอกจากนี้กลุ่มทดลองมีความสามารถอ่านบทความและทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทความได้เร็วขึ้นอีกด้วย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความสำคัญ ดังที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนนั้นเกิดจากประสบการณ์และการพัฒนาในการอ่านอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการอ่านจับใจความสำคัญต้องใช้การฝึกฝนจนชำนาญ ดังนั้นการสอนอ่านจับใจความสำคัญ ครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการวางพื้นฐานให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการอ่านและปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญจำเป็นต้องมีสื่อหรือแบบฝึกทักษะ เพื่อช่วยพัฒนาทักษะความสามารถทางการอ่านของนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจและสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้แนวคิด ดังนี้

1. แนวคิดในการอ่านของบลูม (Bloom) สามารถนำมาใช้ในการอ่านได้เป็นอย่างดี ซึ่งบลูม (Bloom) ได้กำหนดพฤติกรรม ไว้ในรูปของอนุกรมวิธาน (taxonomy) แยกเป็น 3 ประการ (domains) ดังนี้

1.1 ด้านสติปัญญา (cognitive domain)

1.2 ด้านเจตคติ (affective domain)

1.3 ด้านทักษะ (psychomotor domain) (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์, 2547,

หน้า 31-32)

2. ทฤษฎีการเชื่อมโยง (connection theory) ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ว่าเป็นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอน อย่างต่อเนื่องโดยอาศัยการเรียนรู้ 3 กฎ

2.1 กฎแห่งความพร้อม (law of readiness)

2.2 กฎแห่งการฝึกหัด (law of exercise)

2.3 กฎแห่งผลที่พอใจ (law of effect)) (บุญยาพร ปฐมพัฒนา 2543, หน้า 43)

3. แนวคิดการสร้างแบบฝึกทางการสอนของซีลส์ และกลาสโกว์ (Seele, & Glassgow, 1990, p. 30) ในการสร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ

4. แนวการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ, 2546 ข, หน้า 190-191)

5. รูปแบบการจัดกิจกรรมในแผนจัดการเรียนรู้ใช้กระบวนการเรียนภาษา เป็นกระบวนการที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาทักษะทางภาษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีขั้นตอนดังนี้

5.1 ทำความเข้าใจสัญลักษณ์ สื่อ รูปภาพ รูปแบบ เครื่องหมาย

5.2 สร้างความคิดรวบยอด

5.3 สื่อความหมาย ความคิด

5.4 พัฒนาความสามารถ (ทิศนา แคมมณี, 2545, หน้า 312)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. รูปแบบการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
5. วิธีดำเนินการวิจัย
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

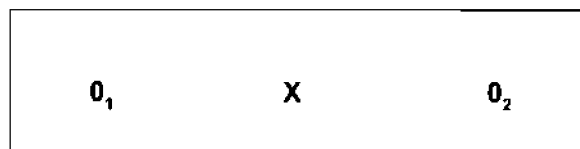
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิชาภาษาไทย (ท 31101) จำนวน 10 ห้องเรียน จำนวน 474 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/ 8 โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยจับฉลาก 1 ห้อง จำนวน 47 คน

รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น โดยใช้รูปแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (one-group pretest-posttest design)

ภาพ 5 รูปแบบการวิจัย

O ₁	แทน	การสอบก่อนที่จะทำการทดลอง (pretest)
O ₂	แทน	การสอบหลังจากที่ทำการทดลองแล้ว (posttest)
X	แทน	การจัดทำตามโปรแกรมการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน จับใจความสำคัญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งใช้คู่กับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ
2. แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ
3. แบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านจับใจความสำคัญ
4. แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอ่านจับใจความสำคัญ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งใช้คู่กับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งใช้คู่กับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 และศึกษาการจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของกรมวิชาการ พุทธศักราช 2546 หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย ท 31101

1.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนการสอนในรูปแบบกระบวนการเรียน ภาษา สื่อการเรียนการสอน การวัด และประเมินผล จำนวน 10 แผน

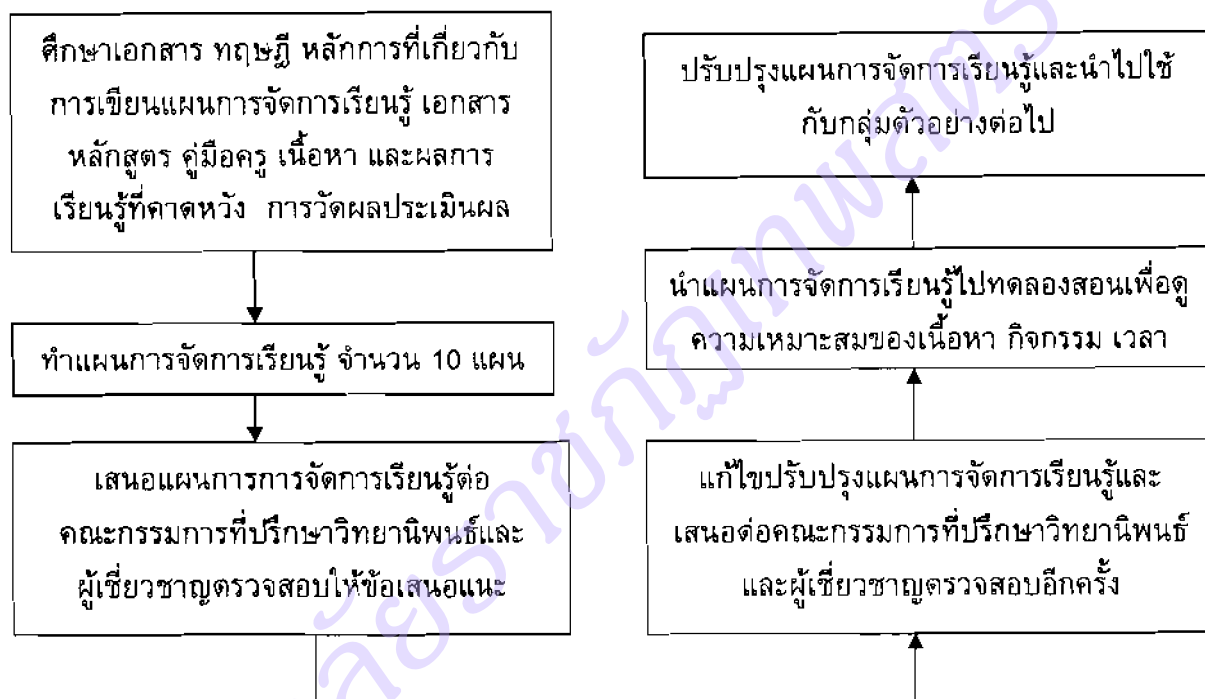
1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนการสอน สื่อ การวัดและประเมินผลที่เหมาะสม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ถึง 1

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ไปทดลองสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามชุกรัตนโกการามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อดูความเหมาะสมในเรื่องกิจกรรมและเวลา

1.7 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สรุปขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

ภาพ 6 แสดงขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

2. แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยเน้นการฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิชาภาษาไทย (ท 31101) เพื่อศึกษาการจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยของกรมวิชาการ พุทธศักราช 2546 และหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย ท 31101

2.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การสร้างแบบฝึก เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่าน แนวทางการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ เอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนศึกษาเนื้อหาการอ่าน จากคู่มือครู หนังสือเรียนวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 งานเขียนร้อยแก้วประเภท นิทาน ข่าว สารคดี บทความ และร้อยกรอง

2.3 จัดทำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญประกอบการสอนอ่านจับใจความสำคัญ ที่กำหนดจุดประสงค์ และเนื้อหาและสาระ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบฝึกทักษะโดยใช้แนวคิด การสร้างแบบฝึกทางการสอนของซีลส์และกลาสโกว์ (Seels, & Glassgow, 1990,

p. 50) และขั้นตอนการฝึกทักษะการอ่านจับใจความของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ, 2546 ข. หน้า 191-199)

2.3.1 ขั้นตอนของการสร้างแบบฝึกทางการสอนของซีลส์และกลาสโกว์ (Seels, & Glassgow, 1990, p. 50) นั้นประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1) วิเคราะห์ปัญหา กำหนดปัญหาการสอน โดยรวบรวมปัญหาจากการประเมินความต้องการของผู้เรียน

2) วิเคราะห์ภาระงาน โดยรวบรวมข้อมูลจากทักษะต่างๆ รวมไปถึงพฤติกรรมทางเรียนการเรียนและทัศนคติ จากนั้นจึงวิเคราะห์วิธีการสอนเพื่อกำหนดวิธีที่ต้องการ

3) เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และกำหนดเกณฑ์การทดสอบ เพื่อให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์

4) กำหนดกลวิธีการสอนหรือส่วนประกอบของการสอน เช่น ชี้นำเสนอเนื้อหาหรือขั้นการฝึกปฏิบัติ

5) เลือกรูปแบบการสอนและสื่อที่นำมาสร้างเป็นแบบฝึก

6) วางแผนผลิต พัฒนาสื่อ ตรวจสอบขั้นตอนในการพัฒนาสื่อเพื่อให้สอดคล้องกับโครงการสอน

7) วางแผนและกำหนดกลวิธีที่จะใช้ในการประเมินผล ขั้นปฏิบัติการรวบรวมข้อมูลในขั้นการวัดผลการเรียนรู้รายจุดประสงค์ เพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุงหรืออาจมีการทดสอบใหม่

8) วางแผนขั้นตอนในการใช้เครื่องมือ

9) ดำเนินการประเมินผลขั้นสรุป

10) นำแบบฝึกที่ผลิตออกเผยแพร่

2.3.2 ขั้นตอนการฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ, 2546 ข. หน้า 191-199)

การอ่านจับใจความสำคัญ เป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน ซึ่งมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1) ขั้นการเตรียมความพร้อมในการอ่าน

2) ขั้นการสร้างคำศัพท์ การรู้คำศัพท์มาก ทำให้อ่านเรื่องและเขียนเรื่องได้ดี

3) ขั้นการใช้เครื่องช่วยอ่าน เครื่องช่วยอ่านมิใช่เครื่องกลไกใดๆ หากแต่เป็นเทคนิคหรือวิธีการที่จะช่วยให้การอ่านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ขั้นการหาความคิดหลัก ขั้นนี้เป็นการฝึกหาประเด็นสำคัญของเรื่อง โดยการอ่านจับใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าให้ถูกต้อง ซึ่งใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้า

จะอยู่ในส่วนต่างๆ เช่น ตอนต้น ตอนกลาง หรือตอนท้ายของย่อหน้า แต่บางครั้งก็ไม่ปรากฏข้อความสำคัญ ซึ่งผู้อ่านต้องสรุปเอง

5) ขั้นการหาข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ขั้นนี้เป็นการฝึกอ่านแล้ววิเคราะห์ให้ได้ว่า ส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง และส่วนใดเป็นข้อคิดเห็น

6) ขั้นการอธิบายความและการหาข้อสรุป

7) ขั้นการอ่านสู่การเขียน ขั้นนี้ให้นักเรียนฝึกจดบันทึกใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน แล้วเรียบเรียงให้เป็นข้อความที่สละสลวยด้วยสำนวนภาษาของนักเรียนเอง

2.4 สร้างแบบฝึกทักษะการอ่านตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยแบ่งเนื้อหาตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กำหนดไว้ 10 แบบฝึก โดยแยกเป็นฝึกการอ่านเฉพาะจุด 1 แบบฝึก, ฝึกการใช้ถ้อยคำ และสำนวน 1 แบบฝึก, การอ่านจับใจความสำคัญ และใจความรอง 2 แบบฝึก, การอ่านเพื่อแยกข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น 1 แบบฝึก, การอ่านจับใจความสำคัญจากนิทานข่าว บทความ สารคดี บทร้อยกรอง 5 แบบฝึก ซึ่งมีเอกสาร และสื่อประกอบการฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

2.5 นำแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ถึง 1

2.6 นำแบบฝึกที่ปรับปรุงแล้วตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามชุกรัตนโกถาราม โดยการสุ่มอย่างง่าย เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1 / E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, และคนอื่นๆ (2537, หน้า 479-498) ดังนี้ คือ

สถิติ และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสูตรการคำนวณหาค่าประสิทธิภาพ E_1 / E_2 มีรายละเอียด ดังนี้ เกณฑ์ 80/80

เกณฑ์ 80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด และกิจกรรมระหว่างเรียนของผู้เรียน โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

เกณฑ์ 80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของผู้เรียน โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

การตั้งค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ไว้ที่ 80/80 มีเกณฑ์เป็นค่าความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 ดังนั้นประสิทธิภาพ E_1/E_2 แม้ว่าจะมีค่าต่ำกว่า 80/80 ถ้าอยู่ในเกณฑ์ขั้นต่ำที่ยอมรับได้ของ E_1 ซึ่งจะเท่ากับ 80-2.5 ซึ่งก็คือ 77.5 และ E_2 จะเท่ากับ 80-2.5 ซึ่งก็คือ 77.5 หากค่าที่คำนวณได้มีค่าสูงกว่า 77.5/77.5 ก็ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

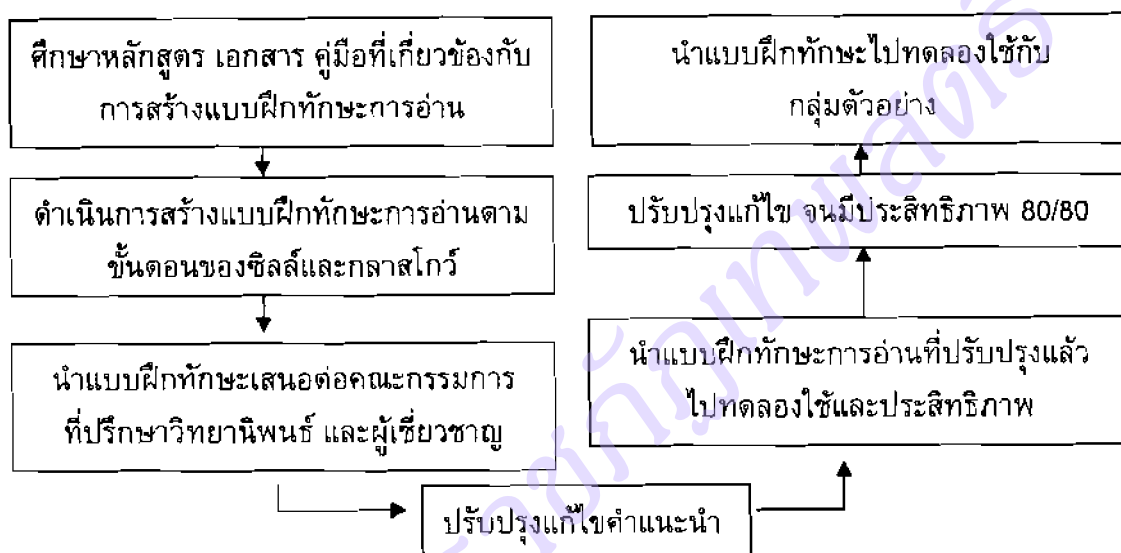
2.6.1 ขั้นการทดสอบหนึ่งต่อหนึ่ง (one to one testing) เป็นการนำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญและแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 3 คน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/6 นักเรียนที่มีผลการเรียนดี 1 คน ปานกลาง 1 คน และอ่อน 1 คน เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว ได้นำข้อมูลจากการทดลองพิจารณาความเหมาะสม มาคำนวณหาประสิทธิภาพ E_1 / E_2 และหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เกณฑ์ 80/80 ได้ค่าประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ 77.66/78.33 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ 80/80 จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.6.2 ขั้นการทดลองกลุ่มเล็ก (small group testing) เป็นการนำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/10 โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม จำนวน 9 คน ที่มีผลการเรียนดี 3 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 3 คน มาคำนวณหาประสิทธิภาพ E_1 / E_2 โดยใช้เกณฑ์ 80 / 80 ได้ค่าประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ 80.66/81.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.6.3 ขั้นการทดลองใช้ภาคสนาม (field testing) เป็นการนำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองกลุ่มเล็ก ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม จำนวน 30 คน ที่มีผลการเรียนดี 10 คน ปานกลาง 10 คน และอ่อน 10 คน มาคำนวณหาประสิทธิภาพ E_1 / E_2 โดยใช้เกณฑ์ 80 / 80 ได้ค่าประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ 80.13/80.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.6.4 ขั้นการทดลอง ในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/8 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 47 คน แล้วนำคะแนนที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพต่อไป

สรุปขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

ภาพ 7 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ

แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญที่สร้างขึ้นเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยเน้นทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ และครอบคลุมเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 และศึกษาการจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของกรมวิชาการ พุทธศักราช 2546 หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย ท 31101 หนังสือนอกเวลา คู่มือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และเอกสารต่าง ๆ เป็นข้อความสั้นๆ ประมาณ 100–1,500 คำ นำไปสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ

3.2 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความให้สอดคล้องกับเนื้อหา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน

3.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ภาษา คำสั่ง เวลา และความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของวิทยานิพนธ์

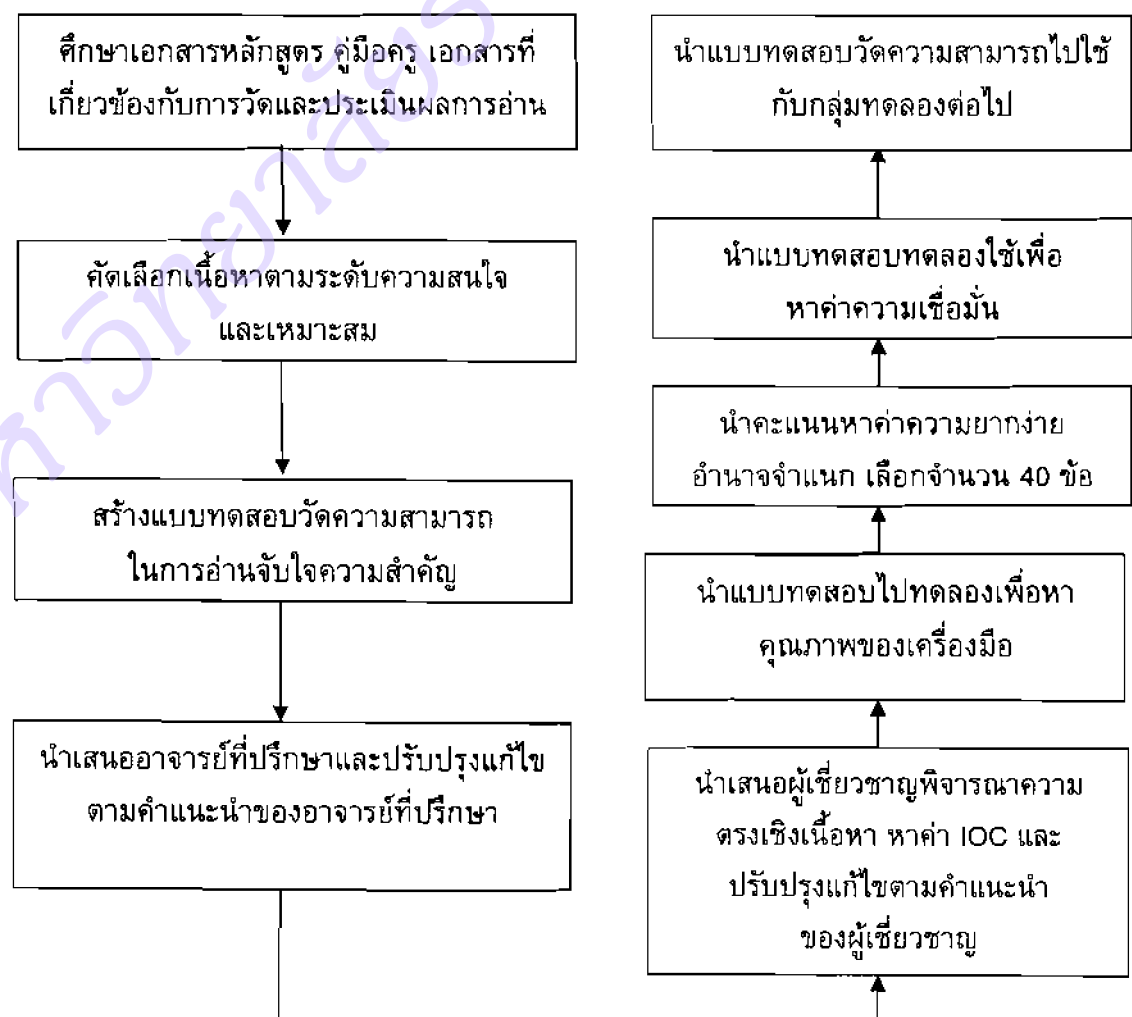
3.4 นำเสนอแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ หาความตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบทดสอบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ถึง 1 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อคณะกรรมการ

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามชุกรัตนโกการาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ซึ่งเคยเรียนวิชาภาษาไทย ท 31101 มาแล้วจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3.5 นำผลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าระดับความยาก (p) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (KR 20) คัดเลือกเอาข้อสอบที่มีค่าความยาก (p) ที่ระดับ 0.20–0.80 และอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 40 ข้อ และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามสูตร KR20 ของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

3.6 ปรับปรุงแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

สรุปขั้นตอนการสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ

ภาพ 8 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ

4. แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน จับใจความสำคัญ

การสร้างแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีขั้นตอน ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์เกี่ยวกับการสร้างแบบวัดเจตคติ

4.2 สร้างแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนการอ่าน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ โดยมีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามการสร้างแบบวัดเจตคติตามวิธีการของลิเคิร์ท ซึ่งข้อความในแบบสอบถามจะวัดความรู้สึกชอบหรือพอใจในการเรียนการอ่านภาษาไทย ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียน ตลอดจนความมานะพยายาม และความเอาใจใส่ต่อการเรียนจำนวน 40 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2547, หน้า 224)

ถ้าข้อความนั้นแสดงความรู้สึกหรือการกระทำทางบวก จะให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน

ถ้าข้อความนั้นแสดงความรู้สึกหรือการกระทำทางลบ จะให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน
เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน

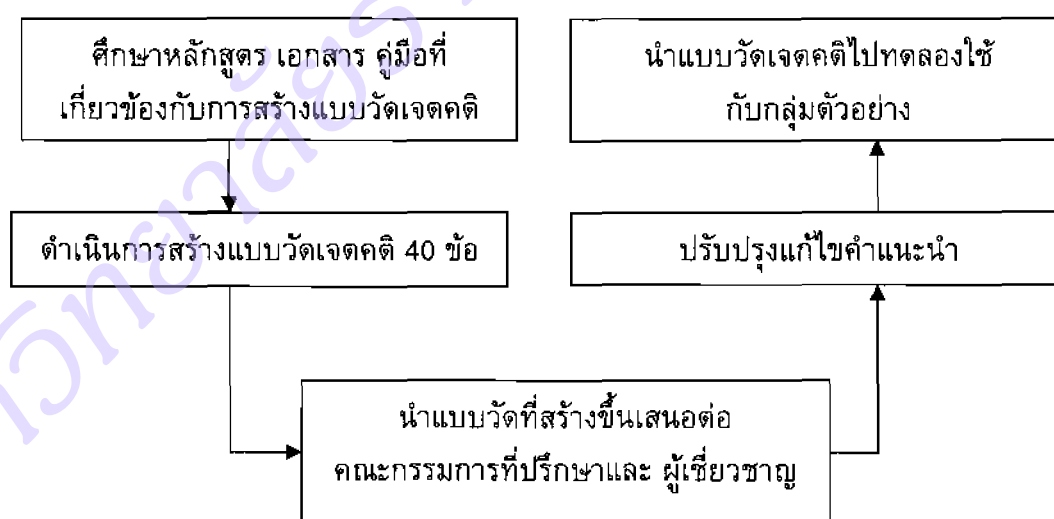
เกณฑ์การตัดสิน และพิจารณาค่าเฉลี่ย ตามวิธีการของลิเคิร์ท (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2547, หน้า 225) กำหนดเกณฑ์ระดับเจตคติต่อการเรียนการอ่านจับใจความสำคัญภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี โดยถือเกณฑ์พิจารณาระดับคะแนนเฉลี่ยจากจุดตัดของคะแนน

4.21 – 5.00	หมายถึง	ชอบมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง	ชอบมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง	ชอบปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	ชอบน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง	ชอบน้อยที่สุด

4.3 นำแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จำนวน 40 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความกับลักษณะพฤติกรรมและความเหมาะสมของการใช้ภาษา หากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถามวัดเจตคติ ต่อการเรียนภาษาไทยที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ถึง 1

4.4 นำแบบสอบถามวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ที่คัดเลือกไว้มาปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับการเสนอแนะ แล้วนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/8 โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 47 คน

สรุปขั้นตอนการสร้างแบบวัดเจตคติ

ภาพ 9 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบวัดเจตคติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีลำดับขั้น ดังนี้

1. ทดสอบความรู้พื้นฐาน ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที ก่อนทำการทดลอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 แล้วบันทึกคะแนนเก็บไว้เปรียบเทียบกับคะแนนหลังเรียน
2. ดำเนินการทดลองสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ใช้เวลาสอน 12 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 60 นาที โดยดำเนินการตั้งแต่วันที่ 12 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 2 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2550

3. หลังเรียนดำเนินการวัดเจตคติโดยใช้แบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนการอ่าน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

4. เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว ทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ชุดเดียวกับที่ใช้ก่อนการทดลอง ใช้เวลา 60 นาที ตรวจให้คะแนน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับคะแนนสอบก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญก่อนและหลัง ด้วยสถิติ t-test แบบ dependent samples

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบแบบวัดเจตคติ หลังเรียนการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มาสรุปเรียบเรียงนำเสนอเป็นความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญและแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและแบบวัดเจตคติที่มีต่อที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญและแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและแบบวัดเจตคติที่มีต่อที่มีต่อการเรียนการอ่านภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญที่สร้างขึ้นและให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบหาค่า IOC ตามสูตรดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2547, หน้า 273)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนเจตคติของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเกณฑ์ 80 / 80

ผู้วิจัยได้นำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ หาค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 ดังนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่นๆ, 2537, หน้า495)

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \times 100$$

- เมื่อ E_1 = ประสิทธิภาพของกระบวนการ
 X = คะแนนจากแบบฝึก
 N = จำนวนนักเรียน
 E_2 = ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
 A = คะแนนเต็มของแบบฝึก
 B = คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
 $\sum X$ = คะแนนรวมของแบบฝึก
 $\sum F$ = คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียน

ประสิทธิภาพของแบบฝึกเป็นผลจากการประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ที่ผู้เรียนตอบคำถามได้ร้อยละ 80

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนน ที่นักเรียนสามารถทำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญระหว่างเรียนได้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนน ที่นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญได้ถูกต้องคิดเป็น ร้อยละ 80

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการหาคุณภาพของแบบทดสอบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูลการหาคุณภาพของแบบทดสอบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สถิติ ดังนี้

3.1 การหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

การหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์
ในวิชาคณิตศาสตร์ใช้สูตร ดังนี้ (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2547, หน้า 272)

การหาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ

$$P = \frac{P_H + P_L}{2}$$

เมื่อ	P	แทน ระดับความยาก
	P_H	แทน จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มสูง
	P_L	แทน จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

$$r = P_H - P_L$$

เมื่อ	r	แทน ค่าอำนาจจำแนก
	P_H	แทน สัดส่วนของคนตอบถูกในกลุ่มสูง
	P_L	แทน สัดส่วนของคนตอบถูกในกลุ่มต่ำ

3.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบใช้สูตร KR-20 ดังนี้
(พิชิต ฤทธิจรูญ, 2547, หน้า 273)

$$r_k = \frac{n}{n-1} \cdot \left[1 - \frac{\sum pq}{s^2} \right]$$

เมื่อ	r_k	แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน จำนวนข้อคำถาม
	s^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
	p	แทน สัดส่วนของคนที่ทำถูกแต่ละข้อ
	q	แทน สัดส่วนของคนที่ไม่ทำผิดแต่ละข้อ ($q = 1-p$)

4. สถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญก่อนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t - Test แบบ Dependent Samples กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547, หน้า 307)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}} \quad df = n - 1$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	D	แทน	ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง หรือจำนวนคู่คะแนน
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของผลต่างของคะแนนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

5. การวิเคราะห์เจตคติของผู้เรียนต่อการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ การวิเคราะห์เจตคติของผู้เรียนต่อการเรียนการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ โดยการรวมคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามวัดเจตคติของผู้เรียนนำมาคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ค่าร้อยละ ใช้สูตร ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547, หน้า 261)

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{ความถี่} \times 100}{\text{จำนวนรวมทั้งหมด}}$$

ค่าเฉลี่ย ใช้สูตร ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547, หน้า 267)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547, หน้า 276)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละคนในกลุ่มตัวอย่าง
	f	แทน	ความถี่
	$\sum fx$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของความถี่คูณคะแนน
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญก่อนและหลังเรียน และเพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 รวมนักเรียน 474 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 ปีการศึกษา 2549 โดยการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรมา 1 ห้องเรียน จำนวน 47 คน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/8 โดยผู้วิจัยได้ทำการทดลองแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญก่อนและหลังเรียน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เจตคติที่มีต่อการเรียนการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ 80/80

ตาราง 2 แสดงผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญแบบรายบุคคล

การทดสอบ	ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะ การอ่านจับใจความสำคัญ E1/E2	เกณฑ์การประเมิน
การทำแบบฝึกระหว่างเรียน	77.66	80/80
การทดสอบหลังเรียน	78.33	

จากตาราง 2 พบว่า ผลการหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 แบบรายบุคคล (individual testing) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 3 คน ซึ่งมีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 1 คน เพื่อดูความเหมาะสมของภาษา และความยากง่ายของแต่ละแบบฝึก ได้ค่าประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ 77.66/78.33 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ 80/80

ตาราง 3 ผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญแบบกลุ่มเล็ก

การทดสอบ	ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะ การอ่านจับใจความสำคัญ E_1/E_2	เกณฑ์การประเมิน
การทำแบบฝึกระหว่างเรียน	80.66	80/80
การทดสอบหลังเรียน	81.38	

จากตาราง 3 พบว่า เมื่อผู้วิจัยได้นำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญที่ได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปหาประสิทธิภาพ E_1 / E_2 แบบกลุ่มเล็ก (small group testing) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 9 คน ที่มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน กลุ่มละ 3 คน เพื่อดูความเหมาะสมของภาษา และความยากง่ายของแต่ละแบบฝึก ได้ค่าประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ 80.66/81.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

ตาราง 4 ผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญแบบภาคสนาม

การทดสอบ	ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะ การอ่านจับใจความสำคัญ E_1/E_2	เกณฑ์การประเมิน
การทำแบบฝึกระหว่างเรียน	80.13	80/80
การทดสอบหลังเรียน	80.08	

จากตาราง 4 พบว่า เมื่อผู้วิจัยได้นำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญที่ได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปหาประสิทธิภาพ E_1 / E_2 แบบภาคสนาม (field tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามชุกรัตนโกถาราม อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน ที่มีผลการเรีย เก่ง ปานกลาง และอ่อน กลุ่มละ 10 คน เพื่อดูความเหมาะสมของภาษาและความยากง่ายของแต่ละแบบฝึก ได้ค่าประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ 80.13/80.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

ตาราง 5 ผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การทดสอบ	ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ E_1/E_2	เกณฑ์การประเมิน
การทำแบบฝึกระหว่างเรียน	81.14	80/80
การทดสอบหลังเรียน	81.64	

จากตาราง 5 พบว่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบฝึกระหว่างเรียน มีค่าเท่ากับ 81.14 และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 81.64 แสดงว่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ของแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญมีค่าเท่ากับ 81.14/81.64 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ปรากฏว่าแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญก่อนและหลังเรียน

ตาราง 6 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญก่อนและหลังเรียน

ตาราง 6 (ต่อ)

ความสามารถด้าน การอ่านจับใจความสำคัญ	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	t-sig
ก่อนเรียน	45	22.21	1.97	46	-38.69*	.000
หลังเรียน	45	32.66	2.10	46		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เจตคติที่มีต่อการเรียนการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. หลังจากเรียนการอ่านจับใจความสำคัญแล้ว ทำให้ นักเรียนชอบการอ่านมากขึ้น	4.17	.64	เห็นด้วย
2. การอ่านจับใจความช่วยให้นักเรียนอ่านหนังสือเข้าใจ ได้เร็วยิ่งขึ้น	4.43	.62	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. การอ่านจับใจความสำคัญมีประโยชน์ต่อการเรียนใน วิชาอื่น ๆ	4.45	.62	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. นักเรียนยินดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเวลาทำงาน ด้วยกัน	4.53	.62	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5. นักเรียนคิดว่าตนเองมีส่วนทำให้กลุ่มประสบ ความสำเร็จในการอ่านจับใจความสำคัญ	4.15	.59	เห็นด้วย

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
6. นักเรียนคิดว่าการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มทำให้เกิดความ ล่าช้า	1.68	.59	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
7. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมในการอ่านจับใจความทำให้ นักเรียนสนุกและได้ความรู้	4.23	.76	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
8. นักเรียนไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรมการอ่าน จับใจความสำคัญ	1.66	.67	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
9. ขณะที่นักเรียนทำแบบฝึกทักษะการอ่าน จับใจความสำคัญเวลาหมดไป อย่างรวดเร็ว	1.62	.68	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
10. นักเรียนชอบวิธีการอ่านจับใจความที่ครูนำมาสอน	4.43	.68	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
11. นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนในการอ่าน จับใจความสำคัญ	4.15	.75	เห็นด้วย
12. กิจกรรมในแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ทำให้นักเรียนมีโอกาสใช้ความสามารถได้เต็มที่	4.32	.63	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
13. การอ่านหนังสือช่วยให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์โลก เสมอ	4.51	.59	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
14. นักเรียนรู้สึกชอบที่จะได้อ่านหนังสือหลายๆ ประเภท	4.26	.77	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
15. การเรียนด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ ทำให้ นักเรียนรู้สึกชอบวิชาภาษาไทยมากขึ้น	4.32	.63	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
16. นักเรียนรู้สึกมั่นใจในการอ่านจับใจความสำคัญมากขึ้น เมื่อเรียนโดยใช้ แบบฝึกทักษะ	4.34	.70	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
17. การเรียนด้วยแบบฝึกทำให้สามารถพัฒนาทักษะ การอ่านจับใจความสำคัญได้ดีขึ้น	4.38	.68	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
18. การอ่านจับใจความสำคัญช่วยให้นักเรียนมี ความสามารถในการคิดมากขึ้น	4.34	.60	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
19. เนื้อหาที่นำมาให้อ่านในแบบฝึกทักษะการอ่าน จับใจความสำคัญมีความน่าสนใจและได้รับความรู้ เพิ่มขึ้น	4.23	.76	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
20. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึก ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ	4.36	.70	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตาราง 7 พบว่า การประเมินแบบวัดเจตคติต่อ แบบวัดเจตคติต่อการเรียนการอ่าน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักเรียนยินดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเวลาทำงานด้วยกัน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = .62) อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง รองลงมาคือ การอ่านจับใจความสำคัญมีประโยชน์ต่อการเรียนในวิชาอื่นๆ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .62) อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และการอ่านจับใจความช่วยให้ให้นักเรียนอ่านหนังสือเข้าใจได้เร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งนักเรียนชอบวิธีการอ่านจับใจความที่ครูนำมาสอน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .62) และ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .68) ตามลำดับ อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการประเมินแบบวัดเจตคติต่อการเรียนการอ่านจับใจความสำคัญวิชาภาษาไทย ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ขณะที่นักเรียนทำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญเวลาหมดไปอย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 1.62$, S.D. = .68) อยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญก่อนและหลัง
3. เพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนจากการสอนอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ มีความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญสูงกว่าก่อนเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 10 ห้องเรียน นักเรียน 474 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/8 โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 เลือกจากกลุ่มประชากรได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับฉลากมา 1 ห้อง จำนวน 47 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งใช้คู่กับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ
2. แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ
3. แบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. แบบสอบถามวัดเจตคติต่อที่มีต่อการเรียนการอ่านภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น โดยใช้รูปแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (one-group pretest-posttest design) โดยมีลำดับขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ทดสอบความรู้พื้นฐาน ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที ก่อนทำการทดสอบภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 แล้วบันทึกคะแนนเก็บไว้เปรียบเทียบกับคะแนนหลังเรียน
2. ดำเนินการทดลองสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ใช้เวลาสอน 12 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 60 นาที โดยดำเนินการตั้งแต่วันที่ 12 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 2 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550
3. หลังเรียนดำเนินการวัดเจตคติโดยใช้แบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ
4. เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว ทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ชุดเดียวกับที่ใช้ก่อนการทดลอง ใช้เวลา 60 นาที ตรวจให้คะแนน
5. นำคะแนนมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญก่อนและหลัง ด้วยสถิติ t-test แบบ dependent samples

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบแบบวัดเจตคติ หลังเรียนการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มาสรุปเรียบเรียงนำเสนอเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนา และหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.14/81.64 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80
2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. ผลการศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.42 แสดงว่านักเรียนมีเจตคติต่อการอ่านจับใจความสำคัญอยู่ในเกณฑ์ชอบมากที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.14/81.64 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ มีการเลือกเนื้อหาที่หลากหลายอยู่ในความสนใจของผู้เรียน มีการลำดับเนื้อหา และกิจกรรมจากง่ายไปหายาก ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญได้จากแบบฝึกด้วยตนเอง มีการศึกษาค้นคว้าวิธีการสร้างแบบฝึก การปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องทั้งจากคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาภาษาไทยตรวจสอบ มีการทดลองหาประสิทธิภาพแบบฝึกแบบรายบุคคล แบบกลุ่มเล็ก และแบบภาคสนาม ทำให้แบบฝึกมีความสมบูรณ์ทั้งเนื้อหา ภาษา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของการสร้างแบบฝึกของ ซีลส์ และกลาสโว์ (Seels & Glasglow, 1990, p. 3) ที่กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกโดยเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เรียน และเนื้อหา นำผลการวิเคราะห์มากำหนดรูปแบบการสอนก่อนนำไปใช้ เมื่อใช้แล้วมีการปรับปรุง แล้วนำไปทดลอง ประเมินผล และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประไพ ปลายเนตร (2543, หน้า 29) กล่าวว่า หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ในการสร้างแบบฝึกและการใช้

แบบฝึกนั้น ครูผู้สอนควรมุ่งหมายในการใช้แบบฝึก แบบฝึกต้องตรงตาม จุดประสงค์ของ เนื้อหาที่เรียน ด้านเนื้อหาของแบบฝึกก็ควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับวุฒิภาวะและความสามารถของผู้เรียน มีกิจกรรมต่างๆ เพื่อความสนุกสนาน ควรมีแบบฝึกที่มากพอที่ เด็กเก่งและเด็กอ่อนจะเลือกทำได้ นอกจากนี้ควรมีการเปรียบเทียบการสอน โดยใช้แบบฝึกกับ เครื่องมืออื่นๆ ควรมีการประเมินผลหลังการใช้แบบฝึกด้วย สอดคล้องกับทฤษฎีทางจิตวิทยา การเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ปุณยาพร ปฐมพัฒนา (2543, หน้า 43) ได้กล่าวว่า กฎแห่ง การฝึกหัด (law of exercise) โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความรู้อยู่เสมอ กระทำซ้ำๆ จนเข้าใจรู้ ความมุ่งหมาย รู้จักประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาแทนการท่องจำทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ นานและคงทนถาวรสอดคล้องกับขนิษฐา แสงภักดี (2540, หน้า 11) ได้พัฒนาแบบฝึกและ กล่าวถึงกรีนและแพตตี (Green and Petty) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่า "แบบฝึกเป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้ดีมาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่ทำขึ้นอย่าง เป็นระบบระเบียบ ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ การใช้ภาษาให้ดีขึ้น ช่วยในเรื่องความแตกต่าง ระหว่างบุคคล เนื่องจากนักเรียนมีความสามารถทางภาษาที่แตกต่างกัน และช่วยเสริมทักษะ ทางภาษาให้คงทน" ดังนั้นแบบฝึกที่ดีจึงต้องพัฒนาให้เกิดความสมบูรณ์ตลอดเวลาสอดคล้อง กับเกย์และกาแลกเจอร์ (Gay & Gallagher, 2001, pp. 51-61) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิธี สอนโดยให้นักเรียนทำแบบฝึกอย่างสม่ำเสมอ ในช่วงเวลาของการเรียนการสอนเรื่องนั้นๆ กับการสอนโดยมีการทดสอบย่อยระหว่างการเรียนการสอนในเรื่องเดียวกันปรากฏว่า กลุ่ม นักเรียนที่เรียนโดยมีการทดสอบย่อยขณะเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ เรียน โดยฝึกทักษะด้วยการทำแบบฝึกเพียงอย่างเดียวและปุณยาพร ปฐมพัฒนา (2543, หน้า 84) ที่พบว่าแบบฝึกที่มีประสิทธิภาพเนื่องมาจากมีการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องจากการ ใช้ในกลุ่มย่อยอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้านเนื้อหา ภาษา ซึ่งจะเห็นได้ว่าการดำเนินการให้ได้ แบบฝึก ที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการพัฒนาตามลำดับ ประเมินผลการใช้ และปรับปรุง แก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ตลอดเวลา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิศมัย ยี่วชัย (2544, หน้า 56) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความโดยใช้แบบฝึกของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2543 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แบบฝึกทักษะทางการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนช่วยให้ ผู้เรียนมีความสนใจ พอใจนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดี ทำให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทั้งนี้เนื่องมาจากแบบฝึก ทักษะ การอ่านจับใจความสำคัญที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุมาภรณ์ ทองเสมอ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษ โดยใช้นิทาน และรูปภาพ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2546 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้นิทานและรูปภาพ ก่อนและหลังทดลอง ผลการวิจัย พบว่า ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ของแบบฝึกทักษะการอ่าน โดยใช้นิทานและรูปภาพ คือ 90.63/91.70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ที่ใช้แบบฝึกทักษะภาษาอังกฤษ ระหว่างการทดลองและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้นิทานและรูปภาพ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้นิทานและรูปภาพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองและสอดคล้องกับงานวิจัยของสุริย์มาศ บุญฤทธิ์รุ่งโรจน์ (2544, หน้า 109) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า แบบฝึกมีประสิทธิภาพ 82.17/85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้เนื่องจากความสมบูรณ์ของแบบฝึกที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ และผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ นำมาปรับปรุงแล้วจึงนำไปใช้ปรับปรุงอีกครั้ง แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง ทำให้ได้แบบฝึกที่มีประสิทธิภาพ จากผลการทดลอง และงานวิจัยต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่า การสร้างแบบฝึกที่มีประสิทธิภาพ ย่อมมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยแบบฝึกได้ผลสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกสอดคล้องกับลอเรย์ (Lawrey, 2001, p. 817-A) ได้ศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะกับนักเรียนระดับ 1 ถึงระดับ 3 จำนวน 87 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนการทดสอบหลังการทำแบบฝึกมากกว่าคะแนนก่อนทำแบบฝึก และนักเรียนทำแบบทดสอบหลังการฝึกทักษะแล้วได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 89.80 นั่นคือ แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องช่วยให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

2. ความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยหลังการใช้แบบฝึก นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านจับใจความสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้แบบฝึกเป็นเครื่องมือในการสอนอ่าน สามารถช่วยเสริมความรู้ความเข้าใจ และพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะในการใช้แบบฝึก ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝน และทำซ้ำได้ด้วยตนเอง ประกอบกับแบบฝึกมีความน่าสนใจทั้งเนื้อหา และภาพประกอบ รวมทั้งกิจกรรมในแต่ละ แบบฝึกที่ไม่ยากเกินไปสำหรับเด็กในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังนั้นการใช้แบบฝึกทักษะในการสอนอ่านจับใจความสำคัญจึงเป็นส่วนที่ช่วยให้ความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มัณฑนา บุญปู้ (2545, หน้า 54) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่าประสิทธิภาพของ

แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ เพื่อเสริมประสบการณ์วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึก การอ่านจับใจความสำคัญ สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ที่ระดับความน่าจะเป็นเท่ากับ .05 ซึ่งเป็น การยอมรับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าน่าจะมีผลมาจากการเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับความสนใจตามพัฒนาการของผู้เรียน และเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของ ผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อเสริมประสบการณ์ให้กับผู้เรียน และธีรญา เจริญจุล (2547, หน้า 59) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญสามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญได้ ดังนั้น วิธีสอนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จึงเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่สามารถให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญได้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลมโชย ด่านขุนทด (2544, หน้า 47) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ การอ่านภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การอ่านสูงขึ้นแสดงให้เห็นว่าใน การเรียนการสอน แบบฝึกทักษะการอ่าน สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนได้เป็นอย่างดีและจากผลการวิจัยได้รับการยอมรับแล้วว่าแบบฝึกเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่มีความหลากหลาย ได้รับความสนใจ ทำลายความสามารถผู้เรียน ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นอย่างดี และยังสามารถทราบผลการฝึกได้ทันที ทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะ การอ่านได้ด้วยตนเอง

3. เจตคติที่มีต่อการเรียนการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ อยู่ในเกณฑ์ระดับ ชอบมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า นักเรียนยินดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเวลาทำงานด้วยกัน การอ่านหนังสือช่วยให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์โลกเสมอ การอ่านจับใจความสำคัญมีประโยชน์ต่อการเรียนในวิชาอื่นๆ ส่วนระดับเจตคติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรมการอ่านจับใจความสำคัญมีเจตคติอยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข้อเสนอแนะของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของแบบฝึกที่ให้ทั้งความรู้ สนุกสนาน เพลิดเพลิน กระตุ้นความสนใจ สามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้ และมีความต้องการให้ครูพัฒนาแบบฝึกทักษะเพื่อนำไปใช้ในเรื่องอื่นๆ อีก เช่น ทักษะการฟัง และทักษะการพูด เป็นต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะทำแบบฝึกทักษะ และแบบทดสอบ ปรากฏว่า นักเรียนให้ความสนใจเกี่ยวกับรูปภาพ และเนื้อเรื่อง โดยสังเกตจากการพูดคุย วิจัยเกี่ยวกับรูปภาพ และเนื้อเรื่องที่นักเรียนสนใจ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนไม่ชอบ เนื้อเรื่องที่ยาก และชอบการตอบคำถามที่เป็นปรนัย มากกว่าการให้เขียนสรุปใจความสำคัญด้วยภาษาของตนเอง สำหรับ

บรรยากาศในการเรียน นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจภาพ และเนื้อหา ในแบบฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการแข่งขันกัน ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยตั้งใจทำแบบฝึกทักษะ และแบบทดสอบ เป็นต้น ซึ่งในเรื่องเดียวกันนี้ บันลือ พฤกษ์วัน (2538, หน้า 1) ได้กล่าวว่าจะต้องสร้างแบบฝึกตามความสนใจของผู้เรียน เด็กอายุ 12-14 ปี มีความสนใจ 20-30 นาที สนใจเรื่องราวตามเพศของตน รู้จักอ่านหนังสือหลายประเภท เริ่มมีความคิดอย่างจริงจัง สนใจวิพากษ์วิจารณ์ ชอบเรื่องสั้น เรียงร้อย สารคดี ทองเที้ยว เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540, หน้า 16) ที่วิเคราะห์ลักษณะการอ่านของเด็กวัยต่างๆ อายุ 9-11 ปี และ 12-13 ปี ว่ามีพัฒนาการทางภาษาที่ใช้ภาษาสแลง และมีคำพูดแปลกๆ ชอบเรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ กีฬา ประวัติบุคคลที่มีชื่อเสียง หรือเรื่องที่มีอุตมคติ เป็นต้น ดังนั้นการสร้างเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จึงสิ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดกับผู้เรียนสอดคล้องกับ บันลือ พฤกษ์วัน (2532, หน้า 8-10) กล่าวว่าเจตคติที่ดีต่อการอ่านเป็นสิ่งสำคัญถ้าผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านย่อม จะมีนิสัยรักการอ่าน และยังช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์นอกเหนือจากการเรียน และการเล่น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่เสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะนำเสนอข้อเสนอแนะ 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญไปใช้

จากข้อค้นพบของการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ เมื่อดำเนินการทดลองมีรายละเอียดที่ต้องศึกษาก่อนการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น ก่อนการใช้แบบฝึก เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ครูต้องเตรียมความพร้อมเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับบทเรียนก่อน โดยศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ เตรียมใบงาน และใบความรู้ พร้อมศึกษาข้อมูลล่วงหน้า เพื่อให้คำแนะนำนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรม รวมถึงการจัดโต๊ะเรียนในห้องเรียน โดยจัดโต๊ะให้ครูสามารถเดินดูนักเรียนได้ทั้งห้อง จะช่วยทำให้กิจกรรมการเรียนการสอน และการใช้แบบฝึกได้ผลดียิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า ขณะดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ครูต้องมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่เข้าใจ ระหว่างการใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ อาจพบอุปสรรค ครูผู้สอนต้องคอยชี้แนะ หรืออธิบายช่วยเหลือนักเรียนตลอดเวลา การเรียนการสอน

สอนอาจเกินเวลาที่กำหนด อาจต้องใช้เวลาแนะนำ อธิบาย หรือยกตัวอย่างเพิ่มเติม ซึ่งครูอาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม หรืออาจต้องใช้เวลาในห้องเรียนในการแก้ปัญหาให้คำแนะนำนักเรียนเป็นรายบุคคล

3. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนให้ความสนใจในเนื้อเรื่องที่นำมาเป็นแบบฝึกการอ่าน ดังนั้นการเลือกเนื้อหาที่นำมาเป็นแบบฝึกควรเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน เนื้อเรื่องในแต่ละแบบฝึกไม่ควรยาก หรือยาวเกินไป เพราะจะทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย เนื้อหาของแบบฝึกควรมีความหลากหลาย เช่น เป็นนิทาน เรื่องสั้น ข่าว สารคดี บทความ ฯลฯ เพื่อให้นักเรียนได้ประสบการณ์ในการอ่านเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัย และพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับวิชาภาษาไทยในระดับอื่นๆ เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอน
2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกกับสื่อ หรือวิธีการสอนอื่นๆ
3. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการใช้แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน
4. ควรมีการวิจัยและสร้างแบบฝึกทักษะทั้งด้านการฟัง การดู การพูด การอ่าน การเขียน และหลักภาษา
5. ควรมีการวิจัยและสร้างแบบฝึกกับรายวิชาอื่นๆ ที่ต้องการฝึกทักษะ เช่น วิชาภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝน และเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ พวงเกษม. (2540). ปัญหาและกลวิธีการสอนภาษาในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กรวิรี เมฆหมอก. (2542). การศึกษาผลการเรียนรู้ และเจตคติต่อวิชาพระพุทธศาสนา จากการเรียนด้วยบทเรียนวีดิทัศน์แบบโปรแกรม. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กลั่นพยอม สุระคาย. (2544). การพัฒนาแบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ที่มีภาพการ์ตูนประกอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทวี วัฒนา แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กองเทพ เคลือบพณิชกุล. (2542). การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียน.
- กัญจนา ทองสิงห์. (2540). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถ ทางการเขียนเรื่องและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการสอนโดยใช้บทเพลง. วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กันต์ดนัย วรจิตติพล. (2542). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตสถาบันราช ภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศิลปากร.
- กาญจนา คุณานุรักษ์. (2539). การออกแบบการเรียนการสอน. นครปฐม: มหาวิทยาลัย ศิลปากร.
- กานต์มณี ตักดีเจริญ. (2543). วิธีอ่านหนังสือและการอ่านหนังสือให้ฟังในกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิตติมาพร ดุษฎี. (2541). รายงานการวิจัยเรื่องการใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะ การอ่านจับใจความสำคัญ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- ชนิษฐา แสงภักดี. (2540). การใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อย แก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหม้อ "พัฒนานุกูล" จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3, สำนักงาน. (2548). เอกสารรายงานการสอบวัดผล
สัมฤทธิ์นักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2547. สุพรรณบุรี.
(อัดสำเนา).

_____. (2549). เอกสารรายงานการจัดสอบวัดผลสัมฤทธิ์นักเรียน ระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2548. สุพรรณบุรี. (อัดสำเนา).

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2545). การวัดและประเมินมาตรฐาน
การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า.

คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). แนวทางการจัดกิจกรรมการอ่าน
จับใจความระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

จริยา จาริประสิทธิ์. (2544, กรกฎาคม, 10). การอ่านจับใจความ. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:
<http://academic.obec.go.th/assessment/aca/doc10.htm>.

จินตอาภา ผลบุญรักษ์. (2544). การพัฒนาแบบฝึกการอ่านเพื่อการสื่อสารโดยใช้
เอกสารจริงจากอินเทอร์เน็ต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
เบญจมมาตุทิศ ราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จิรวรรณ ชำนาญช่าง. (2544). การเปรียบเทียบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง
เชิงโครงสร้างของมาตรวัดเจตคติแบบลิเคอร์ตที่จัดเรียงลำดับข้อคำถาม
ทางบวกและทางลบต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

จุไร วรศักดิ์โยธิน. (2549, เมษายน 12). การสอนอ่านจับใจความ. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:
<http://www.serv.pnru.ac.th/library/arcbe/thai/botkam.doc>.

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์. (2547). นวัตกรรมการศึกษา ชุด จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพฯ:
ธารอักษร.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ:
โสภณการพิมพ์.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, และคนอื่นๆ. (2537). เอกสารการสอนชุดวิชา 213211 สื่อการสอน
ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เชาวณี คำเลิศลักษณ์. (2542). การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะเขียนภาษาอังกฤษ
เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตรุนราชบุรี
อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.

ทิตนา แหมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จิตารัก ดาบผลอ่อน. (2542). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อ
ความเข้าใจ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธีรญา เจริญจุล. (2547). การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นองนิตย์ เดยจ่อหอ. (2547). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย
ที่ใช้ผลสัมฤทธิ์ กลุ่ม (STAD) เรื่อง การอ่านจับใจความ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บันลือ พงกษะวัน. (2530, กุมภาพันธ์). แนวพัฒนาการสอนอ่านเบื้องต้น. วิทยาจารย์ 85(2),
29-35.
- _____. (2532). มิติใหม่ในการสอนอ่าน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2538). มิติใหม่ในการสอนอ่าน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประไพ ปลายเนตร. (2543). การพัฒนาการรู้จักเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหลังเขา จังหวัดสระบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. (2549, มกราคม, 22). แจ้งประกาศปี 2549 ปีแห่ง
การปฏิรูปการเรียนการสอน. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:
<http://www.mis20.moe.go.th>
- บุณยาพร ปฐมพัฒนา. (2543). การพัฒนาแบบฝึกเตรียมความพร้อมด้านภาษาสำหรับ
เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัย
นเรศวร.
- ผอบ โปษกฤษณะ. (2537). ลักษณะสำคัญของภาษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ:
รวมสาสน์.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชันส์.
- พนิตนันท์ บุญพามี. (2542). เทคนิคการอ่านเบื้องต้น สำหรับบรรณารักษ์. นครราชสีมา:
สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- พรทิพย์ ตรีสกุลวงษ์. (2544). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญภาษาไทย สำหรับ
ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านโคกตะเคียน
อำเภอทาบเชิง จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2547). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แฮาส์ ออฟ เดอะมิสส์.
- พิสมัย ยี่วิชัย. (2544). ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความโดยใช้แบบฝึกของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พลสุข ญาณไพศาล. (2540). การอ่านเพื่อชีวิต. ภูเก็ต: สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- ภาวินี ทอนสูงเนิน. (2543). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ
โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มณฑนา บุญปู. (2545). การสร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ วิชาภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัตนา ดีศาลา. (2544). ผลการใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียน
ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสระบัว
สำนักงานเขตปทุมวัน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รัตนกร สายคำทอง. (2546). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความสำคัญ และนิสัยรักการอ่าน สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ลมโซย ด่านขุนทด. (2544). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะ
การอ่านสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม อำเภอ
สมเด็จพระ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). การวัดผลด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:
ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วัฒน์ บุญจับ. (2541). ศาสตร์แห่งการใช้ภาษา. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- วิชาการ, กรม. (2543). การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
การศาสนา กรมศาสนา.
- _____. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและการจัด
กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- _____. (2546 ก). แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546 ข). การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิภาวี แปนเรือง. (2546). การศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถ
ในการเขียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนตามคู่มือครู.
ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
แวมยฺร่า เหมือนนิล. (2541). การอ่านจับใจความ. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2548). การวัดและประเมินผลอิงมาตรฐานการเรียนรู้ตาม
หลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สนม ครูทเมือง. (2539). การสอนทักษะการใช้ภาษาไทย : การฟัง การพูด การอ่าน
การเขียน. พิษณุโลก: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- สนิท สัตโยภาส. (2545). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.
- สมศักดิ์ สันธะเวชญ์ และคนอื่นๆ. (2544). กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนภาษาไทย. กรุงเทพฯ:
วัฒนาพานิช.
- สมุทร เชินเชาวณี. (2542). เทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุนทร มาตจรัญ. (2545). ผลสัมฤทธิ์ของชุดการสอนเพื่อเสริมทักษะการอ่านจับใจความ
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนยอดแก่งสงเคราะห์ สำนักงาน
การประถมศึกษา อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุปราณี พัดทอง. (2545). การใช้ภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2540). หลักและวิธีการสอนอ่านภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2545). หลักและวิธีการสอนอ่านภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- สุพิศ พิตยาวิณชัย. (2544). การสร้างชุดการสอนจับใจความสำคัญ จากการฟัง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาภาษาไทย โรงเรียนน้ำพองศึกษา อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น.วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรีย์มาศ บุญฤทธิ์รุ่งโรจน์. (2544). การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อังคณา จุโฑทก. (2542). การใช้รูปแบบ 6C พัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อารีย์ บัวคุ้มภัย.(2540). การสร้างแบบฝึกเพื่อเสริมทักษะการใช้ถ้อยคำในงานเขียนร้อยแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อารีย์ วาสน์อำนวย. (2545). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ตาม แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อำไพ ลัคณาอนุสรณ์. (2545). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน และความสามารถ ในการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอน โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการสอนตามคู่มือครู. ปริญญาโทปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อุมาภรณ์ ทองเสมอ. (2548). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้ นิทานและรูปภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- Aiken, Lewis R. (1985). **Psychological testing and assessment**. Boston: Allyn and Bacon.
- Anastasi, Anne. (1986). **Psychological testing** (5th ed.). New York: Macmillan.
- Bloom, B.S.(1956). **Taxonomy of educational objectives handbook I: Cognitive domain**. New York: David Mckay.
- Bush, Clifford L., & Huebner, Mildred H. (1991) **Strategies for Reading in the Elementary School** (3 rd ed.). New York : Macmillan.
- Car, Eilen M. and others. (1983). The effect of inference training on children's comprehension of expository test. **Jorunal of reading behavior**. 15(3): 1 – 8.

- Carroll, John B.(1964). **Language and thought**. New York: Prentice-Hall.
- Chen, I-Chun. (2003). **Mainstream teachers' practices and accommodations in prereading instruction for English language learners [CD-ROM]**. Abstract from: ProQuest File : Dissertation abstracts international item: 64 – 06A.
- Clanton, Patricin Brantley. (2002). **The effectiveness of the letter cloze procedure as a method of teaching spelling [CD-ROM]**. Abstract from : ProQuest file: Dissertation abstracts international item: 38 – 2691A.
- Dechant, E.V. (1982). **Improving the teaching of reading**. New Jersey: Prentice Hall.
- Fitzpatrick, Elaine Maric. (1970). **Development and evaluation of skimming techniques for teaching flexibility in reading to high school students**. Dissertation Abstracts International, 31, P.2789 A.
- Gay, Lorrain R., & Pual, D. Gallagher. (2001). The comparative effectiveness of tests versus written exercise. **The journal of educational research**. 69(1): 51 – 61
- Good, Carter V. (1973). **dictionary of education** (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Hafner, Lawranee E.and Hayden B.Jolly. (1972). **Pattern of Teaching Reading in The Elementary School**. New York: The Macmillan Company.
- Harrington, Nancy Dodd. (1971). **The development and evaluation of twenty lessons to teaching skimming to sixth grade pupils**. Dissertation Abstracts International, 31, P.5666 A.
- Lapp and James Flood.(1978). **Teaching reading to every child**. New York: Macmillan.
- Lawrey, Elenor Blodwyn I ane. (2001). **The effects of four skills and practice time unit on the decoding performances of students with specific learning disabilities [CD-ROM]**. Abstract from : ProQuest File : Dissertation Abstracts International Item: 39 – 817A.
- McPeake, P.G. (2001). **The effects of original systematic study worksheets, reading level and sex on the spelling achievement of sixth grade students [CD-ROM]**. Abstract from : ProQuest File : Dissertation Abstracts International Item: 1799A.
- Richards, J.C. & Rogers, T.S. (1991). **Approaches and methods in language teaching**. Cambridg : Cambridge University.

- Schwendinger, James Rea. (2002). **A study of modality of inferences and their relationship spelling achievement of sixth grade student [CD-ROM]**. Abstract from : ProQuest File : Dissertation Abstracts International Item: 16-51.
- Seels, B., & Glasglow, Z. (1990). **Exercises in instructional design**. Colument, Ohio: Merrill .
- Yamada, Kyoko. (2003). **The effects of teaching lexical patterns in second language reading [CD-ROM]**. Abstract from : ProQuest File : Dissertation Abstracts International Item: 65-04A.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ที่ ศธ ๐๕๔/๙.๐๒/๕๒๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นายบุญเลิศ คำหอม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ
๒. แผนการจัดการเรียนรู้
๓. แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ
๔. แบบวัดเจตคติ

ด้วย นางพัชรา พราหมณี นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยมี ผศ.ยุพา ยิ้มพงษ์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ
รศ.สุวิทย์ สังโยตะ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
ใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของ
เครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไกรขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรินทร์ทิพย์ ภู่อาลี)

รองคณบดี คณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๙-๙ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : rajabhat@theptsatri.rits.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒/๕๑๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นางมัทนา นาคะบุตร

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ
๒. แผนการจัดการเรียนรู้
๓. แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ
๔. แบบวัดเจตคติ

ด้วย นางพัชรา พรหมณี นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยมี ผศ.ยุพา ยิ้มพงษ์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ
รศ.สุวิทย์ สังโยคะ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
ใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของ
เครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุเทพ อ่อนไสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๙ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : rajabhat@theapsatri.nits.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒/๕๒๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุมัติขอพระราชทานเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นายวิเชียร สุคันธี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ
๒. แผนการจัดการเรียนรู้
๓. แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ
๔. แบบวัดเจตคติ

ด้วย นางพัชรา พราหมณี นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยมี ผศ.ยุพา ยัมพงษ์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ
รศ.สุวิทย์ สังโยคะ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
ใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของ
เครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โค้รขออนุมัติขอพระราชทาน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุเทพ อ่อนใสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๕ ๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๙ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email ujabhat@theapsatri.rits.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒/๕๒๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนราชมรรคา
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เ็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นายกมล ดาวใหญ่

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ
๒. แผนการจัดการเรียนรู้
๓. แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ
๔. แบบวัดเจตคติ

ด้วย นางพัชรา พราหมณี นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยมี ผศ.ยุพา อัมพวงษ์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ
รศ.สุวิทย์ สังโยคะ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
ใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของ
เครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไ้ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรินทร์ทิพย์ ภู่อำลั)

รองคณบดี คณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๙-๙ คือ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : rajabhat@thepsatri.rits.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๔.๐๒/๕๒๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นายสุรินทร์ เกตุทับทิม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ
๒. แผนการจัดการเรียนรู้
๓. แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ
๔. แบบวัดเจตคติ

ด้วย นางพัชรา พรหมณี นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยมี ผศ.ยุพา ยัมพงษ์ เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ
รศ.สุวิทย์ สังโยคะ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
ใช้ในการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของ
เครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุเทพ อ่อนไสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๔ ต่อ ๕๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : rjabhat@theptsatri.nits.ac.th

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจเครื่องมือในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ที่	ชื่อ- สกุล	ตำแหน่ง	ระดับ การศึกษา	หมายเหตุ
1	นายบุญเลิศ คำหอม	รองผู้อำนวยการ โรงเรียนสามชุก รัตนโกสินทร์	กศ.ม. การวัดผล การศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ เครื่องมือ
2	นางมัทนา นาคะบุตร	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราช ภัฏนครปฐม	กศ.ม. ภาษาไทย	ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ เนื้อหาและแบบ ฝึก
3	นายวิเชียร สุคันธี	ศึกษานิเทศก์ 8 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3	กศ.ม. ภาษาไทย	ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ เนื้อหา และแบบฝึก
4	นายกมล ดาวใหญ่	ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบางปลาม้า สูงสุमारผดุงวิทย์	กศ.บ. ภาษาไทย	ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ แผนการสอนและ แบบฝึก
5	นายสุรินทร์ เกตุทับทิม	ครูชำนาญการ พิเศษ โรงเรียนสามชุก รัตนโกสินทร์	ศษ.ม. เทคโนโลยี ทางการ ศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ นวัตกรรม แบบฝึก

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์
เก็บข้อมูลการวิจัย

ที่ ศธ ๕๔๙.๐๒/๘๕๓

20๕๙/๕๙ 119
0 / ๕๓ 2549
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนสามชุกรัตนโกสินทราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ฉบับ

ด้วยนางพัชรา พราหมณ์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยมี ผศ.ยุพา ยิ้มพงษ์ เป็นประธานผู้ควบคุม
และ รศ.สุวิทย์ สังโยคะ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการทดลองใช้
เครื่องมือ (Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้น

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้
นางพัชรา พราหมณ์ ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ ๑ ในสถานศึกษาของท่านเพื่อการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ศาสตราจารย์

ศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่อนใส

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุเทพ อ่อนใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์ วิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

0 / ๕๓ 2549

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒, ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๙-๙ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email education@tru.ac.th

๑๙

๑๙

116-12

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒/๘๘๕

๓๑๗๐ / ๓
120
๖/๑๐๖
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนราชมงคลมหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๘ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้ทดลองสอนเพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสามชุกรัตนโภคาราม

ด้วย นางพัชรา พรหมณี นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยมี ผศ.ยุพา ยิ้มพงษ์ เป็นประธาน
ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ รศ.สุวิทย์ สังโยคะ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบัน
อยู่ในขั้นตอนระหว่างการเก็บข้อมูล ซึ่งสถานศึกษาในสังกัดของท่านได้ถูกเลือกเป็นกลุ่ม
ตัวอย่างในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยขอความอนุเคราะห์
จากท่านให้นางพัชรา พรหมณี ได้ทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในสถานศึกษาของท่านเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ด้วยจักเป็นพระคุณอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุเทพ อ่อนไสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๙ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email: education@tru.ac.th

ภาคผนวก ง

แบบทดสอบวัดความสามารถ
การอ่านจับใจความสำคัญ

**แบบทดสอบก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะ
การอ่านจับใจความสำคัญ วิชา ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**

คำอธิบาย

1. แบบทดสอบฉบับนี้วัดความสามารถในการอ่านวิชาภาษาไทย มีจำนวน 40 ข้อ และใช้เวลาในการสอบ 60 นาที
2. แบบทดสอบฉบับนี้ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (**×**) ลงในช่องที่เลือกตอบ ดังตัวอย่าง

กระดาษคำตอบ

ข้อ 0.	ก	ข	ค	ง
	☐	☐	☐	☒

ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่จากตัวเลือก ก เป็น ข ให้ทำ ดังนี้

ข้อ 0.	ก	ข	ค	ง
	☐	☒	☐	☒

3. เมื่อพบข้อยาก ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน ถ้ามีเวลาเหลือจึงกลับมาทำใหม่อีกครั้ง
4. ห้ามขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบทดสอบ
5. เมื่อทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ส่งแบบทดสอบคืนกรรมการคุมสอบด้วย

❀❀❀❀❀❀ ขอให้นักเรียนทุกคนโชคดีในการทำแบบทดสอบ ❀❀❀❀❀❀

คำสั่ง จงเลือกตอบข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. การอ่านเฉพาะจุด หรือการอ่านแบบเจาะจงเป็นการอ่านเพื่ออะไร

ก. เพื่อค้นหาคำตอบ

ข. เพื่อจับใจความ

ค. เพื่อเตือนความจำ

ง. เพื่อฝึกสะกดคำ

ศึกษาคำศัพท์และความหมาย จากข้อความในพจนานุกรมแล้วตอบคำถามข้อ 2 – 3

ชาติ ๒- ชายไหว

ชาย ๒ น. ส่วนริมหรือปลายของสิ่งของบางอย่าง เช่น ชายผ้า ชายจีวร, ส่วนที่สุดเขต, ริม, เช่น ชายป่า, ชายแดน ชายทะเล. **ชายกระเบน** น. ชายผ้านุ่งที่ม้วนแล้วสอดไปได้หว่างขา ดึงขึ้นไปหนีบขอบผ้านุ่งด้านหลังระดับบนเอว, หางกระเบน ก็เรียก. **ชายกระเบนเห็บ** น. อวัยวะตรงที่หนีบชายกระเบน. **ชายครูย** น. ชายผ้าที่เป็นสั้นๆ, ครูยก็ว่า. **ชายคา** น. ส่วนที่สุดของหลังคาที่ยื่นพ้นตัวเรือนออกมา. **ชายแครง** น. ผ้าห้อยทับหน้าขาทั้ง ๒ ข้าง (เครื่องแต่งกาย). **ชายตา** ก. ขาเลื่อง, ดูทางหางตา, **ชายทะเล** (ภูมิ) น. เขตระหว่างแนวน้ำทะเลลงต่ำกับสุดกับแนวน้ำทะเลขึ้นสูงสุด. **ชายธง ๑** น. รูปที่มีลักษณะเป็นสามเหลี่ยมมุมฉากหรือสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ; ชื่อมีดพกที่มีรูปเช่นนั้น ; ที่ดินที่มีรูปเช่นนั้น. **ชายฝั่ง** (ภูมิ) น. แถบแผ่นดินนับจากแนวชายทะเลขึ้นไปบนบกจนถึงบริเวณที่มีลักษณะภูมิประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัด. **ชายพก** น. ริมผ้านุ่งที่ดึงรวบขึ้นมาไขว้ไว้บริเวณสะดือแล้วดึงข้างใดข้างหนึ่งให้มีลักษณะคล้ายถุงเล็กๆ หนีบไว้ที่เอว ใส่เงินหรือหมากเป็นต้น. **ชายเฟือย** น. ริมผ้าที่มีหูรูดๆหรือมีไม้เท้าปกคลุม ; ที่ที่สะดวก, ที่ที่ง่าย, เช่น หากินตามชายเฟือย. **ชายไหว** น. ผ้าห้อยหน้าอยู่ในระหว่างชายแครง.

(ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม, 2546, หน้า360-361.)

2. ริมน้ำที่มีหน้าต่างหรือมีไม้หน้าปกคลุม เป็นความหมายของคำศัพท์ใด

ก. ชายฝั่ง	ข. ชายไหว
ค. ชายเฟื้อย	ง. ชายธง

3. ชายแครงหมายถึงข้อใด

ก. ผ้าห้อยทับหน้าขาทั้ง ๒ ข้าง
ข. ผ้าห้อยหน้าอยู่ในระหว่างชายแครง
ค. ส่วนริมหรือปลายของสิ่งของบางอย่าง
ง. ชายผ้าถุงที่ม้วนแล้วดึงไปเหน็บไว้ข้างหลังระดับนั้นเอว

อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 4

“บอกตรง ๆ ฉันชักเสียวจริง ๆ แต่ก่อนเคยนอนเปิดหน้าต่าง เต็มนี้ให้ร้อนยังงี้ ก็ต้องปิดหน้าต่างนอน แล้วต้องเอาหมาไว้หน้าบ้าน เพื่อมีแขกยามวิกาลที่ไม่ได้รับเชิญ เข้ามาเยี่ยม มันจะได้เห่า”

(ปราณี บุญชุ่ม และภาสกร เกิดอ่อน, หลักภาษาและการใช้ภาษา ชั้น ม.1, ม.ป.ป. หน้า89)

4. “แขกยามวิกาล” ในข้อความนี้หมายถึงใคร

ก. โจร	ข. เพื่อน
ค. คนจรจัด	ง. ศัตรูคู่อาฆาต

ข้อ 5- 7 คำที่พิมพ์ตัวหนามีความหมายตรงกับข้อใด

5. เขาเป็นต่อผู้อื่น

ก. เหนือกว่า	ข. มันคงกว่า
ค. จริงจังกว่า	ง. เทียบตรงกว่า

6. “ทำอย่างไร ๆ เขาก็ยังยืนกระต่ายขาเดียวอยู่นั่นเอง”

ก. เถียงคอกเป็นเอ็น	ข. ทำคนเดียวคนอื่นไม่เกี่ยว
ค. ยืนเหมือนกระต่ายขาเดียว	ง. ถือความเห็นของตนเป็นใหญ่

7. “หวังว่าบทประพันธ์ที่ฉันแต่งส่งไปประกวด คงจะเข้าตากรรมการ ”

เข้าตา หมายความว่าอย่างไร

ก. สะดุดตา	ข. ถูกใจ
ค. ผ่านตา	ง. มองเห็น

8. ข้อใดเป็นความหมายของการอ่านจับใจความสำคัญ

- ก. การอ่านเพื่อนำไปเล่าให้คนอื่นฟัง
- ข. การอ่านเพื่อประโยชน์เฉพาะอย่าง
- ค. การอ่านเพื่อทบทวนสิ่งที่ได้เรียนไป
- ง. การอ่านเพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน

9. การอ่านจับใจความสำคัญ ไม่ ควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. อ่านอย่างคร่าว ๆ พอเข้าใจ
- ข. จัดข้อความของแต่ละประโยคมาเรียงต่อกันเป็นการสรุปความ
- ค. อ่านแล้วถามตัวเองว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม
- ง. เรียบเรียงความคิดให้มีความเหมาะสมตามลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง

10. คำว่า ผลความ หมายถึงอะไร

- ก. ข้อความที่เป็นประโยคเดียว ๆ
- ข. ข้อความที่บอกถึงเจตนารมณ์ของผู้เขียน
- ค. ข้อความหรือประโยคที่สามารถเป็นหัวเรื่องของย่อหน้าได้
- ง. ข้อความสนับสนุนหรือประโยคที่ขยายความประโยคใจความสำคัญ

11. จากข้อความต่อไปนี้ ประโยคใจความสำคัญอยู่ในส่วนใดของย่อหน้า

“อาหารสำเร็จรูปพร้อมบริโภค คือ อาหารที่ผลิตเรียบร้อยแล้วพร้อมบริโภค ซึ่งบรรจุในภาชนะพร้อมจำหน่ายทันที ได้แก่ ขนมขบเคี้ยวหลายประเภท เช่น มันฝรั่งทอดกรอบ ข้าวเกรียบกุ้ง รวมทั้งอาหารพร้อมปรุง”

ก. ดันย่อหน้า	ข. กลางย่อหน้า
ค. ท้ายย่อหน้า	ง. ดันและท้ายย่อหน้า

12. จากข้อความต่อไปนี้ข้อใดเป็นประโยคใจความสำคัญ

“ในสภาวะการณ์ของโลกปัจจุบันการอ่านยังมีความจำเป็นและสำคัญเพราะโลกมีความเจริญก้าวหน้าจนสามารถสื่อสารข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ”

- ก. ในสภาวะการณ์ของโลกปัจจุบัน
- ข. เพราะโลกมีความเจริญก้าวหน้า
- ค. จนสามารถสื่อสารข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว
- ง. การอ่านยังมีความจำเป็นและสำคัญ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 13-15

(ก) งานอดิเรก หมายถึงงานพิเศษที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลินที่บุคคล สามารถเลือกปฏิบัติตามความพอใจโดยไม่ได้ทำกิจกรรมนั้นเป็นงานอาชีพ (ข) จัดเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของนันทนาการที่ทำเพื่อพักผ่อนหย่อนใจด้วยการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ตามความสนใจและด้วยความสมัครใจ (ค) หลังจากที่ได้ประกอบภารกิจประจำวันแล้วเกิดความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าทางร่างกายและมีอารมณ์ตึงเครียดเกิดขึ้น (ง) ร่างกายและจิตใจต้องการผ่อนคลายในสิ่งเหล่านี้เพื่อให้เกิดความสุขสดชื่นด้วยการกระทำในสิ่งที่ตนพอใจ ทำให้ร่างกายและจิตใจสามารถดำรงอยู่ได้อย่างปกติ

(สิรินชญา กันธิยะ ,เข้าถึงได้จาก <http://www.sarapee.th> , 3 ม.ค. 2549)

13. ข้อใดไม่ใช่ความหมายของงานอดิเรก

ก. เป็นส่วนหนึ่งของนันทนาการ	ข. เลือกปฏิบัติได้ตามความพอใจ
ค. กระทำกิจกรรมนั้นเป็นอาชีพ	ง. ทำเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ

14. ข้อใดเป็นประโยชน์ของงานอดิเรก

ก. ให้ความเพลิดเพลิน	ข. ผ่อนคลายอารมณ์ตึงเครียด
ค. ทำให้เกิดความสุขสดชื่น	ง. ถูกทุกข้อ

15. ประโยคใดใจความสำคัญของข้อความข้างต้นตรงกับข้อใด

ก. ข้อ ก.	ข. ข้อ ข.
ค. ข้อ ค.	ง. ข้อ ง.

16. " ดัดไม้ทำลายป่าทำให้น้ำท่วม " เป็นข้อเท็จจริงลักษณะใด

ก. มีความเป็นไปได้	ข. มีความสมจริง
ค. มีหลักฐานพิสูจน์ได้	ง. มีความสมเหตุสมผล

17. " รับประทานเมล็ดทานตะวันทุกวันแล้วผิวจะสวย " เป็นข้อคิดเห็นลักษณะใด

ก. แสดงความรู้สึก	ข. แสดงความคาดคะเน
ค. แสดงความจริง	ง. แสดงความคิดเห็นของผู้เขียนเอง

18. ข้อใดคือข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง

ก. เขาจะขาดโรงเรียน	ข. สงสัยว่าเขาจะสอบตก
ค. ตั้งแต่เกิดมาเขาไม่เคยต็มน้ำเลย	ง. อาคารไม้เก่าโทรมไปตามกาลเวลา

อ่านนิทานต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 19 – 24

ราชาแห่งฉลาม มีปลาฉลามที่เป็นลูกน้อง 10 ตัว อาศัยอยู่ใกล้ถ้ำ ณ ชายฝั่งทะเลแห่งหนึ่งภายในถ้ำมีกุ้งก้ามกรามเป็นจำนวนมากไม่มีผู้ใดกล้าพอที่จะลงไปจับ ถ้าใครดำนําลงไปก็ต้องตกเป็นเหยื่อของฉลามเหล่านั้นทันที พ่อของพูเนียถูกปลาฉลามกัดตายตั้งแต่พูเนียยังเป็นเด็กเล็ก ๆ ตั้งแต่นั้นมาก็ไม่มีใครจับปลาและกุ้งมาให้พูเนียกับแม่ทำเป็นอาหารอีกเลยทั้งสองแม่ลูกและชาวบ้านในบริเวณนั้นต่างได้รับความลำบากเป็นอย่างมาก

(สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย, 2545, หน้า 84)

19. ปลาฉลามอาศัยอยู่บริเวณใด

ก. ในถ้ำ

ข. ใกล้ถ้ำ

ค. ใกล้ถ้ำ

ง. ห่างถ้ำ

20. ในเรื่องนี้มีปลาฉลามทั้งหมดกี่ตัว

ก. 9 ตัว

ข. 10 ตัว

ค. 11 ตัว

ง. 12 ตัว

21. ถ้าจะหลีกเลี่ยงอันตรายจากปลาฉลาม ผู้ไปเที่ยวทะเลควรปฏิบัติอย่างไร

ก. เลิกเล่นน้ำทะเล

ข. เล่นน้ำทะเลในเขตที่กำหนด

ค. เล่นน้ำทะเลกับผู้ใหญ่

ง. เล่นน้ำทะเลเมื่อคลื่นลมสงบ

22. ในเรื่องนี้ใครมีความประมาท

ก. พ่อของพูเนีย

ข. แม่ของพูเนีย

ค. พูเนีย

ง. ชาวบ้าน

23. เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้นกับกลุ่มชนใดมากที่สุด

ก. ชาวเมือง

ข. ชาวชนบท

ค. ชาวบ้าน

ง. ชาวเกาะ

24. เหตุการณ์ใดน่าจะเป็นความจริงมากที่สุด

ก. ปลาฉลามชอบกินกุ้งก้ามกราม

ข. ปลาฉลามมีราชาปกครองดูแล

ค. ปลาฉลามเป็นสัตว์ที่ดุร้ายมาก

ง. ปลาฉลามทำให้ประชาชนลำบาก

25. ผลการเลือกตั้ง ส.ส. เป็นข่าวประเภทใด

ก. ข่าวกีฬา

ข. ข่าวการเมือง

ค. ข่าวบันเทิง

ง. ข่าวอาชญากรรม

26. ข้อใดคือประโยชน์ที่สำคัญที่สุดของการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน

ก. มีความรู้

ข. มีความคิด

ค. ทันทต่อเหตุการณ์

ง. มีความเพลิดเพลิน

อ่านเรื่องต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 27 -31

ลิงกัง

ลิงกังเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองของไทย มีถิ่นกำเนิดอยู่ในแถบทวีปเอเชีย มีรูปร่างอ้วนเตี้ย ขนสีเทา หรือน้ำตาลอมเทา หางเล็กและสั้น ปกติปลายหางจะงอขึ้นไปบนหลัง แต่ถ้านั่นตกใจหางจะชี้ขึ้น และถ้าเกิดความกลัวหางจะตกลง ลิงกังตัวผู้มีขนาดใหญ่กว่าตัวเมียประมาณ 2 – 3 เท่า ด้วยนิสัยที่เป็นลิงที่ฝึกได้ง่าย จึงทำให้คนนิยมฝึกลิงกังขึ้นต้นไม้พรวัว ส่วนใหญ่จะใช้ลิงกังตัวผู้มากกว่าตัวเมีย เพราะลิงกังตัวผู้มีเขี้ยว และกำลังกัดขั้วมะพรวัวได้ดีกว่าลิงกังตัวเมีย

ตามธรรมชาติแล้วลิงกังจะอยู่รวมกันเป็นฝูงเล็กประมาณ 7 – 40 ตัว ชอบอาศัยอยู่ตามป่าดิบ ไม่ชอบอยู่เป็นที ชอบกินผัก ผลไม้ ใบไม้อ่อน และแมลงต่าง ๆ ในบางครั้งลิงกังจะทดสอบคู่ต่อสู้ด้วยการยกหัวแล้วคา ถ้าเห็นว่าสามารถสู้คู่ต่อสู้ได้ มันจะแยกเขี้ยวและพองขน แต่ถ้าเห็นว่าคู่ต่อสู้แข็งแรงกว่ามันก็จะวิ่งหนีไป ลิงกังจะโตเต็มที่และพร้อมที่จะผสมพันธุ์ได้เมื่ออายุประมาณ 3 – 4 ปี ตัวเมียจะตั้งท้องนานประมาณ 7 เดือน ออกลูกครั้งละ 1 ตัว ลูกลิงที่เกิดใหม่จะเกาะติดกับอกของแม่ตลอดเวลา เพื่อให้ได้รับความอบอุ่นและช่วยให้ระบบการทำงานต่าง ๆ ของร่างกายเป็นปกติ

(วิมลศรี สุวรรณรัตน์ และ มาพะ ทิพย์ศิริ, โครงการภาษาไทย, 2543, หน้า90-91)

27. เหตุใดจึงนิยมใช้ลิงกังขึ้นต้นไม้พรวัว

ก. ลิงกังตัวเล็ก	ข. ลิงกังฝึกง่าย
ค. ลิงกังกินน้อย	ง. ลิงกังปีนต้นไม้พรวัวเก่ง

28. เมื่อลิงกังตกใจ มันจะแสดงอาการอย่างไร

ก. พองขน	ข. ตัวสั่น
ค. แยกเขี้ยว	ง. หางชี้ขึ้น

29. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ปัจจุบันลิงกังสูญพันธุ์ไปแล้ว
- ลิงกังตัวผู้ใหญ่กว่าลิงกังตัวเมีย
- ลิงกังมีถิ่นกำเนิดอยู่ในทวีปแอฟริกา
- ลิงกังเป็นสัตว์ที่อยู่กับที่ ไม่ชอบท่องเที่ยว

30. ลูกลิงต้องเกาะติดกับหน้าอกของแม่ลิงตลอดเวลา เพราะเหตุใด

- ลูกลิงเดินช้าไม่ทันฝูง
- ลูกลิงต้องการความปลอดภัย
- อาหารจากปากของแม่ลิง
- ลูกลิงได้รับความอบอุ่นและร่างกายทำงานเป็นปกติ

อ่านบทความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 31 -35

พิษจากน้ำมันพืช

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี กล่าวเตือนถึงน้ำมันที่ใช้ประกอบอาหารทั่วไป มี 2 ชนิด คือน้ำมันพืชและน้ำมันสัตว์ ซึ่ง 2 ชนิดนี้มีความแตกต่างกัน น้ำมันสัตว์เช่น น้ำมันหมูจะเป็นไขง่ายไม่มีกลิ่นเหม็นหืนเมื่อประกอบอาหาร แต่กินเข้าไปนานๆจะทำให้คอเลสเตอรอลในเลือดสูงขึ้น ส่วนน้ำมันพืชได้แก่น้ำมันถั่วเหลืองและน้ำมันข้าวโพด จะมีข้อแตกต่างจากน้ำมันสัตว์คือไม่ค่อยเป็นไขแม้จะอยู่ในตู้เย็น เกิดกลิ่นเหม็นหืนเมื่อประกอบอาหาร เป็นไขมันที่ร่างกายจำเป็นต้องได้จากอาหารโดยเฉพาะเด็กที่ต้องเจริญเติบโตต่อไป และยังช่วยลดระดับคอเลสเตอรอลในเลือดด้วย ยกเว้นน้ำมันมะพร้าวและน้ำมันปาล์มจะมีลักษณะเหมือนน้ำมันสัตว์ไม่เหมาะกับการเจริญเติบโตของเด็กอยู่แล้วน้ำมันพืชจะมีประโยชน์มากกว่าน้ำมันสัตว์ แต่ก็มีโอกาสที่จะเกิดพิษต่อร่างกายได้ในกรณีที่ใช้ความร้อนสูงมากจนถึงจุดเดือดมากกว่า 180 องศา โดยจะสังเกตได้จากการที่น้ำมันเดือดเป็นฟองปุดในขณะที่ยังไม่ได้ใส่อหารใด ๆลงไปจะทำให้เกิดสารพิษจนเราสังเกตเห็นคือสีของน้ำมันจะเปลี่ยนจากสีเหลืองเป็นสีน้ำตาล สารพิษนี้เรียกว่าโพลาคอมเพาต์ ยิ่งน้ำมันสีน้ำตาลเข้มมากก็ยิ่งมีสารโพลาคอมเพาต์มาก เมื่อกินเข้าไปจะมีผลทำให้เจริญเติบโตช้า ดับ ไต ผิดปกติ เป็นมะเร็งในกระเพาะอาหาร

(ริมลศรี สุวรรณรัตน์ และ มาฆะ ทิพย์ศิริ, โครงการภาษาไทย, 2543 ,หน้า81-82

31. สารสำคัญของบทความนี้คือข้อใด

- ก. สามารถผลิตน้ำมันขึ้นใช้เองได้
- ข. รู้จักชนิดของน้ำมันต่าง ๆมากขึ้น
- ค. หลีกเลี่ยงสารพิษที่จะเกิดขึ้นกับร่างกายได้
- ง. ไม่รับประทานน้ำมันทุกชนิดเนื่องจากมีอันตราย

32. ความแตกต่างระหว่างน้ำมันพืชกับน้ำมันสัตว์คือข้อใด

- ก. น้ำมันพืชมีสารพิษ
- ข. น้ำมันพืชมีกลิ่นหืน
- ค. น้ำมันพืชเป็นไข
- ง. ไม่มีความแตกต่าง

33. อันตรายข้อใดที่เกิดจากการบริโภคน้ำมันพืชที่มีสารพิษ

- ก. เวียนศีรษะ
- ข. เป็นโรคกระเพาะอาหาร
- ค. ร่างกายเจริญเติบโตช้า
- ง. อ่อนเพลีย ไม่มีเรี่ยวแรง

34. ข้อใดคือระดับความร้อนที่เหมาะสมในการประกอบอาหารด้วยน้ำมันพืช

- ก. ต่ำกว่า 30 องศา
- ข. ระหว่าง 100 องศา - 320 องศา
- ค. ไม่เกิน 180 องศา
- ง. ตั้งแต่ 200 องศา ขึ้นไป

35. น้ำมันพืชมีประโยชน์ต่อร่างกายอย่างไร

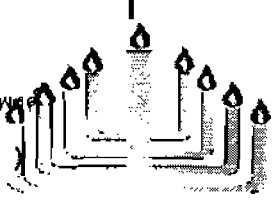
- ก. ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย
- ข. มีสารอาหารไขมันที่จำเป็นต่อร่างกาย
- ค. ช่วยให้ระดับคอเลสเตอรอลในเลือดสูง
- ง. มีสารโพลีคอมเพาต์ช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโต

อ่านร้อยกรองต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 36 - 37

บุพการี	
ใครแทนพ่อแม่ได้	ไปมี เลยท่าน
คือคู่จันทร์สุริย์ศรี	สองหล้า
สิ้นท่านท้าวปฐพี	มิดหม่น
หมองมัวขวัญช่อนหน้า	นั่งน้ำตาไหล

อังคาร กัลยาณพงศ์

(กรมวิชาการ, สารคดีทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1, 2547, หน้า 286)

36. ข้อใดไม่ใช่ใจความรอง

- ก. ไม่มีใครแทนพ่อแม่ได้
- ข. เหมือนดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ที่ให้ความสว่างแก่โลก
- ค. เศร้าโศกมากจนน้ำตาไหล
- ง. ไม่มีท่านเหมือนอยู่ในโลกมืด

37. ข้อใดลำดับความข้อความจากบทร้อยกรองถูกต้อง (ใช้คำตอบข้อ 36)

- ก. ก ข ค ง
- ข. ก ค ข ง
- ค. ก ข ง ค
- ง. ก ง ข ค

อ่านบทเพลงแล้วตอบคำถามข้อ 38 – 40

เราสู้	
บรรพบุรุษของไทยแต่โบราณ	ปักบ้านป้องเมืองคุ้มเหยา
เสียเลือดเสียเนื้อมิใช่เบา	หน้าที่เรารักษาสืบไป
ลูกหลานเหลนโหลนภายหน้า	จะต้องมีพลูชาติอาศัย
อนาคตจะต้องมีประเทศไทย	มียอมให้ผู้ใดมาทำลาย
ถึงฆ่าล้างโคตรก็ไม่หวั่น	จะสู้กันไม่หลบหนีหาย
สู้ตรงนี้สู้ที่นี้สู้จนตาย	ถึงเป็นคนสุดท้ายก็ลองดู
บ้านเมืองเราเราต้องรักษา	อยากทำลายเชิญมาเราสู้
เกียรติศักดิ์ของเราเราเชิดชู	เราสู้ไม่ถอยจนก้าวเดียว
บทเพลงพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 9 (เสนีย์ วิลาวรรณ, ภาษาไทย ท203 ท204, 2535, หน้า 173)	

38. เนื้อเพลงนี้แต่งด้วยคำประพันธ์ชนิดใด

ก. กลอนสุภาพ

ข. กาพย์ยานี

ค. อินทริวิเชียรฉันท

ง. กาพย์สุรางคนางค์

39. เนื้อเพลงนี้มีใจความสำคัญว่าอย่างไร

ก. ให้รักษาเกียรติศักดิ์ไว้ด้วยชีวิต

ข. ให้เป็นนักต่อสู้ที่เข้มแข็งเด็ดเดี่ยว

ค. ให้รักษาประเทศชาติไว้ด้วยชีวิต

ง. ให้รักษามรดกไว้ให้ลูกหลาน

40. คำว่า “อนาคตจะต้องมีประเทศไทย” หมายความว่าอย่างไร

ก. ประเทศไทยจะต้องเจริญยิ่งใหญ่ในเวลาข้างหน้า

ข. เราจะมีชีวิตอยู่ไม่ได้หากประเทศไทยถูกทำลาย

ค. ความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทยเป็นความหวังของเรา

ง. ประเทศไทยจะต้องคงเอกราชไว้ได้ตลอดไป

**เฉลยแบบทดสอบวัดความสามารถ
การอ่านจับใจความสำคัญ ก่อนเรียน และหลังเรียน**

1. ก	11. ก	21. ข	31. ค
2. ค	12. ง	22. ก	32. ข
3. ก	13. ค	23. ง	33. ค
4. ก	14. ง	24. ค	34. ค
5. ก	15. ก	25. ข	35. ข
6. ง	16. ง	26. ค	36. ก
7. ข	17. ข	27. ข	37. ค
8. ง	18. ง	28. ง	38. ก
9. ข	19. ข	29. ข	39. ค
10. ง	20. ค	30. ง	40. ง

ตารางวิเคราะห์แบบทดสอบ
วัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ

จุดประสงค์การเรียนรู้	จำ	เข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	สังเคราะห์	ประเมินค่า
	ข้อที่	ข้อที่	ข้อที่	ข้อที่	ข้อที่	ข้อที่
1.การอ่านเฉพาะจุด	1		2,3			
2.การใช้ถ้อยคำสำนวน					4,5,6,7	
3.การอ่านจับใจความสำคัญ	8,10	9		11		
4.การอ่านจับใจความสำคัญ และใจความรอง				12,13,15		14
5.การอ่านเพื่อแยก ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น		16,17	18			
6.การอ่านจับใจความสำคัญ ประเภทข่าว		25				26
7.การอ่านจับใจความสำคัญ ประเภทนิทาน	19	20	21	22	23	24
8.การอ่านจับใจความสำคัญ ประเภทสารคดี	28	30		29		27
9.การอ่านจับใจความสำคัญ ประเภทบทความ			31,34,35	32		33
10.การอ่านจับใจความ สำคัญประเภทร้อยกรอง	38	37			39	36,40

ภาคผนวก จ

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

แบบฝึกทักษะ
การอ่านจับใจความสำคัญ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนสามชุกรัตนโกการาม อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี

คำนำ

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สร้างขึ้นตามหลักการ จุดมุ่งหมายของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่1 การอ่านมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 และเป็น การสนองตอบเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการที่ในปี 2549 เป็นปีแห่งการปฏิรูปการเรียน การสอนแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญนี้ สามารถใช้ประกอบเป็นกิจกรรมการเรียน การสอนในเวลาเรียนหรือให้ผู้เรียนศึกษาได้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะ พื้นฐานด้านการอ่าน และสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ และนำไปใช้แก้ปัญหาได้ตลอดชีวิต

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญที่จัดทำขึ้นได้มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการอ่าน โดยเริ่มจากแบบฝึกเตรียมความพร้อมในการอ่าน ฝึกการสังเกต ฝึกการตีความ การรู้จัก ถ้อยคำสำนวนและความหมายที่กว้างขวางขึ้น การหาใจความสำคัญ ใจความรอง แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน การจับใจความสำคัญจากเรื่องที่กำหนดให้อ่าน ทั้งประเภทร้อยแก้วและร้อยกรอง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจรักการอ่านและสามารถ เรียนรู้ด้วยตนเองมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดเจตคติที่ดีต่อการอ่านจับใจความสำคัญ และรู้จักนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

ผู้จัดทำจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญนี้จะเป็นประโยชน์ สำหรับครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและนักเรียนที่ต้องการเรียนรู้เรื่องการอ่าน จับใจความสำคัญ และใช้เป็นแบบฝึกเพื่อพัฒนาตนเองได้

นางพัชรา พรหมณี

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญภาษาไทย

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สร้างขึ้นเพื่อใช้ฝึกและพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนื้อหาที่นำมาสร้างได้มาจากหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน สาระดัดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 ของกระทรวงศึกษาธิการ หนังสือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และบางส่วนได้นำมาจากข่าวหนังสือพิมพ์ บทความ สารคดี นิทาน บทร้อยกรอง และที่นักเรียนสามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน โดยสร้างคำถามให้ครอบคลุมการอ่าน มีหลักเกณฑ์ในการเลือกเรื่องดังนี้

1. เนื้อเรื่อง และรูปแบบคำประพันธ์ที่ใช้ในการฝึกมีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง
2. เนื้อเรื่องแต่ละตอนความยาวพอเหมาะกับช่วงความสนใจของนักเรียนและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ประกอบด้วยแบบฝึกเพื่อเตรียมความพร้อมในการอ่าน ฝึกการสังเกต ฝึกการตีความ การรู้จักถ้อยคำสำนวนและความหมายที่กว้างขวางขึ้น การหาใจความสำคัญ ใจความรอง แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน การจับใจความสำคัญจากเรื่องที่กำหนดให้ เมื่อนักเรียนฝึกอ่านแล้วจะมีความเข้าใจเนื้อเรื่องและเก็บใจความสำคัญของเรื่องมาเป็นแนวในการตอบคำถามได้ โดยมีคำถามหลายรูปแบบเช่นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก อ่านแล้วตอบคำถามด้วยการกาเครื่องหมาย ✓ หรือ ✕ การจัดลำดับเหตุการณ์ของเรื่องหรือเขียนตอบสรุปเป็นข้อความสั้นๆ

จุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความสำคัญเพื่อ

1. เข้าใจคำชี้แจง สามารถปฏิบัติตามคำชี้แจงหรือคำแนะนำที่เขียนอธิบายไว้ได้ถูกต้อง
2. ใช้ถ้อยคำสำนวนได้ถูกต้อง บอกได้ว่าอะไรคือความหมายซ่อนเร้นที่ไม่ได้แสดงไว้ในบทความ
3. บอกได้ว่าประโยคใดแสดงใจความสำคัญ ใจความรองและสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน
4. ลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง
5. วิเคราะห์แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น จากเรื่องที่อ่านได้
6. จับใจความสำคัญจากเรื่องที่กำหนดให้อ่านร้อยแก้ว ประเภท นิทาน ข่าว สารคดี บทความ และบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ยานี กาพย์ฉบัง โคลงสี่สุภาพ

ขั้นตอนการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ขั้นการประเมินผลก่อนเรียน

การเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ จะทำการประเมินผลก่อนเรียนโดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อที่จะได้ทราบพื้นฐานการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนเป็นอย่างไร

2. ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ เริ่มจากทดสอบวัดความสามารถก่อนเรียน 1 ชั่วโมง และศึกษาการใช้แบบฝึกคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้ 10 แผน ใช้เวลา 10 ชั่วโมง และทดสอบวัดความสามารถหลังเรียน 1 ชั่วโมงรวม 12 ชั่วโมง การฝึกเริ่มตั้งแต่การเตรียมความพร้อมในการอ่าน และแบ่งเนื้อหาตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กำหนดไว้ 10 แบบฝึกดังนี้

- 1) การอ่านเฉพาะจุด
- 2) การใช้ถ้อยคำและสำนวน
- 3) การอ่านจับใจความสำคัญ
- 4) การอ่านจับใจความสำคัญและใจความรอง
- 5) การอ่านเพื่อแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
- 6) การอ่านจับใจความสำคัญจากนิทาน
- 7) การอ่านจับใจความสำคัญจากข่าว
- 8) การอ่านจับใจความสำคัญจากบทความ
- 9) การอ่านจับใจความสำคัญจากสารคดี
- 10) การอ่านจับใจความสำคัญจากบทร้อยกรอง

นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการร่วมกิจกรรมกลุ่มและเรียนรู้ด้วยตนเองตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ศึกษาใบความรู้ สื่อ และทำแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญทั้ง 10 แบบฝึก เมื่อทำแบบฝึกเสร็จแล้ว ครูผู้สอนเฉลยคำตอบที่ถูกต้องให้นักเรียนได้ทราบผลเพื่อดูความก้าวหน้าของตนเอง

ขั้นการประเมินผลหลังเรียน

การประเมินผลหลังเรียนเพื่อเป็นการตรวจสอบว่าหลังจากที่นักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ แล้วนักเรียนสามารถที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อีกทั้งยังช่วยเป็นแนวทางที่ชี้ให้เห็นถึงจุดบกพร่องของการเรียน และสามารถบ่งบอกถึงพัฒนาการในการเรียนของนักเรียนอีกด้วย

คำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามชุกรัตนโกการาม

การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นการอ่านเพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน โดยการอ่านนั้นจะต้องทำความเข้าใจอย่างชัดเจนแล้วถามตัวเองว่า เรื่องนี้มีใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม แล้วจึงเรียบเรียงความคิด ตามลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ วิเคราะห์แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้ แยกใจความสำคัญและใจความรองได้

การเข้าใจความหมายของถ้อยคำสำนวน การลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่านได้ ถูกต้องเหมาะสม ช่วยให้สามารถอ่านจับใจความสำคัญได้ จะทำให้เข้าใจเรื่องได้อย่างรวดเร็ว สามารถสื่อสารได้ตรงกันและอย่างมีประสิทธิภาพ หลักสำคัญที่สุดคือ นักเรียนจะต้องมีความเข้าใจและมีสมาธิอย่างแท้จริงในการอ่าน

ในการศึกษาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ นักเรียนต้องทำแบบฝึก ด้วยความสามารถของตนเอง นักเรียนอ่านคำแนะนำแล้วปฏิบัติตามในทุก ๆ ขั้นตอน นักเรียนจะมีทักษะในการอ่านและมีความรู้ความเข้าใจเรื่องที่อ่านเพิ่มมากขึ้น และจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญได้ดียิ่งขึ้น

เริ่มเรียนรู้กันเสียดีกว่านะคะ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง การอ่านเฉพาะจุด	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	เวลา 60 นาที
------------------------	-----------------------	--------------

1. สาระสำคัญ

ในการฝึกทักษะการอ่านที่จะนำไปสู่ความเข้าใจได้รวดเร็วขึ้น นอกจากใช้สายตาเป็นกลไกสำคัญในการอ่านหนังสือให้เร็วแล้ว การอ่านเฉพาะจุด นั้นก็เป็นทักษะหนึ่งในการอ่าน เพื่อค้นหาคำตอบที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว และทำให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญยิ่งของการอ่าน

2. มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่3

1. สามารถอ่านอย่างมีประสิทธิภาพและอ่านได้เร็วยิ่งขึ้น เข้าใจวงคำศัพท์กว้างขึ้น เข้าใจสำนวนและโวหาร การบรรยาย การพรรณนา อธิบาย อุปมาและสาธก สามารถใช้บริบทการอ่านสร้างความเข้าใจการอ่าน และใช้แหล่งความรู้พัฒนาประสบการณ์และความรู้กว้างขวางขึ้น

3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถนำหลักการอ่านเฉพาะจุดไปใช้ในการค้นหาคำตอบได้รวดเร็วและถูกต้อง

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนเรื่องการอ่านเฉพาะจุดแล้ว นักเรียนสามารถ

- 1) บอกจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการอ่านเฉพาะจุด
- 2) ตอบคำถามจากข้อความที่กำหนดให้ได้ถูกต้องและทันกำหนดเวลา

4. สาระการเรียนรู้

การอ่านเฉพาะจุด

- 1) จุดมุ่งหมายในการอ่านเฉพาะจุด
- 2) ประโยชน์ของการอ่านเฉพาะจุด

5. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

5.1 กิจกรรมที่ 1, ขั้นการรับรู้ ทำความเข้าใจ

5.1.1 แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

5.1.2 ครูและนักเรียนอภิปราย เรื่อง การอ่านเฉพาะจุดว่าควรอ่านกับสื่อประเภทใดบ้าง และมีประโยชน์อย่างไรเพราะเป็นพื้นฐานการฝึกอ่านจับใจความสำคัญ

5.1.3 นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง การอ่านเฉพาะจุด

5.2 กิจกรรมที่ 2 : ขั้นสร้างความคิดรวบยอด

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการอ่านเฉพาะจุด

5.3 กิจกรรมที่ 3 : ขั้นสื่อความหมาย ความคิด

แบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 5 – 6 คน ศึกษาและทำแบบฝึกทักษะการอ่านเฉพาะจุด ในแบบฝึกทักษะกิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 ตามเวลาที่กำหนดไว้ในแบบฝึก สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ตรวจสอบความถูกต้องและการใช้เวลา เสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มนำผลงาน จัดป้ายนิเทศ ครูและตัวแทนกลุ่มช่วยกันตรวจสอบ ชมเชยนักเรียนกลุ่มที่ทำแบบฝึกหัด ได้ถูกต้องและทันเวลาที่กำหนด ครูเสนอแนะเพิ่มเติมบางกลุ่มที่มีข้อบกพร่อง

5.4 กิจกรรมที่ 4 : ขั้นพัฒนาความสามารถ

นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายแผน เรื่อง การอ่านเฉพาะจุดในกิจกรรมที่ 3

6 สื่อการเรียนรู้การสอน

6.1 ใบความรู้ เรื่อง การอ่านเฉพาะจุด

6.2 แบบฝึกทักษะเรื่อง การอ่านเฉพาะจุด ในกิจกรรมที่ 1 – 2

6.3 แบบทดสอบท้ายแผนจัดการเรียนรู้ในกิจกรรมที่ 3

7 การวัดผลประเมินผล

7.1 วิธีการ

- 1) สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 2) ตรวจแบบฝึกทักษะ
- 3) ทดสอบ

7.2 เครื่องมือ

- 1) แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 2) แบบฝึกทักษะเรื่อง การอ่านเฉพาะจุด
- 3) แบบทดสอบท้ายแผนจัดการเรียนรู้

7.3 เกณฑ์การประเมิน

- 1) การประเมินผลการทำงานกลุ่ม ได้คะแนน 6 คะแนนขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน
- 2) ทำแบบฝึกทักษะกิจกรรมที่ 1 ถูกต้อง 3 ข้อ จาก 5 ข้อ
ทำแบบฝึกทักษะกิจกรรมที่ 2 ถูกต้อง ประเภทย่อยไม่น้อยกว่า 4 ชนิด
- 3) ทำแบบทดสอบท้ายแผนจัดการเรียนรู้กิจกรรมที่ 3 ได้ 6 ข้อ จาก 10 ข้อ

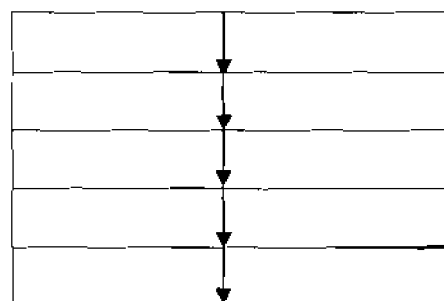
ใบความรู้ เรื่องการอ่านเฉพาะจุด

การอ่านเฉพาะจุด เป็นการอ่านเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงเฉพาะอย่าง โดยไม่ต้องอ่านรายละเอียด ผู้อ่านกวาดสายตาอย่างรวดเร็ว โดยมีจุดหมาย เพื่อค้นคำตอบของคำถามหนึ่งโดยเฉพาะ ผู้อ่านจะต้องมีทักษะการอ่านในใจ มากพอเพียงแล้ว การอ่านเฉพาะจุดใช้เฉพาะสื่อบางประเภทเท่านั้น เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวารสาร การค้นหาคำในพจนานุกรม บรรณานุกรม เป็นต้น

ประโยชน์ในการอ่านเฉพาะจุด คือ ทำให้ได้ข้อมูลที่ต้องการทราบ ภายในเวลาอันสั้น

การกวาดสายตา ก็เป็นเป็นอีกวิธีหนึ่ง ที่สามารถอ่านได้รวดเร็ว เราลองมาทบทวนอีกครั้งหนึ่งนะคะ ให้นักเรียนฝึกกวาดสายตา ดังนี้ เคลื่อนสายตาตามลูกศร แล้วขยายม่านตาไปยังทั้งสองข้าง

จุดเพ่งตา

ฝึกบ่อย ๆ นะคะ จะได้เกิดความชำนาญ

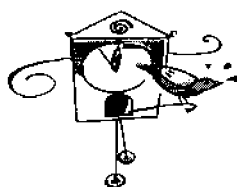

แบบฝึกทักษะเรื่องการอ่านเฉพาะจุด

กิจกรรมที่ 1 จากรายนามผู้ใช้โทรศัพท์ที่กำหนด จงค้นหาหมายเลขโทรศัพท์ที่ต้องการ แล้วเขียนคำตอบลงในช่องว่าง หน่วยงานที่มีหมายเลขโทรศัพท์มากกว่า 1 หมายเลข ให้ระบุหมายเลขทั้งหมด (ใช้เวลา 5 นาที)

ผสมเทียมจังหวัดสุพรรณบุรี สถานี	
ถนนมาลัยแมน	3555-1411
ผังเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี สบง	
ถนนสุพรรณ-หันคา	3540-8203 4
(โทรสาร)	3540-8204
พัฒนาที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี สบง	
หมู่ 4 ถนนโพธิ์เชา-เส	3541-4444
หรือโทร	3541-4749 3541-4333 3552-5356
ที่ว่าการอำเภออุทุมพร หมู่ 6 ต. อุทุมพร	3556-5525
พัฒนาแหล่งน้ำที่ 3 สบง	
โครงการส่งก่อสร้าง 0 ด้านข้าง	3552-1621
หรือโทร	3552-1614
พาณิชย์จังหวัดสุพรรณบุรี สบง	
9/9 หมู่ 4 ต. รวไทย	3555-5244
หรือโทร	3555-5696 3555-5477
ผู้ช่วยพาณิชย์จังหวัด	3555-5931
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชวนาไทย	
ถนนพระพิณวษา	3552-2191
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุทุมพร	
1707 มาลัยแมน	3555-1940
หรือโทร	3555-1021
บ้านพักหัวหน้า	3555-1041
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	
โครงการปริญญาโท 135/1 ต. ท่าพี่เลี้ยง	3552-1662
หรือโทร	3554-6969
กองการจังหวัดสุพรรณบุรี สบง	
ศูนย์ราชการจังหวัดสุพรรณบุรี	
ถนนสุพรรณบุรี-ชัยนาท	3553-5382
ฝ่ายวิชาการ	3553-5383
ฝ่ายปฏิบัติการ, งานธุรการ	3553-5384
(โทรสาร)	3553-5385
รถไฟสุพรรณบุรี สถานี ถนนมาลัยแมน	3551-1950
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดสุพรรณบุรี	
77 หมู่ 4 ต. ทัพศิเหล	3552-5729-30
หรือโทร	3552-5737
วิทยาลัยการอาชีพอำเภอสองพี่น้อง	
198 หมู่ 6 ต. บางพลับ	3555-2105
ผู้อำนวยการ	3553-2707
วิทยาลัยการอาชีพอำเภอกู่ทอง	
25 หมู่ 10 ต. พนองเือง	3555-3045
หรือโทร	3556-5551 3556-4750 3556-4958
วิทยาลัยเกษตรกรรมจังหวัดสุพรรณบุรี	
ต. ด้านข้าง	3559-5055-6
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุพรรณบุรี	
หมู่ 1 ต. ด้านข้าง	3559-5875
วิทยาลัยช่างศิลป์จังหวัดสุพรรณบุรี	
16 หมู่ 4 ต. รวไทย	3555-5370
หรือโทร	3555-5278
วิทยาลัยเทคนิคจังหวัดสุพรรณบุรี	
49 ต. ชุนช้าง	3552-1612
หรือโทร	3552-1166
วิทยาลัยนาฏศิลป์จังหวัดสุพรรณบุรี	
ผู้อำนวยการ ถนนสุพรรณบุรี-ชัยนาท	3553-5247-8
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนิจังหวัดสุพรรณบุรี	
118 หมู่ 1 ต. สนามเสือ	3553-5253-6
วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี	
1 หมู่ 4 มาลัยแมน	3554-5744
หรือโทร	3555-5091 3554-5745-6 3555-5263-4
หรือโทร	3551-1972
วิทยาลัยสารพัดช่างบรรหาร-แจ่มใส	
ถนนมาลัยแมน	3552-5785
บ้านพักผู้อำนวยการ	3552-5491
วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี	
ถนนพระพิณวษา	3551-1355

1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชวนาไทย หมายเลขโทรศัพท์
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หมายเลขโทรศัพท์
3. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดสุพรรณบุรี หมายเลขโทรศัพท์
4. วิทยาลัยนาฏศิลป์จังหวัดสุพรรณบุรี หมายเลขโทรศัพท์
5. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนิจังหวัดสุพรรณบุรี หมายเลขโทรศัพท์

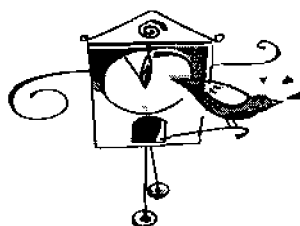
ใช้เวลาในการอ่าน นาที
จำนวนข้อที่ถูก ข้อ

กิจกรรมที่ 2 อยู่กลุ่มไหนดี

พัฒนาทักษะการอ่านโดยให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันแยกประเภทของคำที่กำหนด แล้วเขียนตัวบรรจงลงในใบงานให้ถูกต้อง (กำหนดเวลา 5 นาที)

รถตู้	เตียง	นิ้ว	ผ้าพันคอ	ภูเขา	ตุ้มเสื้อผ้า	สนาม	แตงโม	ผักขม
ข้อศอก	เห็ด	โต๊ะ	กางเกง	พัดลม	กระโปรง	แขน	ต้นไม้	เตารีด
เนื้อหมู	เรือ	เท้า	รถยนต์	เสื้อสูท	ชายหาด	คอ	เสื้อกันหนาว	
รักแร้	ข้าว	ป่า	โสร่ง	โคมไฟ	หม้อข้าว	หวี	ข้าวตัง	

อาหาร	เสื้อผ้า	ส่วนของร่างกาย

ใช้เวลาในการอ่าน นาที
ถูกประเภทละ คำ